

2 dio

Džumanske Hutbe

grupa autora

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA . NET

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

297.18

HUTBE ili džumanske hutbe / Muhamed b. Utaymi
... (et al.); (s arapskog preveo Ibrahim Husić).

_ U Sarajevu: Visoki saudijski komitet za pomoć
BiH, Regionalni ured, 1999. – Knj. 2; 21 cm

Prijevod dijela: Hutab al-džuma. – Sadrži: Knj. 1.-
216 str. – Bilješke: str. 215-216; Knj. 2. –
str. 219-353

ISBN 9958-880-22-9 (Knj. 2)

ISBN 9958-880-23-7 (Cjelina)

2. Utayami, Muhammed b.

COBISS/BIH-ID 6978310

HUTAB AL-DŽUMA
(HUTBE PETKOM)
II dio

Grupa autora

Sarajevo 2002 - 1422. G.H.

Naslov originala

HUTAB AL-DŽUMA

II dio

Naslov prijevoda

HUTBE ili džumanske hutbe

HUTBE PETKOM

Autor: Korektor:

Muhammad b. Utaymin i dr Omer Resulović

S arapskog preveo

DTP:

Ibrahim Jusić

Mujagić Mersad, Sarajevo

Likovno-tehnički urednik:

Drugo izdanje

Nedžad Kazić

Lektor:

BESPLATNI PRIMJERAK

Samija Halilović

(Hedija-poklon)

Izdavač:

*Sva prava štampanja i izdavanja zadržava Visoki saudijski
komitet za pomoć BiH i kulturni centar "Kralj Fahd" u
Sarajevu*

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA . NET

PREDGOVOR

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova. Onome Koji upućuje onoga koga hoće i Koji ostavlja u zabludi onoga koga hoće, salavat i selam na posljednjeg Allahovog poslanika Muhammeda, a.s.!

Imajući na umu 104. i 105. ajet Sure Ali-Imran: "I neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvrćati, oni će šta žele postići."; "I ne budite kao oni koji su se razjedinili i u mišljenju podvojili kad su im već jasni dokazi došli, njih čeka patnja velika." (Sura Ali-Imran: 104. i 105. ajet) Visoki saudijski komitet za pomoć Bosni i Hercegovini odlučio se za izdavanje i štampanje knjige Hutbe.

Spomenuta knjiga je vrijedan korak u prezentiranju islamske misli, putem "mimbera", kao mjesta sa kojeg muslimani čitavoga svijeta u isto vrijeme imaju prilike da čuju poruke islama i da se upoznaju sa aktuelnim događajima u svijetu. Jedino ummet Muhammeda, a. s., ima redovan sedmični "kongres" muslimana, svakoga petka, po mnogim džamijama i mesdžidima u svijetu, slušajući hutbe i klanjajući džuma-namaz.

Nažalost, moramo pogledati istini u oči i priznati da hutba u našim prilikama nije u pravom smislu dobila svoje mjesto te da ne igra ulogu koju joj predviđa islam kao vjera i sam Poslanik, s.a.v.s.

Smatram da će knjiga koja je pred vama biti poticaj bosanskim alimima da na sličan način priđu ovom problemu, te će i na taj način pomoći našim hatibima, koji vrlo često zbog nepoznavanja arapskog jezika ili prezasićenosti rada u jednom džematu nemaju mogućnosti ili ideje da pripreme što bolju hutbu. Nesporno je da će ovaj projekat biti od koristi na prvom mjestu za imame, ali i za same džematlije, jer su hutbe životne i tretiraju probleme sa kojima se susreću muslimani u svijetu, pogotovo oni koji žive kao manjine ili u sredinama koje su bile pod komunističkom vlašću, gdje se vjera zabranjivala i omalovažavala.

Ono čega se pribojavam jeste to što će ova knjiga biti razlogom da se mnogi hatibi razlijepe i imaju u podsvijesti da postoji spremna hutba, te da ne moraju ulagati dodatni trud za pripremu iste.

Ozbiljan hatib i te kako vodi računa da njegova hutba bude na vrijeme i kvalitetno pripremljena, te se za narednu hutbu priprema prije najmanje 5-6 dana, prateći i aktuelna

dešavanja kako bi se mogao informirati džemat o najvažnijim stvarima, a mi živimo u vremenu velike dinamike događaja tako da je potrebno da jedni druge podsjetimo na to kako ne bi bili oni koji nijemo posmatraju događaje ili čak ne znaju šta se događa u njihovoj blizini ili vremenu. Uostalom, to nam je islamska obaveza, a Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ili ćete naređivati dobro i zabranjivati zlo ili će vam Allah dati za vladare najgore od vas, pa će u to vrijeme najbolji od vas upućivati dove, a one neće biti primljene (kabul)!"

Mišljenja sam da će ova knjiga biti od velike koristi za nas Bošnjake, te molim Allaha, dž.š., da one koji su na bilo koji način doprinijeli njenom izdavanju nagradi najboljom nagradom i da bude poticaj drugima, da se takmiče u činjenju dobra.

U 105. ajetu sure Et-Tevba, Allah dž.š. kaže: "I reci: 'Trudite se, Allah će trud vaš vidjeti, a i Poslanik Njegov i vjernici, i vi ćete biti vraćeni Onome Koji zna nevidljivi i vidljivi svijet, pa će vas o onome što ste radili obavijestiti'" (Sura Et-Tevba: 105. ajet).

Preporučujem svima nama da imamo na umu prethodni ajet, koji će nam biti dovoljan, da nas potakne da što više dobra učinimo i budemo aktivan dio ummeta!

Gospodaru, uputi nas na Pravi put, ne iskušaj nas velikim iskušenjima koja nećemo moći podnijeti i budi nam milostiv na Obećanom danu!

Direktor vakufske direkcije
(hatib Ali-pašine džamije u Sarajevu)

Nezim Halilović — muderris

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

O ZABRANI POISTOVJEĆIVANJA SA NEVJERNICIMA

PRVA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, koji nam je blagodat upotpunio i vjeru usavršio i zabranio nam da se poistovjećujemo sa nevjernicima i mnogobošcima (mušricima). Svjedočim da je samo Allah Bog, Koji nema druga — iskreno Mu vjeru ispovijedajući, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik. Poslao ga je kao milost svjetovima, i naredio mu da se suprotstavi nevjernicima i munaficima (licemjerima) — neka je salavat i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih u dobru budu slijedili do Dana sudnjega...

O ljudi (poštovani vjernici)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i budite Mu zahvalni na blagodati Njegovoj što vas je u islam uputio, zatim vas Muhammedom, s.a.v.s., vjerovjesnikom milosti, počastio (odlikovao), i učinio vas — ukoliko se budete čvrsto držali ove vjere i slijedili ovog Poslanika — najboljim ummetom (zajednicom) koji se pojavio među ljudima, jer ljudi će vas biti potrebni kako biste im razotkrili znanje i uputu, a vi nećete biti potrebni njih.

Zašto? Zato što je vaš din obogaćen ispravnim vjerovanjem, pravednim Šerijatom (vjerozakonom), moralnim vrlinama i lijepim (savršenim) uzorom. U njemu je sadržana uputa cijelog čovječanstva ispravnom putu, koji vodi i trenutnoj (sadašnjoj) i budućoj (kasnijoj) - i dunjalučkoj i ahiretskoj - sreći. To je univerzalna vjera koja je podobna za svako vrijeme i za svako mjesto, za svakog pojedinca i za svaku zajednicu. Uzvišeni Allah kaže:

„Ovaj Kur'an vodi jednom ispravnom putu...” (El-Isra' : 9),

i kaže Uzvišeni:

„Neka je uzvišen Onaj Koji robu Svome objavljuje Kur'an da bi svjetovima bio opomena!” (El-Furkan : 1)

i kaže Uzvišeni Vjerovjesniku, s.a.v.s., Svome:

“A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali.” (El-Enbija' : 107)

Kada su se prvi muslimani čvrsto držali ove vjere, vladali su svijetom, zagospodarili mnogim zemljama, i na istoku i na zapadu, i ispunili ih znanjem, mudrošću i pravdom. Postali su uzorne vođe, uživali slavu i ugled i ulijevali strah u srca njihovih neprijatelja. Bili su neovisni od svega drugog osim Uzvišenog Allaha i darežljivo su čovječanstvo obasipali dobrom, a sve to stoga što je ova vjera Objava od Mudrog i hvale dostojnog, Koji zna šta je korisno, a šta štetno robovima Njegovim.

“A kako ne bi znao Onaj Koji stvara, Onaj Koji sve potanko zna, Koji je o svemu obaviješten.” (El-Mulk : 14)

I zbog toga što je ova vjera bogata (i neovisna) sa svojim uzvišenim učenjima, te mudra u svojim pravednim zakonodavstvima, Allah, dž.š., nam je naredio da se je čvrsto držimo, da u skladu njenim propisima (uputama) djelujemo i da Poslanika Njegovog slijedimo, a zabranio nam da tražimo uputu od nekoga drugoga (mimo Njega), da uvozimo sisteme i zakone oprečne Njegovim propisima i da se povodimo za nevjerničkim narodima u njihovim vjerovanjima i njihovim običajima. Zabranio nam je navedeno jer to znači podređenost drugome i poistovjećivanje sa neprijateljima Allahovim i našim, bilo da se radi o nevjernicima ili o munaficima — licemjerima. Uzvišeni kaže:

„Slijedite ono što vam se od Gospodara vašeg objavljuje i ne uzimajte, pored Njega, nekog drugog kao zaštitnika! — A kako vi malo pouku primate!” (El-E'araf : 3),

i kaže:

„I ne držite stranu onih koji nepravедno postupaju, pa da vas vatra prži; vi nemate drugih zaštitnika osim Allaha, inače, nema vam pomoći!” (Hud : 113),

i kaže Uzvišeni:

„I ne budite kao oni koji su zaboravili Allaha, pa je On učinio da sami sebe zaborave; to su pravi grješnici.” (El-Hašr : 19)

Obaveza je muslimana da se ponosi sa svojom vjerom, da poradi nje, gdje god se nađe, bude uzdignute glave i da radi vjere Allahove ni od koga i ni od čega ne strahuje

(ni od čijeg prijekora ne strahuje). Uzvišeni kaže:

„Vi ćete pobijediti ako budete pravi vjernici“ (Ali-’Imran : 139),

i još kaže:

„A snaga je u Allaha i u Poslanika Njegova i u vjernika, ali licemjери neće da znaju.“ (El-Munafikun : 8)

Nije muslimanu dopušteno gledati u nevjernike pogledom ispunjenim poštovanjem, veličanjem i uzdizanjem, jer Allah ih je, zbog nevjerstva njihova, poniženim učinio,

„... a koga Allah ponizi, niko ga ne može poštovanim učiniti.“ (El-Hadždž : 18).

Muslimanu, također, nije dopušteno da u ono što je u rukama nevjernika (od ovodunjalučkih blagodati) gleda pogledom ispunjenim divljenjem. On će to smatrati njihovim (postepenim) zavodjenjem, iskušavanjem i privremenim uživanjem, kao što stoji u riječima Allahovim kada im kaže:

“Reci: ‘Nasladujte se, završit ćete sigurno u Vatri!’” (Ibrahim : 30)

A Uzvišeni još kaže:

„I nikako ne gledaj dugo ljepote ovoga svijeta koje Mi kao užitak raznim sortama nevjernika pružamo, da ih time na kušnju stavimo, ta nagrada Gospodara tvoga je bolja i vječna.“ (Ta-Ha : 131)

Ali, musliman ono što je u posjedu nevjernika (od materijalnih dobara) smatra njihovom kaznom na ovom svijetu, jer oni su izloženi raznim poteškoćama i neprilikama na putu njegovog stjecanja i prikupljanja i ulažu maksimum napora u cilju njegove zaštite i čuvanja, da bi na kraju — u stanju nevjerstva — bili od njega otrgnuti a da im to ne donese nikakvu korist na ahiretu (budućem svijetu).

Uzvišeni kaže:

„Neka te ne ushićuju bogatstva njihova i djeca njihova! Allah želi da ih njima na ovom svijetu namučí i da skončaju kao nevjernici.“ (Et-Tevba : 85)

Vjernik je sretan (i zadovoljan) svojim imanom, a ako mu se da i nešto od dunjaluka, to je samo dodatno dobro i ispomoć na putu pokornosti, dok ako mu se dunjaluk uskrati, on zna da je ono što je kod Allaha za njega bolje i trajnije. Vjernik je sretan i na dunjaluku i na ahiretu. Sretan je na dunjaluku jer je život svoj na njemu iskoristio za činjenje dobrih djela i sretan je na ahiretu jer će biti nagrađen Džennetom, u kome će vječno boraviti. Nevjernik je, međutim, nesretan i na dunjaluku i na ahiretu, kako Uzvišeni kaže:

“Izgubio je i ovaj i onaj svijet. To je, uistinu, očiti gubitak.”

(El-Hadždž : 11)

Nesretan je na dunjaluku jer ga je iskoristio samo kako bi se što više udaljio od Allaha i Njegovog Dženneta i nesretan će biti na ahiretu jer će skončati u Vatri (Džehennemu) u kojoj će vječno boraviti. A kako li je to samo ružan svršetak i kraj? Pa kako onda dolikuje vjernicima koje je Allah ovim islamom počastio i visoko iznad drugih svjetova uzdigao da oponašaju nevjernike i poistovjećuju se sa njima!? Kako da se onaj ko je uzvišen poistovjećuje sa onim ko je ponižen (tj. onaj koji je iznad poistovjećuje se s onim koji je ispod)!? Kako da se poistovjećuje onaj koji je u usponu sa onim koji je u padu (koji propada)!? Poistovjećivanje podrazumijeva da onaj s kim se poistovjećuje bude savršeniji od onoga ko se poistovjećuje i stoga su nas Allah i Njegov Poslanik upozorili da se ne poistovjećujemo sa nevjernicima u njihovim ibadetima (obredima), običajima i navikama. Imam Ahmed, Ebu-Davud i drugi prenose od Abdullaha b. Omera, r.a., da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao je: 'Ko se poistovijeti sa jednim narodom on mu i pripada.'" Tirmizija u svom "Džami'u" prenosi od Abdullaha b. Omera, r.a., sljedeću izjavu Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: "Ne pripada nama onaj ko se poistovjećuje sa drugima. Nemojte se poistovjećivati sa jevrejima i kršćanima!"

Razlog tome jeste što poistovjećivanje sa nevjernicima vodi velikim porocima i kobnim posljedicama. Jedna od njih ogleda se u tome što poistovjećivanje sa njima (odnosno njihovo oponašanje) ukazuje na njihovo veličanje, pošto onaj ko se poistovjećuje sa drugim vidi tog drugog savršenijim od sebe, jer da nije tako ne bi se za njim povodio. Ovakav postupak od muslimana ukazuje na osjećaj manje vrijednosti kod njega i na slabost njegove ličnosti, što, opet, vodi u potčinjenost (podređenost) nevjerniku i njegovom uvažavanju, a to je veoma opasno.

Zatim, poistovjećivanje muslimana sa nevjernikom predstavlja pad i niskost (poniženje), jer musliman je iznad nevjernika i kada ga počne oponašati, pada sa svoje visine i svog visokog položaja, zamjenjujući ono što je bolje onim što je lošije. To je očito nijekanje blagodati i poniženje za islam, jer "islam nadvisuje (sve), a njega ne nadvisuje (ništa)." Nadalje, imitiranje nevjernika od muslimana podstiče na ljubav prema njemu i prijateljevanje s njim, a Uzvišeni Allah rekao je:

"O vjernici, ne uzimajte za prijatelje jevreje i kršćane! Oni su prijatelji jedni drugima! A njihov je i onaj među vama koji ih za prijatelje prihvati; Allah uistinu neće ukazati na Pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine."
(El-Ma'ida : 51)

Zatim, oponašanje nevjernika od muslimana potire (briše) razlike između njih, a Uzvišeni Allah razdvojio je vjernike od nevjernika i fizički i pravno, i na dunjaluku i na ahiretu, pa makar im oni bili njihovi najbliži rođaci. On je naredio vjernicima da se isele

(hidžru učine) iz nevjerničkih zemalja i zabranio im je da bez opravdane potrebe putuju u njihove države. Njihovo oponašanje, međutim, motiv je za miješanje sa njima, boravak među njima, odlazak k njima, druženje sa njima i sl. Tako je oponašanje nevjernika od muslimana u savremenom dobu dovelo do mnogih zala (negativnosti) i opasnih pojava, od kojih navodimo samo neke:

njihovo imitiranje u veličanju kaburova, pretjerivanju u odnosu na dobre (ljude — es-salihin) i podizanje džamija na njihovim mezarima, što je sredstvo padanja u veliki širk (pripisivanje druga Allahu). U dvjema vjerodostojnim zbirkama hadisa (Buharijinoj i Muslimovoj) navodi se da je Aiša, r.a., kazala: „Allahov je Poslanik u bolesti od koje se nije ni digao (tj. u kojoj je umro) rekao: 'Neka je prokletstvo Allahovo na jevrejima i kršćanjima, oni su kaburove vjerovjesnika svojih učinili džamijama (mjestima za obavljanje molitve)!“ „Da nije toga“, kaže dalje Aiša, „njegov mezar bio bi istaknut (i obilježen), međutim, on je strahovao da se ne pretvori u džamiju.“

Nisu danas nepoznati prizori velikog širka u koje su zapali (neki) sljedbenici ovog ummeta zbog oponašanja jevreja i kršćana u vezi s pitanjem veličanja kaburova, i to do te mjere da im se, u zemljama islama, robuje mimo Uzvišenog Allaha. Tome se još može dodati podizanje džamija na tragovima Vjerovjesnika (na mjestima kuda su vjerovjesnici prolazili), kao npr. na mjestu na kojem je Vjerovjesnik sjedio, ili klanjao, ili je u snu viđen da klanja na njemu i sl.

Nadalje, tu je oživljavanje (utemeljivanje) praznika koji u osnovi predstavljaju novotariju i ne spadaju u muslimanske praznike, kao praznici vezani za (pojedinu) ulemu (istaknute učenjake), ili kraljeve (državnike), ili državni i nacionalni praznici, zatim praznici vezani za oživljavanje sjećanja na neka historijska zbivanja, kao što je sjećanje na Mi'radž, Hidžru i sl., oponašajući u svemu tome nevjernike koji oživljavaju sjećanja na njihove velikane i njihove historijske događaje. Oni to čine iz razloga što im nedostaje ispravna vjera kojom bi popunili svoje (slobodno) vrijeme, međutim, muslimanima je to nepotrebno jer im je Allah podario vjeru, koja popunjava njihovo vrijeme hajrom — dobrom (investira njihovo vrijeme u hair).

U zabranjeno oponašanje nevjernika spada i upotreba njihovog jezika bez neke nužne potrebe, zatim ispisivanje natpisa na trgovinama i radnjama, u muslimanskim zemljama, njihovim jezikom ili ubacivanje riječi i stručnih naziva iz njihovog jezika u islamsku literaturu (knjige), studije i dr., te upotreba gregorijanskog kalendara umjesto hidžretskog — sve to spada u zabranjeno oponašanje.

U povodjenje za nevjernicima spada i prekomjerno upražnjavanje sportskih aktivnosti, koje oduzimaju omladini mnogo truda i vremena bez neke značajnije koristi

za njih i njihovu zajednicu, a potom i druge vrste uvezenih običaja i navika.

Muslimani su dužni obratiti pažnju na sve to, čuvati se svega toga i da se ni prema čemu od toga nemarno ne odnose. Utječem se Allahu od prokletog šejtana (E'uzu billahi mineššejtan-nirradžim):

„A tebi smo poslije odredili da u vjeri ideš pravcem određenim, zato ga slijedi i ne povodi se za strastima onih koji ne znaju, jer te oni nikako ne mogu od Allahove kazne odbraniti; nevjernici jedni druge štite, a Allah štiti one koji Ga se boje i grijeha klone.“ (El-Gašija: 18-19)

Neka nam Allah, dž.š., blagoslovljenim učini Kur'an veličanstveni... (dova).

ZABRANA OPONAŠANJA NEVJERNIKA

DRUGA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, na Njegovim neizmjernim blagodatima i dobročinstvu. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, On nema druga, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik — neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu i njegove ashabe, drugove...

O ljudi (draga braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha, prihvatite se Njegovog užeta i čvrsto se držite Njegove vjere, pa ćete postići i spas i sreću:

„A ko je čvrsto uz Allaha taj je već upućen na Pravi put.“ (Ali-Imran : 101).

Znajte da je korisno poduzimanje (slijedenje uzročno-posljedičnih veza) i iskorištavanje novih, savremenih pronalazaka koje je Allah potčinio robovima Svojim u ovom kosmosu, znajte da je korištenje svega toga Šerijatom opravdana i potrebna stvar. To spada u pripremanje (oružane) snage (protiv dušmana vjere) koja je naložena Allahovom zapovijedi, jer sve što se nalazi u ovom kosmosu Allah je stvorio za Njegove robove, vjernike, i njima ga potčinio. To je, dakle, stvoreno prvenstveno za vjernike, dok nevjernici slijede iza njih (u drugom planu). Uzvišeni kaže:

„Reci: ' Ko je zabranio Allahove ukrase, koje je On za robove Svoje stvorio,

i ukusna jela? ' Reci: 'Ona su za vjernike na ovom svijetu, na onom svijetu su samo za njih.''' (El-E'araf : 32)

Odgovarajući onima koji po svom nahodanju — bez valjanog šerijatskog dokaza — zabranjuju pojedina jela, pića ili odjeću, Uzvišeni Allah kaže:

„Ko je zabranio Allahove ukrase, koje je On za robove Svoje stvorio?“, to jest koji su stvoreni za one koji vjeruju u Allaha i pokoravaju se Njemu u životu na ovom svijetu, makar im nevjernici bili saučesnici u tome na dunjaluku, međutim, na Sudnjem danu oni će pripasti samo njima — bez učešća ijednog nevjernika, jer Džennet je nevjernicima zabranjen...

Međutim, kada su se vjernici razlijenili, situacija se obrnula i nevjernici su postali ti koji proizvode (i iskorištavaju) spomenute stvari (dobra pohranjena u kosmosu), a zatim ih prodaju muslimanima, ističući time svoje dobročinstvo prema njima i pretvarajući ih u svoje robove (sluge).

Stoga, dužnost je muslimana da povrate svoj (izgubljeni) položaj i da se pripreme (za sukob) sa svojim neprijateljima. Dužni su podignuti fabrike, poslužiti se iskustvima drugih i blaga pohranjena u zemlji iskoristiti za dobrobit islama i muslimana. To ne spada u oponašanje nevjernika, nego u djelovanje prema zapovijedi Šerijata (vjerozakona). Međutim, današnji muslimani, na svu žalost, troše, a ne proizvode, postajući tako ovisni o drugima. Oponašaju i imitiraju nevjernika, ali ne u proizvodnji i produkciji nego u beznačajnim i bezvrijednim stvarima. Uvoze (preuzimaju) glupe i ništavne ideje i loše običaje koji njihovu slabost (i ovisnost) još više povećavaju.

Islam nam ne sprečava da uvozimo korisna dobra, da kupujemo oružje i korisne proizvode, iako je bolje, a i obavezni smo da sami proizvodimo, a ne da kupujemo. Islam nam, međutim, zabranjuje da uvozimo štetne navike i običaje i zabranjuje nam da oponašamo nevjernike u njihovim adetima i ibadetima (vjerskim obredima), kao i u onom po čemu se oni specifično odlikuju. S druge strane, nalaže nam da se ponosimo sa svojom vjerom i da imamo svoju samostalnu islamsku ličnost, jer mi smo nosioci misije (džaveta) i izvor energije (snage)... Mi smo vlasnici akideta (ispravnog vjerovanja) i na nama leži velika odgovornost... Stoga, bojte se Allaha, o robovi Allahovi..., i znajte da je najbolji govor Allahova Knjiga... itd.

SUŠTINA VJEROVANJA I NJEGOVA OBILJEŽJA

Hvala Allahu, Dobročinitelju, Milostivom, Koji, kome On hoće, vjerovanje daje. Vjerujem da je samo Allah Bog, On nema druga.

„Njemu se mole oni koji su na nebesima i na Zemlji; svakog časa On se zanima nečim.“ (Er-Rahman : 29)

I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik. Poslao ga je svim ljudima i džinima — neka je salavat Allahov i selam na njega, njegovu porodicu, ashabe i one koji ih u dobru slijedili budu...

O ljudi (cijenjena braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i budite iskreni vjernici, čije riječi potvrđuju djela, jer iman se ne ogleda u pustim riječima i nadama. Iman je ono što se nastani duboko u srcu, a zatim ga potvrde djela.

Uzvišeni Allah kaže:

“O vjernici, zašto jedno govorite, a drugo radite? O kako je Allahu mrsko kad govorite riječi koje djela ne prate!” (Es-Saff : 2-3)

Istinski iman znači: vjerovanje srcem, očitovanje jezikom i potvrđivanje praksom (djelima). Povećava se pokornošću a smanjuje griješenjem i ima šest šartova:

Vjerovanje u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, u Sudnji dan i u kader — Božije određenje, bilo dobro ili zlo, tj. da sve što se zbiva i događa, zbiva se Božijom voljom i Božijim određenjem). Iman ima sedamdeset i nekoliko ogranaka. Najviši je kelimei-šehadet, la ilahe illellah Muhammedun resulullah, a najniži uklanjanje s puta onoga što bi moglo naštetiti (ljudima); a i stid je jedan od ogranaka imana. Stoga, onaj ko jezikom izgovori da je vjernik, posvjedoči da je samo Allah Bog i da je Muhammed Njegov poslanik, zatim praktično čini dobra djela: klanja, daje zekat, posti, hodočasti Kabu itd., međutim, ne vjeruje u to i ne potvrđuje svojim srcem — takav se smatra pravim licemjerom, munafikom, i to ga licemjerstvo izvodi iz granica islama (vjere). On je gori od čistog nevjernika. Uzvišeni Allah kaže:

„Ima ljudi koji govore: ‘Vjerujemo u Allaha i u onaj svijet!’ — a oni nisu vjernici. Oni nastoje prevariti Allaha i one koji vjeruju, a oni, i ne znajući,

samo sebe varaju. Njihova su srca bolesna, a Allah njihovu bolest još povećava; njih čeka bolna patnja zato što lažu.” (El-Bekara : 8-10)

Pravo stanje takve osobe pojavi se i ukaže se njeno licemjerstvo kada nastupe iskušenja i iskrсну nevolje (poteškoće). Uzvišeni kaže:

„Ima ljudi koji govore: ‘Vjerujemo u Allaha’ — a kad neki Allaha radi bude na muke stavljen, on drži da je ljudsko mučenje isto što i Allahova kazna.” (El-Ankebut : 10)

Takav nema stabilno i postojano stajalište, nego je kolebljiv i neodlučan. Sa vjernicima je kada im pobjeda i pomoć od Allaha dođe, a sa nevjernicima kada im se ukaže šansa i privremeno nadvladaju i pobijede muslimane, i to zbog greške u koju sami (muslimani) zapadnu. Opisujući ih, Uzvišeni Allah kaže:

„...One koji iščekuju šta će s vama biti; pa ako vam Allah daruje pobjedu, oni reknu: ‘Zar nismo bili uz vas?’, a ako sreća posluži nevjernike, onda govore njima: ‘Zar vas nismo mogli pobijediti i zar vas nismo odbranili od vjernika?’” (En-Nisa’ : 141)

Kada se isti pozove da se (za presudu u sporovima svojim) za sudiju obrati Knjizi Allahovoj i sunnetu Poslanika Njegovog, on se ne odaziva, izuzev u situaciji kada je pitanje (presuda) u njegovom interesu (na njegovoj strani), kao što to kaže Uzvišeni:

„Kada budu pozvani Allahu i Poslaniku Njegovu da im On presudi, neki od njih odjednom leđa okrenu; samo ako znaju da je pravda na njihovoj strani, dolaze mu poslušno.” (En-Nur : 48-49)

Kada telal pozove u džihad na Allahovom putu, gdje je potrebno uložiti živote i imetke, njih obuzme panika i strah i spopadne ih kukavičluk, „...vidiš ih kako gledaju u tebe kolutajući svojim očima kao pred smrt onesviješćeni.” (El-Ahzab : 19) Oni vole ružna i nevaljala djela, a mrze dobra, i sustežu se od trošenja na Allahovom putu i dijeljenja sadake (ili zekata), baš kao što Uzvišeni kaže:

„...Traže da se čine nevaljala djela, a odvrćaju od dobrih, i njihove ruke su im stisnute; zaboravljaju Allaha, pa je i On njih zaboravio. Licemjeri su zaista pravi nevjernici.” (Et-Tevba : 67)

Robovi Allahovi (draga braćo)!

Onaj, pak, ko vjeruje srcem i svjedoči jezikom, a ne potvrđuje svoje vjerovanje i svoje riječi djelom, ukoliko se njegove riječi i njegova djela suprotstavljaju i proturiječe “kelimei-šehadetu” (La ilahe illellah Muhammedun resulullah) — poput onoga koji traži pomoć od mrtvih, prinosi žrtvu kaburima (odnosno njihovim vlasnicima) i obraća se mrtvima, u ime (njihovog) vilajeta i dobrote (tj. smatrajući ih “evlijama” i “dobrim”) — on

je mušrik, on ne vjeruje u Uzvišenog Allaha i neće mu ništa koristiti njegovo izgovaranje „kelimei-šehadeta“ niti njegova tvrdnja da pripada islamu (da je musliman). Njegovi ibadeti (vjerski obredi) neispravni su sve dok se ne pokaje Allahu i iskreno Mu (tj. samo Njemu) ne bude vjeru ispovijedao.

Uzvišeni Allah kaže:

„...Zato se klanjaj samo Allahu, iskreno Mu ispovijedajući vjeru! Iskreno ispovijedanje vjere dug je Allahu! A onima koji pored Njega uzimaju zaštitnike: 'Mi im se klanjamo samo zato da bi nas što više Allahu približili'- Allah će njima, zaista, presuditi o onome u čemu su se oni razilazili. Allah nikako neće ukazati na Pravi put onome ko je lažljivac i nevjernik.'“ (Ez-Zumer : 2-3)

Isto tako onaj ko kaže da je musliman i svjedoči da je samo Allah Bog (La ilahe illellah), ali ne izvršava temeljne islamske dužnosti: ne klanja, ne daje zekat, ne posti, ne hodočasti Kabu..., on se ne smatra muslimanom i ništa mu ne koristi izgovaranje „kelimei-šehadeta“, odnosno izjava da pripada islamu. Zašto? Zato što on ne udovoljava obavezama „kelimei-šehadeta“ (onome čime ga „kelimei-šehadet“ zadužuje) i ne izvršava temeljne islamske dužnosti — farzove. Allah i Njegov Poslanik presudili su da je onaj ko ne izvršava namaz i ne daje zekat nevjernik. Uzvišeni, govoreći o nevjernicima, kaže:

„Pa ako se pokaju i budu namaz obavljali i zekat davali, ostavite ih na miru...“ (Et-Tevba : 5),

i kaže:

„Ali ako se oni budu pokajali i namaz obavljali i zekat davali, braća su vam po vjeri...“ (Et-Tevba : 11)

Iz ovoga se vidi da se onaj ko ne obavlja namaz i ne daje zekat ne ostavlja na miru, nego se ubija, i ne ubraja se u našu braću vjernike, nego pripada nevjernicima.

Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je: „Ugovor (zavjet) koji stoji između nas i njih jeste namaz, pa ko ga ostavi postao je nevjernik.“ Također je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Između čovjeka i nevjerovanja jeste napuštanje namaza.“

Namaz je stup islama na kome on opstoji, pa ako stup (temelj) nedostaje, nije kod roba prisutan ispravni islam. Zekat je pobratim namazu (usko vezan za namaz) u Knjizi Uzvišenog Allaha i poznato je da su se ashabi, drugovi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., sa Ebu-Bekrom es-Siddikom, r.a., na čelu borili protiv onih koji su odbili davati zekat. Smatrali su ih otpadnicima od islama (murtedima) i borbu protiv njih nazvali su „borbom protiv otpadništva“, iako su oni očitovali (izgovarali) „kelimei-šehadet“ (La ilahe illellah Muhammedun resulullah).

Što se, pak, tiče onoga ko ostavi neku od drugih obaveza i dužnosti, s kojima se nadopunjuje islam i obaveze prema njemu, ili poćini neki grijeh koji ne dostiže stupanj širka (koji je manji od širka) i nije oprećan (proturijećan) islamu, on se ne smatra nevjernikom. On je vjernik, ali sa krnjavim imanom, i ta okrnjenost je nejednaka - ovisno o velićini grijeha kojeg je poćinio. Ukoliko prijestup spada u velike grijehe, kao što je zinaluk (nemoral), krađa, ubojstvo (na pravdi Boga), konzumiranje alkoholnih pića i sl. i ukoliko njihov poćinilac priznaje da su to haram — nedopuštene, a ne halal - dopuštene radnje, onda će se on smatrati grješnikom (prijestupnikom), oduzet će mu se atribut pravednosti (ćestitosti), bit će izložen (Allahovoj) prijetnji i izvršit će se nad njim Šerijatom propisana kazna za dotićni prijestup. Ovo je stav „ehli-sunneta i džemata“ u odnosu na spomenutu osobu. Dakle, vjernik je zbog posjedovanja imana i grješnik zbog poćinjenog velikog grijeha. Ukoliko, pak, grijeh kojeg je poćinio ne dostiže granicu velikog grijeha, on umanjuje (krnji) njegov iman i smatra se grješnim, ali ne pripisuje mu se atribut grješnika (razvratnika) — izuzev ako je ustrajan u tome i ako to ćini javno, jer ustrajnost u ćinjenju malog grijeha katkad ga ućini velikim.

A kao što se iman gubi kada se izgube njegovi temelji, ili se izgubi (krnji) njegovo savršenstvo kada se poćini grijeh — reciproćno njegovoj velićini, pokuđenosti i odvratnosti, isto tako se iman povećava, raste i uvelićava upražnjavanjem (ćinjenjem) dobrih djela, kako tu Uzvišeni kaže:

„Allah onima koji su na Pravom putu povećava uputu“ (Merjem : 76), i kaže — Uzvišen neka je On:

„Pravi su vjernici samo oni ćija se srca strahom ispune kad se Allah spomene, a kad im se rijeći Njegove kazuju, iman im povećavaju i samo se na Gospodara svoga oslanjaju“ (El-Enfal : 2).

i još kaže:

„A kad bude objavljena neka sura, ima ih koji govore: ‘Kome je od vas ova povećala vjerovanje?’ Što se tiće vjernika, njima je povećala vjerovanje, i oni se raduju.“ (Et-Tevba : 124)

Zato nastojte, Allah vam se smilovao, dobra djela ćiniti koja će vam povećati vaš iman, a klonite se rućnih djela i prijestupa koji će ga umanjiti.

Euzubillahi mineš-šejtanir-radćim: “Neki beduini govore: ‘Mi vjerujemo!’ reci: ‘Mi se pokoravamo!’, jer u srca vaša prava vjera nije još ušla.’ A ako Allaha i Njegova Poslanika budete slušali, On vam nimalo neće umanjiti nagradu za djela vaša. - Allah, uistinu, prašta i samilostan je. Pravi su vjernici samo oni koji u Allaha i Poslanika Njegova vjeruju, i poslije više ne sumnjaju,

i bore se na Allahovu putu imecima svojim i životima svojim. Oni su iskreni!"
(El-Hudžurat : 14-15).

Neka nam Allah Uzvišeni podari blagoslov Kur'ana veličanstvenog...

TEVBA, POKAJANJE, I NJENI UVJETI

PRVA HUTBA

Hvala Allahu, Vladaru, Koji mnogo daruje, Koji je milostiv i Koji pokajanje prima. On je sve ljude od zemlje stvorio, razumom ih obdario i za ono čime će zaduženi biti pripremio. Vjerujem da nema drugog boga osim Allaha, Koji, bez ikakve sumnje, nema druga, vjerujem da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, kojem je On Knjigu (Kur'an) Svoju objavio da bude pouka i opomena onima koji su razumom obdareni. Neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih u dobru, do dana povratka Njemu, slijedili budu...

O ljudi (poštovana i cijenjena braćo)!

Bojte se vašeg Gospodara i tevbu, pokajanje, Mu učinite, jer Allah voli one koji se mnogo kaju. Zatražite od Njega oprosta za grijehе vaše jer On je Taj Koji najviše prašta. Učinite tevbu Gospodaru vašem prestavši da činite grijehе, kajući se za njihovo (prethodno) činjenje i čvrsto odlučivši da im se više nikada ne povratite. To je istinska (iskrena) tevba — "tevbei-nesuh" — kojom ste zaduženi:

„O vi koji vjerujete, učinite pokajanje Allahu iskreno, da bi Gospodar vaš preko ružnih postupaka vaših prešao i da bi vas u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći, uveo...” (Et-Tahrim : 8)

Tevba se ne ogleda u tome da čovjek jezikom izgovori: „Kajem se Allahu“, ili „Gospodaru moj, primi moje pokajanje“, nastavljajući uporno i dalje sa neposlušnošću Allahu; niti se ogleda u tome da izgovori sve to, a ostane i dalje ravnodušan i nemaran prema grijesima koje čini; niti se, pak, ogleda u tome da izgovori navedeno, a ostane pri čvrstoj odluci da se ponovo vrati neposlušnosti i suprotstavljanju svome Gospodaru.

O ljudi (poštovane džematlije), pokajte se Gospodaru svome prije nego se vrata tevbe pred vama zatvore, jer Allah prima pokajanje od roba Svoga sve dok ga gargara (hoptanje pri izlasku duše) ne snađe, a kada duša do grla dopre, nema više tevbe (tj. tevba se tada uvažava):

„Allah prima pokajanje samo od onih koji učine kakvo hrđavo djelo iz lahkomislenosti, i koji se ubrzo pokaju; njima će Allah oprostiti. — A Allah sve zna i mudar je. Uzaludno je kajanje onih koji čine hrđava djela, a koji, kad se nekom od njih približi smrt, govore: ‘Sad se zaista kajem!’, a i onima koji umru kao nevjernici. Njima smo bolnu patnju pripremili.” (En-Nisa’ : 17-18)

Zato, o muslimani (poštovana braćo), požurite sa tevбом, jer vama je nepoznato kada će vas smrt iznenaditi, kao što vam je nepoznato kada će vas iznenaditi Allahova kazna:

„A zar su stanovnici sela i gradova sigurni da ih Naša kazna neće snaći noću dok budu spavali? Ili, zar su stanovnici sela i gradova sigurni da ih Naša kazna neće snaći danju dok se budu zabavljali? Zar oni mogu biti sigurni od Allahove kazne? Allahove kazne se ne boji samo narod kome propast predstoji.” (El-E’araf : 97-99)

Robovi Allahovi, jeste li u sigurnosti od Allahove (Njegove) kazne? On vas obasipa raznovrsnim blagodatima, a vi mu se suprotstavljate neposlušnošću i grijesima!? Zar ne vidite ono što je snašlo mnoge krajeve svijeta, na koje su se sručile patnje i neimaština? Glad, poplave, oskudica u plodovima i suša obuhvatili su veliki broj zemalja, a mislioci su zaposleni neprestanim studijama kako da se osigura ishrana za čovječanstvo!? Zar ne strahujete da i vas isto to zadesi? Uzvišeni Allah prepušta (popušta uzde) zulumčaru (da jedno vrijeme čini šta hoće), tako da, kada mu kaznu pošalje, ne dopušta mu da joj ikako izmakne:

“Eto, tako Gospodar tvoj kažnjava kad kažnjava sela i gradove koji su nasilje činili. Kažnjavanje Njegovo je zaista bolno i strašno.” (Hud : 102)

Jedna od najvećih (Allahovih) kazni jeste okrutnost srca i njihova bolest, a očigledno je da su srca mnogih u današnjem vremenu okrutna. Oni slušaju opomene i upozorenja (prijekore) i čitaju ih u Knjizi Uzvišenog Allaha i sunnetu Njegovog Poslanika, s.a.v.s., a ponašaju se kao da su gluhi, kao da ne čuju. Čak i onaj koji je dobar među njima, kada čuje opomenu (savjet), svjestan je iste samo dok je sluša, a čim se okrene (odvoji) od nje, ugasi se plamen njegovog zanosa, nemarnost obuzme njegovo srce i vrati se ponovo (ružnim) djelima koja je činio. Sluša opomene u vezi ostavljanja i zapostavljanja namaza kako mu paraju uši:

„A njih smijeniše zli potomci, koji namaz napustiše i za požudama pođoše; oni će zlo proći; osim onih koji se budu pokajali...” (Merjem : 59-60),

ali ne čini tevbu, kao da je gluh. Sluša opomene u vezi s odbijanjem davanja zekata i u vezi s onim ko poseže za najlošijim dijelovima svoga imetka pa iz njega zekat izdvaja:

„A teško onima koji Njemu druge ravnim smatraju, koji zekat ne daju...” (Fussilet : 6-7),

tj. zekat na dušu ograđujući se (čisteći je) od širka, a i zekat na imetak — budući da su dali prednost škrtosti nad trošenjem i dijeljenjem na Allahovom putu;

„...ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili — kad ni vi sami to ne biste primili, osim zatvorenih očiju. I znajte da Allah nije ni o kome ovisan i da je hvale dostojan.” (El-Bekara : 267).

Slušaju sve to, međutim, i dalje ustrajavaju u odbijanju davanja zekata i tako sami sebe lišavaju blagodati svoje imovine, gomilajući je i čuvajući drugima, a (Allahov Poslanik, s.a.v.s.) u jednom hadisu kaže: „Neće se pojaviti nemoral (razvrat) u jednom narodu, sve dok mu se javno ne odaju, a da se među njima neće proširiti bolesti koje su bile nepoznate njihovim prethodnicima; i neće početi zakidati na vagi i na kantar, a da neće biti pogodoeni (kažnjeni) sušom, neimaštinom i nepravdom sultana (vladara); i neće odbiti izdvajanje zekata iz njihove imovine, a da im neće biti uskraćena kiša (s neba), i da nije životinja, kiša im nikada ne bi pala; i neće prekršiti ugovor sa Allahom i Njegovim Poslanikom, a da neće biti prepušteni stranom neprijatelju, koji će im oduzeti dio onoga što je u njihovim rukama (posjedu); i neće vođe njihove (imami) prestati da sude po Knjizi Uzvišenog Allaha, a da među njih neće biti ubačena netrpeljivost i mržnja.“

O ljudi (poštovana braćo):

Nema (ispravnog) pokajanja pored ustrajnosti u griješenju. Kako čovjeka smatrati da se pokajao od grijeha, a on ga uporno i dalje čini? Kako smatrati da se pokajao od varanja, a on se i dalje njime služi u prodaji, iznajmljivanju i cjelokupnom ostalom poslovanju?! Kako smatrati da se pokajao od ogovaranja (gibeta) — jedenja živog ljudskog mesa — a on ih, u svakom sijelu u kom mu se pruži prilika, i dalje ogovara?! Kako smatrati da se pokajao od bespravnog prisvajanja tuđeg imetka, a on to i dalje čini na raznovrsne načine: nekada tvdeći da je ono što je tuđe — njegovo; nekada poričući dug koji je na njemu; nekada lažući prilikom trgovine i drugih poslovanja; nekada zadržavajući se u tuđem posjedu bez pristanka vlasnika; nekada putem otvorene kamate ili služeći se u tu svrhu obmanama i varkama. Vjerovjesnik, s.a.v.s.,

rekao je: "Ko je (od vas) učinio kakvu nepravdu svome bratu, bilo da se radi o imetku ili o časti, neka zatraži od njega halala danas, prije nego što dođe vrijeme kada neće biti ni dinara ni dirhema nego samo dobra i loša djela."

Braćo muslimani:

Potpuna tevba kao što podrazumijeva ostavljanje grijeha, kajanje za njegovo činjenje i čvrstu odluku da mu se više ne povrati, podrazumijeva isto tako nepokolebljivu odluku da se izvršavaju obaveze (dužnosti) — u granicama mogućnosti roba (čovjeka), jer time se postaje od onih koji se puno kaju (et-tevvabin) i koji zaslužuju Allahovu ljubav i Njegovo zadovoljstvo:

"Allah zaista voli one koji se često kaju i voli one koji se mnogo čiste." (El-Bekara : 222)

Pokajte se onda, braćo muslimani, vašem Gospodaru i zatražite od Njega oprost i srcima i jezicima vašim.

„I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono što želite." (En-Nur : 31)

Požurite sa tevbom prije nego što vas zadesi smrt i ispriječi se između nje i vas, pa preselite kao grješnici (u stanju neposlušnosti Allahu). Ima nekih ljudi koje zavaravaju nade i obmanjuje ih šejtan pa zatežu s tevbom i odlažu je sve dok im srce, zbog griješenja i ustrajnosti u njemu, ne postane okrutno, pa se pozatvaraju pred njima vrata (povratka) ili ih iznenadi smrt prije odgođenog roka, još u danima mladosti.

Pokajanje od grijeha jeste neodložna obaveza koju nije dopušteno odgađati ili se nemarno prema njoj odnositi, jer samo odgađanje tevbe jeste prijestup koji zahtijeva pokajanje. Tevba, pokajanje od grijeha, jeste obavezna dužnost jer je to zapovijedio Allah u Svojoj Knjizi, a i Njegov Poslanik, s.a.v.s., i učinio je spas i sreću i na dunjaluku i na ahiretu ovisnim o njoj. Uzvišeni Allah kaže:

„Tražite oprost od Gospodara svoga a zatim Mu se pokajte, On će vam dati da do smrtnog časa lijepo proživite i svakom čestitom dat će zasluženu nagradu..." (Hud : 3),

i kaže — Uzvišen neka je On:

„I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono što želite." (En-Nur : 31).

A Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je: „O ljudi, tevbu Allahu učinite i oprost od Njega tražite! Ja se, uistinu, kajem (tevbu učinim) u jednom danu po stotinu puta." (Prenosi Muslim)

Ebu-Hurejre, r.a., pripovijeda da je čuo Vjerovjesnika, s.a.v.s., kako kaže: „Ja

činim istigfar i tevbu Allahu u jednom danu više od sedamdeset puta.“ (Prenosi Buharija).

Braćo muslimani!

Učiniti tevbu, pokajanje, Allahū neodložna je obaveza jer su sve Allahove zapovijedi i zapovijedi Njegovog Poslanika neodložne (dužnost ih je odmah realizovati), izuzev ako postoji dokaz da ih je dopušteno odložiti. Odlaganje tevbe vodi nagomilavanju grijeha i taloženju prljavštine na srcima, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., u jednom je hadisu rekao: “Kada vjernik počini grijeh, ucrtta se crta tačka u njegovom srcu, pa ako se pokaje, odustane (od griješenja) i zatraži oprost, njegovo srce očisti se, a ako i dalje nastavi (sa griješenjem), njegovo srce se prekrije crnilom (pocrni), i to je “er-ran” (hrđa) kojeg Allah spominje u Svojoj Knjizi:

“A nije tako! Ono što su radili prekrilo je srca njihova.” (El-Mutaffirun : 14)

Gospodaru naš, pomози nam da požurimo sa tevbom — pokajanjem od grijeha i da se vratimo onome što će Te učiniti zadovoljnim nama i u tajnosti i u javnosti, Ti si Onaj Koji zna sve tajne.

Kazah ovaj govor svoj, a Allaha Uzvišenog molim da oprost i meni i vama...itd. (dova).

POKAJANJE I NJEGOVI UVJETI

DRUGA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru darežljivom, Koji mnogo prašta i Koji pokajanje prima. On uslišava tevbu onih koji Mu se pokaju, bez obzira na veličinu grijeha njihovih i — kada poprave praksu svoju — zamjenjuje njihova loša djela dobrim. Svjedočim da je samo Allah Bog, Koji nema druga i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, salavat i selam Allahov neizmjerni njemu, njegovoj porodici, ashabima i svim njihovim sljedbenicima u dobročinstvu...

O ljudi (poštovane džematlije)!

Bojte se vašeg Gospodara i tevbu Mu učinite. Pokajte se tako što ćete neposlušnost Njemu zamijeniti poslušnošću, udaljenost od Njega bliskošću s Njim i uprljanost

griješima čistotom od njih, jer Allah, uistinu, voli one koji se mnogo kaju i koji se puno čiste.

Cijenjena braćo!

Iskreno Allahu tevbu učinite, pa će vam On njome grijehe vaše izbrisati, hrđave postupke oprostiti i stupnjeve vaše podignuti:

„O vi koji vjerujete, učinite pokajanje Allahu iskreno, da bi Gospodar vaš preko ružnih postupaka vaših prešao i da bi vas u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći, uveo, na Dan u kojem Allah neće osramotiti Vjerovjesnika i one koji su zajedno s njim vjerovali; svjetlo će njihovo ići ispred njih i njihove desne strane. 'Gospodaru naš', govorit će oni, 'učini potpunim svjetlo naše i oprostí nam jer Ti, doista, sve možeš.'“ (Et-tahrim : 8)

A tevba neće biti iskrena niti uslišena dok ne ispuni pet uvjeta:

Neće biti uslišena dok ne bude učinjena iskreno Uzvišenom Allahu, to jest dok poticaj za nju ne bude ljubav prema Allahu, dž.š., Njegovo slavljenje (veličanje) i uzdanje u Njegovu nagradu a strah od Njegove kazne. Ne smije povod za nju biti laskanje i ulizivanje nekom od ljudi (stvorenja) niti ostvarivanje kakvih ovodunjalučkih interesa. Tevba, također, neće biti uslišena dok pokajnik ne ispolji kajanje i žaljenje za počinjenim griješima, iskreno poželivši da ih nikada nije ni počinio, jer to kajanje nalaže skrušenost pred Uzvišenim Allahom i povratak Njemu. Zatim, tevba neće biti primljena dok se griješenje ne ostavi. Tako, ako se neposlušnost ogledala u činjenju harama, trenutno će se napustiti; ako se ogledala u zapostavljanju vadžiba (obaveze), odmah će se pristupiti njegovom izvršavanju — ukoliko podliježe naknadnom izvršenju; ako je vezana za tuđa (ljudska) prava, mora ih se osloboditi, vratiti njihovim vlasnicima i zatražiti od njih halala. U tom smislu, nije ispravno pokajanje od gibeta (ogovaranja), ukoliko se i dalje nastavlja s njim, niti je ispravno pokajanje od uzimanja kamate, ukoliko se i dalje posluje s njom. Mnogi ljudi, kada ih posavjetuješ da se klone griješenja, odgovaraju ti riječima: „Neka nam Allah bude na pomoći!“ Divno je to što oni kažu, jer ukoliko Allah ne pomogne robu, nema mu spasa, međutim, to je riječ istine kojom se smjera neistina. Njome se želi samo pružiti izvinjenje (opravdanje) za nastavljane sa neposlušnošću, što, ni u kom slučaju, ne predstavlja opravdanje, jer čovjek je zadužen da, uz traženje Allahove pomoći, teži onome što će mu koristiti. Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je: „Drži se onoga što će ti koristiti i traži Allahovu pomoć, a ne budi slab (nesposoban).“ Zato se ne prima tevba za varanje i izdaju ukoliko se isto i dalje čini. Onaj ko tvrdi da se pokajao za određeni grijeh, a i dalje ga čini, (takvo) njegovo pokajanje ne predstavlja ništa drugo do izigravanje sa Svemogućim i Uzvišenim Allahom i samo još više

povećava njegovu udaljenost od Njega (Allaha), slično onome ko ti se izvinjava za neki postupak, a i dalje ga nastavlja činiti. Ti ćeš držati da je to samo ismijavanje i izigravanje s tobom.

Zato, bojte se Allaha, braćo muslimani, tevbu učinite vašem Gospodaru, klonite se griješenja i donesite čvrstu odluku da mu se, u budućnosti, ne povratite, jer tevba neće biti uslišena sve dok pokajnik čvrsto ne odluči da se kasnije neće iznova (grijesima) vratiti. U suprotnom, ukoliko ne donese takvu odluku, njegovo pokajanje je samo privremeno, za vrijeme kojeg on vreba zgodnu priliku (za novu neposlušnost). Takvo pokajanje ne pokazuje da mu je griješenje omraženo, da želi pobjeći od njega i vratiti se pokornosti Uzvišenom Allahu. Nadalje, tevba neće biti uslišena dok se ne učini u vremenu njenog prihvatanja, a to je vrijeme prije nastupanja smrti i izlaska sunca sa zapadne strane. Ukoliko je do pokajanja došlo nakon nastupanja edžela i uviđanja smrti, onda ona neće biti primljena. Uzvišeni Allah kaže:

„Uzaludno je kajanje onih koji čine hrdava djela, a koji, kad nekom od njih nastupi (približi se) smrt, govore: ‘Sad se zaista kajem!’” (En-Nisa’ : 18)

A vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je: „Allah prima pokajanje roba sve dok mu ne nastupi ‘gargara’, tj. duša dopre u grlo.“ (Prenosi ga Ahmed i Tirmizi i kaže da je dobar). Također, ako se tevba učini nakon izlaska sunca sa zapada, neće biti uslišena, jer je Uzvišeni rekao:

„Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, nijednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao ili ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradio.” (El-En’am : 158)

Ovim se aludira na izlazak sunca sa zapadne strane. Kada ga ljudi ugledaju, svi će povjerovati, ali nikome vjerovanje neće tada koristiti ako ranije vjerovao nije ili ako, kao vjernik, hajra kakvog nije učinio. Abdullah b. Amr b. 'As, r.a., prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: „Tevba se prima sve dok se sunce sa zapada ne pojavi (izađe), a kada (otuda) izađe, svako srce će, s onim što je u njemu, zapečaćeno biti.” (Ibn-Kesir veli da je sened ovog hadisa dobar). A od Ebu-Hurejrea, r.a., prenosi se da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: „Ko se pokaje prije nego što sunce sa zapada izađe, Allah će uslišiti njegovu tevbu.” (Prenosi Muslim). Stoga, pokajte se Allahu, braćo muslimani, predajte se i pokorite Njemu i pouzdano znajte da tevba briše grije počinjene prije nje, bez obzira na njihovu veličinu (i količinu). Kaže Allah uzvišeni.

„Reci: ‘O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno sve grijehe oprostiti. On, doista, mnogo prašta i On je milostiv. I povratite se Gospodaru svome i pokorite Mu se prije

nego što vam kazna dođe, poslije vam niko neće u pomoć priskočiti. I slijedite ono najljepše, ono što vam Gospodar vaš objavljuje, prije nego što vam iznenada kazna dođe, za čiji dolazak nećete znati; da čovjek ne bi uzviknuo: —Teško meni, koliko sam samo dužnosti prema Allahu propustio, čak sam se i izrugivao! — ili da ne bi rekao: — Da me je Allah Pravim putem uputio, sigurno bih se Njegove kazne sačuvao — ili da ne bi rekao kad doživi patnju: — Da mi se samo vratiti — dobra djela bih činio!’ Nikada! Dolazile su ti pouke Moje, pa si ih poricao i oholio se, i nevjernik si bio.’” (Ez-Zumer : 53-59).

Gospodaru naš, pomози nam da iskrenu tevbu — tevbei-nesuh — učinimo, kojom ćeš Ti naše prethodne grijehe izbrisati, naše poslove nam olakšati i deredže (stupnjeve) naše podignuti, Ti si, uistinu, plemenit i darežljiv.

LOŠI PREDZNACI GRIJEHA ILI GRIJEŠENJA (POGUBLJENOST GRIJEŠENJA)

PRVA HUTBA

Neka je hvala Allahu, Koji pokajanje prima i blag je, Koji oprašta grijehe i uslišava tevbu i Koji strahovito kažnjava. Njega, Uzvišen neka je On, hvalim i Njemu zahvaljujem. Od ezela je po dobročinstvu poznat i plemenitošću opisan. On nedaće otklanja, grijehe oprašta i ožalošćenom (kome je nepravda učinjena) pomoć pruža. On ajete (čuda, znakove) i opomene Svoje šalje, a čuda šalje samo da bi njima zastrašio.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, On nema druga, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, koji je radosne vijesti najavio, opomenu izvršio, na Pravi put ukazao i na opasnosti upozorio. Ispravnu je stazu do te mjere pojasnio da skrenuti s nje može samo onaj koga nesumnjiva propast čeka. Neka je salavat Allahov i blagoslov na njega, njegovu porodicu, ashabe, tabiine i sve one koji ih, u dobročinstvu, slijedili budu do Dana sudnjega.

Bojte se Allaha, o robovi Allahovi, poštujte Njegove odredbe i strahujte od Njegove srdžbe.

Poštovana braćo!

Materijalistički pogled (na život i svijet) okupirao je mnoge sinove ovog vijeka (današnjeg doba) pa je kod njih oslabio osjećaj povezivanja između uzroka i njihovih

uzročnika (tj. svijest o uzročno-posljedičnim vezama), i nisu svjesni veze između djela i njihovih posljedica. Tako se u muslimanskim domovinama pojavila (odrasla) jedna skupina koja se odala strastima i uživanjima i koja je u vezi s pitanjem nerada i besposličarenja daleko dogurala. Drugu skupinu obuzele su sumnje, bilo sa Istoka ili sa Zapada, pa su potpuno izgubili svijest o Allahovim (nepromjenljivim) zakonima (sunnetima), misleći da sumnja ima snagu argumenta i držeći da Allahovi neprijatelji govore samo istinu, da rade samo ono što je dobro, odnosno da znaju šta treba raditi.

Sve se ovo, braćo muslimani, kaže u vremenu kada današnjim svijetom haraju rušilački uragani, preplavljujući potopi i uništavajući potresi. Tome treba dodati još i rušilačke ratove čiji plamen nimalo ne jenjava..., pored smrtonosnih bolesti koje nisu bile poznate našim prethodnicima, bilo da se radi o ljudskom, biljnom ili životinjskom okruženju. Jezoviti događaji (pojave) i strašni raskoli (podjele)!

(Nepromjenjivi) zakoni Svevišnjeg i Uzvišenog Allaha ne dopuštaju da se zločinci ostave nekažnjenim, pa šta onda očekuju (i čemu se nadaju) prijestupnici?!

Braćo u islamu!

Nema ni jednog zla niti belaja, a da iza njega ne stoje grijesi i hrdava djela.

Zbog grijeha je Iblis vjerovanje zamijenio nevjerovanjem, blizinu (Allahu) udaljenošću (od Njega), milost prokletstvom i Džennet rasplamsalom vatrom.

Potop je obuhvatio Nuhov, a.s., narod; Ada (Hudovog, a.s., naroda) uništio je žestoki vjetar; Semuda (Salihovog, a.s., naroda) pogodio je strašan glas; na Lutov narod su izvrnute njihove postojbine, pa je Allah učinio da ono što je bilo gore bude dolje i kišu, grumenje od pečenog blata, na njih spustio — a strašne li kiše za one koji su opomenuti bili!

"I sve smo prema grijesima njihovim kaznili: na neke vjetar pun pijeska poslali, a neke strašnim glasom uništili; neke u zemlju utjerali, a neke potopili. Allah im nije učinio nepravdu, sami su sebi nepravdu nanijeli." (El-'Ankebut : 40)

Uistinu je to jasna i glasna istina: "Sve smo prema grijesima njihovim kaznili". To su vam, eto, grijesi i to su vam njihove posljedice, a one nisu daleko ni od jednog nasilnika.

Grijesi se nisu pojavili ni u jednom mjestu, a da ga nisu uništili, niti su se domogli srca a da ih nisu slijepim učinili, niti su se proširili i u jednom ummetu (narodu, a da ga nisu poniženim učinili, ne napuštajući ga sve dotle dok postojbine njihove ne bi opustošenim ostavili.

Cijenjeni muslimani!

Griješni imaju loše predznake i kobne posljedice i za pojedinca i za porodicu... i za kopno i za more... Zbog njih strasti gube kontrolu i zbog njih okolica (atmosfera) postaje iskvarena.

Zbog grijeha rob (čovjek) postane beznačajan kod svoga Gospodara, pa On ukloni (odstrani) njegovo respektovanje (i uvažavanje) iz srca Svojih stvorenja.

"A koga Allah ponizi, niko ga ne može poštovanim učiniti." (El-Hadždž : 18)

Hasan (Basrija), Allah mu se smilovao, rekao je: "Postali su Mu beznačajni (bezvrijedni) pa su se odali griješenju, a da su Mu bili značajni (i dragi), On bi ih (od njih) sačuvao."

Imam Ahmed prenosi u svome "Musnedu" od Abdurrahmana b. Džubejra b. Nufejra, a ovaj od svoga oca da je rekao:

"Kada je osvojen Kipar (Kubrus), ugledao sam Ebu-Derdaa kako, sjedeći sam, plače.

'Teško tebi, oče Derdaov, šta te je rasplakalo u danu u kojem je Allah osnažio i ojačao islam i njegove sljedbenike?'

'Teško tebi, Džubejre!', odgovorio mu je Ebu-Derda, 'kako su samo stvorenja beznačajna kod Allaha kad zanemare Njegovu stvar (vjeru)... Bijaše to ponosan i pobjednički ummet (narod) i imaše vlast, međutim, ostaviše Allahov emer (tj. Allahovu vjeru) pa spadoše na ono što vidiš.'"

Griješni i nevaljala djela donose brigu, tugu i duhovne komplekse. Oni su izvor nemoći, lijenosti i širenja nerada i besposlenosti, a iza svega toga slijedi kukavičluk, škrtost, svladanost dugovima i potčinjenost ljudima.

Zbog grijeha iščezavaju blagodati, a nastupaju kazne (i nesreće), mijenja se zdravstveno (životno) stanje i izaziva Allahova srdžba. Kada Allah stavi roba na kušnju grijesima, njegovo srce postane usamljeno i otuđeno, oslabi njegova veza s dobrim i poštenim ljudima i počnu ga izbjegavati čestiti članovi njegove porodice i njegovih bližnjih. Prenosi se da je neko od "selefa", naših dobrih prethodnika, u tom smislu rekao: "Ja učinim grijeh prema Allahu pa to osjetim na ponašanju svoje žene i svoje životinje (jahalice)."

Ko često čini grijehe i nerazdvojan je od njih, u njegovom srcu porodi se prisnost s njima i to traje tako sve dok ne izgubi osjećaj za njihovom ružnoćom, a onda počne da ih javno čini i obznanjuje. Većina takvih se od grijeha nikada i ne izliječi (ne spasi), kao što stoji u jednom hadisu: "Svi članovi moga ummeta spašeni su osim onih koji

javno griješe. Primjer javnog griješenja jeste taj da čovjek (rob) tokom noći učini neko (loše) djelo a zatim osvane — a Gospodar njegov ga je pokrio i zaklonio — pa poviče: "Hej ti" (dozivajući osobu imenom), "sinoć sam uradio to i to." Zanoći obavijen zastorom svoga Gospodara, a osvane zbacujući Allahov zastor sa sebe." (Prenosi ga Muslim od Ebu-Hurejrea). Nadalje, od javnog griješenja jeste i to da trgovac iznosi svojim drugovima kako vara prilikom prodaje robe i kako to smatra razboritošću i vještinom ili, pak, da bestidnik iznosi svoju drskost i bestidnost, a poročnik (i bezbožnik) širi svoju poročnost (i bezbožnost).

U javno ispoljavanje grijeha spadaju i te bestidne i sramotne slike (po novinama i časopisima), kao i riječi i izrazi koji vrijeđaju čast i dostojanstvo, a to su široka vrata belaja i iskušenja u kojima većina sredstava informisanja ima velikog učešća.

Jedna od velikih nesreća leži u tome da onaj na koga se sručila kazna ne osjeća da je kažnjen, a još je teži slučaj kada se raduje onome što predstavlja iskušenje i kaznu: raduje se haram-imetku, ozaren je kada se domogne da učini grijeh, sretan je kada počini što više prijestupa. Kada će onaj ko je u ovakvom stanju uspjeti da učini kakvo dobro djelo?!

Kada se poveća doticaj srca sa grijesima, oni ga liše osjećanja ljubomore prema porodici i ženskoj čeljadi, pa ne vide više ružnim ono što je ružno niti niječu ono što je pokuđeno i zabranjeno. Upečatljiv primjer takvog ponašanja jeste "dejjus" — čovjek koji toleriše nemoral u svojoj porodici (tj. nemoral svoje žene i svojih kćeri). On spada u najgora Allahova stvorenja i njemu je ulazak u Džennet zabranjen, kako doslovno stoji u hadisu Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Uzastopno činjenje grijeha presijeca puteve pokornosti i zatvara mogućnosti hairli-djela nakon čega srce postane okrutno, duša otvrdne i njen vlasnik se sve više udaljava od iskrenog pokajanja (tevbei-nesuh). Na to upućuje činjenica da mnogi počinioци grijeha jezicima izgovaraju tevbu i ustima izriču istigfar (mole za oprost), međutim njihova srca to niječu (ne priznaju) i u grijesima ustrajavaju. To je jedno od najvećih i najopasnijih oboljenja.

Poštovani vjernici:

U mnogim društvima se danas proširila kamata, nemoral, trošenje alkohola, opojnih pića i droge..., namnožilo se jedenje harama a putevi stizanja do njega postali raznovrsni: počevši od lažnog svjedočenja, preko krivog zaklinjanja do nepravедnih parničenja... itd. Zatim, bučni su postali glasovi muzičkih instrumenata a među omladinom, mladićima i djevojkama, proširili se moralni poroci i ružni običaji, pa dokle ćemo to ostati ravnodušni prema (nepromjenjivim) Allahovim zakonima? Utječemo se

Allahu da se sigurnim osjetimo od kazne Njegove.

“To je zato što Allah neće lišiti blagostanja narod kome ga je podario — sve dok se on sam ne promijeni...” (El-Enfal : 53)

Kada jedan ummet (narod) zapusti i zanemari Allahove zakone, utopi se u svojim strastima i prohtjevima i odluta od Pravog puta sve dok ga ne zadesi zla sudbina (nesreća koja mu donosi propast i smrt). To je zakon Allahov koji nastupa kada se namnože nevaljala djela, a baza životna postanu grijesi i prijestupi. Moralna raskalašenost, rasprostranjenost prostitucije te slijeđenje puteva zabave i raskoši vode kobnim posljedicama, jer duše tada obuzme mlitavost pa se počnu naslađivati griješenjem i ludostima a omalovažavati moralne vrline, potcjenjivati sve što je plemenito i dobro, kaljati (skrnaviti) dostojanstvo i svetost. Kao rezultat toga širi se razvrat i nepristojnost i padaju visoke moralne vrijednosti, pa se ummet opusti i oslobodi svih stega, nakon čega počne gubiti snagu (energiju) i osnovne elemente opstanka, da bi na posljetku doživio propast i zapečatila se njegovao historija. A Allah uništava samo onoga ko je propast zaslužio.

Stoga, bojte se Allaha, Allah vam se smilovao, jer istina je očevidna a put vjere je jasan, pa budite svjesni Allahovih zakona i čuvajte se sigurnosti od Allahove kazne.

Gospodaru naš, Ti grijeh oprosti, preko pogreške priredi i budi blag prema onome ko samo u Tebe nadu polaže. Gospodaru naš, obaspi nas Svojom milošću i otkloni od nas — od ove domovine naše posebno, a i od svih domovina muslimanskih općenito — razvrat i poročna djela, o gospodaru svih svjetova!

E'uzubillahi mineš-šejtanir-radžim:

„I mi nijednog vjerovjesnika u neki grad nismo poslali, a da stanovnike njegove neimaštinom i bolešću nismo kaznili da bi se pokajali. Poslije bismo kaznu blagostanjem zamijenili dok se ne bi umnožili i rekli: ‘I naše su pretke pogađale i žalosti i radosti’ — i tada bismo ih, a da oni ne predosjete, neočekivano kaznili. A da su stanovnici sela i gradova vjerovali i grijeha se klonili, Mi bismo im blagoslove i s neba i iz zemlje slali, ali oni su poricali, pa smo ih kažnjavali za ono što su zaradili. A zar su stanovnici sela i gradova sigurni da ih Naša kazna neće snaći noću dok budu spavali? Ili, zar su stanovnici sela i gradova sigurni da ih Naša kazna neće snaći danju dok se budu zabavljali? Zar oni mogu biti sigurni od Allahove kazne? Allahove kazne se ne boji samo narod kome propast predstoji.” (El-E'araf: 94-99).

LOŠI PREDZNACI GRIJEHA (POGUBNOST GRIJEŠENJA)

DRUGA HUTBA

Neka je hvala Uzvišenom Allahu. Ko se čvrsto prihvati Njegove upute, On ga Sebi primakne i prikuči, a ko se o odredbu Njegovu ogлуši, On ga udalji i otkuči. Njega — uzvišen neka je On — hvalim, jer kome On zaštitu pruži tome poniženja nema, a koga za neprijatelja uzme njemu počasti nema.

Svjedočim da je samo Allah Bog, Koji nema druga i pored Koga nema drugog boga niti drugog gospodara i svjedočim da je naš prvak Muhammed, Njegov rob i Njegov poslanik, koga je Gospodar njegov odabrao i odlikovao — neka je salavat i blagoslov Allahov na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji njegovom pozivu budu pozivali i uputu njegovu budu slijedili.

Bojte se Allaha, braćo muslimani, loših djela se čuvajte, a dobra što više činite. Abdullah b. Abbas, r.a., rekao je: „Posljedice su dobrog djela: blistavost na licu, svjetlost u srcu, izobilje u nafaci (opskrbi), snaga u tijelu, naklonost (ljubav) u srcima ljudi, a tragovi lošeg djela jesu: crnilo na licu, tmina u srcu, nemoć u tijelu, oskudnost u opskrbi i odbojnost (mržnja) u srcima ljudi.“

Imam Šemsuddin Ibn-Kajjim, Allah mu se smilovao, nabraja neke od pozitivnih posljedica ostavljanja grijeha, pa navodi sljedeće:

„Održavanje čovječnosti, odbrana časti, čuvanje ugleda, zaštita imetka, ljubav ljudi, lagodnost (usklađenost) života, dobrodušnost, širokogrudnost, bezbrižnost, veselost, samopoštovanje (ponos), strpljivost (na uvredama), otvaranje nafake, otklanjanje poteškoća, olakšavanje dobrih djela, lijep ugled, strahopoštovanje u srcima (ljudi), sićušnost dunjaluka u srcu (očima), osjećanje slasti pokornosti i vjerovanja...“

Stoga, čuvajte se, Allah vam se smilovao, potcijenjivanja i omalovažavanja grijeha, jer što god je grijeh u očima roba veći, kod Allaha je sve manji, a što god je u očima roba manji, kod Allaha je sve veći. Neko od selefa, naših dobrih prethodnika, lijepo je rekao: „Ne gledaj u malenkost grijeha nego u veličinu Onoga Kome si zgriješio.“

UPUĆIVANJE NA DOBRO I ODVRAĆANJE OD ZLA

Neka je slava Allahu, Njemu Jedinom svako savršenstvo pripada, i neka Mu je hvala, On neizmjernim dobročinstvom obasipa. Svjedočim da je samo Allah Bog, On nema druga, i svjedočim da je naš prvak i vjerovjesnik Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik posjednik najljepše čudi i najplemenitijih vrlina — neka je salavat Allahov i blagoslov na njega, njegovu porodicu, njegove vrle ashabe, tabiine i sve one koji ih u dobru slijedili budu do Dana sudnjega.

Preporučujem vam, o robovi Allahovi, a i sebi samom, da se, i u tajnosti i u javnosti, Uzvišenog Allaha bojite, a zabranjujem vam, kao i sebi samom, da Mu neposlušni budete i da se za željama svojim i došaptavanjima šejtanskim povodite, jer razborit je onaj ko se na pokornost prisili i za ono što nakon smrti slijedi djeluje, a beznadežan (nemoćan) je onaj ko za prohtjevima svojim ide, a opet nade u Allaha polaže.

Braćo muslimani!

Što više se uzajamno savjetujte..., dobro preporučujte, a od zla odvrćajte, i bezumnicima na put stanite (u nakanama njihovim ih spriječite).

Znajte da je upućivanje na dobro i odvrćanje od zla čvrsti bedem islama, štit koji ga čuva od zala i iskušenja, zid koji sprečava prepuštanje grijesima i zabrudama i brani (štiti) sljedbenike islama od šejtanskih poriva i lažnih (ništavnih) poziva.

To je neraskidivi obruč (veza) kojim se propisi vjere održavaju na okupu i kojim se čuvaju (štite) svetinje muslimanske.

A zar ima drugog načina da znamenitosti Šerijata dođu do izražaja i da se prošire odredbe islama osim upućivanja na dobro i odvrćanja od zla? Bez toga se ne mogu upotpuniti temelji (uvjeti) koji ummet Muhammedov, s.a.v.s., čine najboljim ummetom:

“Vi ste narod (ummet) najbolji od svih koji se ikada pojavio: tražite da se čine dobra djela a od nevaljalih odvrćajte, i u Allaha vjerujete.” (Ali-‘Imran : 110)

To je neumorna i neprekidna borba u koju se uključuje svaki musliman kako bi znamenja islama bila istaknuta i izražena, a ružna i nevaljala djela pohranjena i udaljena (uklonjena). To je konačni kriterij (sud) razlikovanja munafika (licemjera) od mu'mina (viernika):

“Licemjeri i licemjerke slični su jedni drugima: traže da se čine nevaljala djela, a odvrćaju od dobrih...” (Et-Tevba : 67)

“A vjernici i vjernice prijatelji su jedni drugima: traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćaju...” (Et-Tevba : 71)

Na osnovu ovoga, Gazalija, Allah mu se smilovao, rekao je: “Onaj ko zapostavi (napusti) upućivanje na dobro i odvrćanje od zla isključen je iz ovih vjernika.”

Cijenjena braćo, vjernici!

Uzdizanjem bajraka upućivanja na dobro a odvrćanja od zla (tj. uspostavljanjem institucije naređivanja dobra i odvrćanja od zla) uzdižu se i pobjeđuju sljedbenici istine i vjerovanja, a gube i padaju sljedbenici zablude i nemorala. To dosljednim i privrženim vjernicima ulijeva snagu i ponos, a grješnicima i sljedbenicima strasti donosi poniženje i slabost.

Sufjan (Es-Sevri), Allah mu se smilovao, kazao je: “Kada ukažeš na dobro, podupreš leđa svome bratu (tj. potpomogneš mu), a kada odvратиš od zla, potučeš nos munafiku (tj. poniziš ga).”

A imam je Ahmed rekao: “Kada se munafik pomiješa sa vjernicima i njegova zaraza se proširi (urodi plodom), vjernik tada postane izolovan među ljudima, jer licemjer prešutno prelazi preko nevaljalih djela i njihovih počinilaca pa ga ljudi okarakterišu oštroumnim i nenametljivim, a vjernika proglašaju nasrtljivim i radoznalim.”

Robovi Allahovi!

Kada se praksa upućivanja na dobro i odvrćanja od zla rasprostrani (i proširi), onda se sunnet jasno razlikuje od bid'ata (novotarije), a halal se raspoznaje od harama, ljudi spoznaju i dokuče šta je vadžib (obaveza), a šta sunnet, mubah ili mekruh, dok nova pokoljenja odrastaju u okrilju dobra, naviknuti na njega, a otkučeni od zla i s prezirom prema njemu.

Međutim, onaj ko je razborit svjestan je do čega je došlo u mnogim muslimanskim zemljama zbog nepoznavanja sunneta i vadžiba te upuštanja u novotarije i harame. Razlog tome jeste, prije svega, neefikasnost uleme u ovom domenu, zatim loše raspolaganje programima za obrazovanje, odgoj i usmjeravanje. Tako su odrasle čitave generacije a da ne znaju šta je dobro niti osuđuju ono što je zlo. Onaj ko to prati vidi mnogobrojne primjere takvog ponašanja kroz raznorazne vrste pretjerivanja u pogledu “dobrih” (es-salihin), rasprostranjenost velikih grijeha: zapostavljanje namaza, poslovanja kamatom, prostitucije, konzumiranja alkoholnih pića i mnogo čega drugog, bilo blažeg ili težeg.

Uistinu, braćo vjernici!

Kada se zapostavi ova obaveza, obori ovaj bedem i poruši ova ograda, onda se možeš poselamiti sa obilježjima (i znamenjima) islama. A teško li toga dana vrlinama od poroka, teško li sljedbenicima istine od onih koji su u zabludi i teško li čestitima i poštenima od blesavosti (drskosti) neupućenih i oholosti razvratnih i poročnih.

Ni jedno društvo ne padne u bijedu niti ijedan narod doživi propast sve dok članovima svojim ne ostavi odriježene ruke (prepusti uzde): da žive kako im se dopada, da slobodno prekoračuju Allahove granice, da se poigravaju sa moralnim vrijednostima, da nasrću na čast i dostojanstvo te da skrnave ono što je sveto (i neprikosnoveno), i to bez ikakve smetnje ili zapreke i bez ikakvog ograničenja ili zabrane.

Namnožavanje zabranjenih i pokuđenih djela otklanja svjetlost iz srca, gasi plamen vjerovanja i umrtvljuje ljubomoru za Allahovim zabranama (svetostima), nakon čega zavlada anarhija i prevladaju zločini (zlodjela), a zatim se na zajednicu (društvo, narod) sruči Allahova kazna. Čak, učestalo posmatranje zabranjenih pokuđenih radnji zauzima poziciju njihovog praktikovanja u otklanjanju svjetlosti raspoznavanja iz srca i oduzimanju snage negiranja. Zašto? Zato što grijesi, kada učestaju, njihovi doticaji sa srcima, učine ih grubim i okrutnim, pa se duše (ljudi) naviknu na njih i više im i ne pada na pamet da su to ružna djela, a svijest gubi osjećaj da su to grijesi.

Jedan od salihina, dobrih Allahovih robova, rekao je: "Uistinu treba strahovati da se srca ne naviknu na grijehe, jer kada se grijesi i nevaljala djela uzastopno čine i posmatraju, duše se priviknu na njih (zavole ih), a kada se duše na nešto naviknu, onda to obično malo djeluje na njih."

Vaš vjerovjesnik, Muhammed, s.a.v.s., a on je iskren i istinoljubiv — kazao je: "(Nikako), tako mi Allaha, vi ćete, uistinu, upućivati na dobro a odvrćati od zla, te stati na put onome ko nepravdu čini, (silom) ga prinudivši da se istine i pravde drži ili će Allah srca vaša jedna protiv drugih okrenuti, a zatim vas prokleti kao što je i njih (tj. Israelićane) prokleo." (Prenosi ga od Ibn-Mes'uda, r.a., Ebu-Davud, tekst hadisa je njegov, i Tirmizija, koji veli da je hasen — dobar).

Stoga, obaveza je svakog muslimana i muslimanke da u granicama svojih mogućnosti upućuje na dobro a odvraća od zla, a posebno tamo gdje su to u stanju i mogućnosti — kada se radi o zlodjelima vezanim za kuće (domove, porodice) i ono što je u njihovom domenu. Također je obaveza svakog onog ko posjeduje znanje ili je nadaren rječitošću ili sposobnošću pisanja, zatim svakog onog ko je od (ugleda i) utjecaja u društvu, uz nužno posjedovanje znanja i mudrosti, da preuzme na sebe odgovornost upućivanja i usmjeravanja, da pruža savjete (i smjernice) u vezi s naređivanjem (dobra) i sprečavanja (zla) i da uloži maksimum truda kako bi se dobro

što više proširilo a zlo zatrlo i spriječilo.

Musliman ne smije dopustiti da ga, pod izgovorom da i sam nije potpun i savršen, na tom putu spopadne slabost ili malaksalost jer ulema je ustanovila da nije uvjet da onaj ko upućuje na dobro i odvraća od zla bude savršen, odnosno da praktikuje svaku naredbu i da se kloni svake zabrane. Naprotiv, na njemu je da se trudi da dostigne taj stupanj, ali uz praktikovanje upućivanja drugog na dobro i njegovog odvraćanja od zla. Kao jedan od dokaza za to učenjaci navode riječi Uzvišenog Allaha u kojima opisuje Israelićane, pa kaže:

„Jedni druge nisu odvrćali od grješnih postupaka koje su radili...” (El-Ma’ida : 79)

Iz ajeta se razumije da su oni bili saučesnici u činjenju grijeha, međutim i pored toga upućen im je prijekor što jedni druge nisu odvrćali od njih. Zatim, u prilog tome svjedoče i riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Allah, uistinu, potpomaže ovu vjeru sa grješnim (poročnim) čovjekom.” (Prenose ga: Buharija, Muslim, Ibn-Madže, Ahmed i Darimi).

Onaj ko preuzme na sebe ovu obavezu mora se okтити blagošću i širokogrudnošću. Ako bi do njegovih ušiju doprlo ono što mu se ne dopada, ne smije se srditi i djelovati poput onoga kome je stalo do ličnog trijumfa i pobjede. On na one koji su se uglibili u grijehe i poroke treba gledati pogledom sažaljenja, samilosti i srdačnosti. Zatim, uvijek mora biti svjestan Allahove blagodati prema njemu što se on nije našao u onom u čemu su oni i ne treba ih posmatrati pogledom ispunjenim prezirom i samoljubljem. Nadalje, na njemu je da strpljivo podnosi sve što ga zadesi, jer nesumnjivo je da će se susretati sa mnogim neprijatnostima, s tim što se ne smije obazirati na slasti laskanja i ulagivanja, i ne treba žaliti za onim ko ga se bude klonio i prezirao niti tugovati za onim ko ga bude napustio i razočarao (na cjedilu ostavio). Postupajući na takav način on će presjeći sve svoje nade i požude za onim što je kod ljudi i ograničiti svoju ovisnost od sviju samo na Gospodara, Zaštitnika (Pomagača) svoga. Samo se na Njega treba oslanjati, jer ko se na Njega osloni, On će mu dovoljan biti.

Zatim, neka vam je na znanje, braćo vjernici, da je načelni princip da muslimana, kada počini grijeh, treba pokriti i prikriti. Na to upućuje općenitost riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Ko pokrije muslimana, Allah će pokriti njega i na dunjaluku i na ahiretu.” (Prenose Muslim, Ebu-Davud, Tirmizi, Ibn-Madže i Nesai). Zatim Alejhisselamov odgovor upućen onome ko mu je doveo prijestupnika (grješnika): “Da si ga pokrio odjećom svojom, bolje bi ti bilo.” (Prenose Ebu-Davud i Nesaija). To se, međutim, odnosi na onoga ko nije postao poznat po ezijjećenju (nasrtljivosti),

izopačenosti i uzastopnom griješenju, jer pokriti (i prikriti) nekoga ko je postao takav znači bodriti ga još više na vrijeđanje, poročnost i sknavljenje svetinja.

Imam Ahmed, Allah mu se smilovao, kazao je: "Čovjek koji je privržen griješenju nema hurmeta (svetosti)."

Stoga, bojte se Allaha, Allah vam se smilovao, i znajte da kada bi se institucija upućivanja na dobro a odvrćanja od zla u potpunosti ugasila i zapostavilo se njeno proučavanje i praktikovanje, nastupili bi veliki neredi i poremećaji: primjena Šerijata (vjerozakona) bila bi obustavljena, vjera bi iščeznula, zavlada bi ravnodušnost i nehat, proširile bi se zablude, neznanje i fesad (poroci). Stanje više ne bi bilo popravljivo, naselja (zemlje) bila bi opustošena, a ljudi (narod) doživjeli bi propast, da bi nakon svega toga nastupila Allahova kazna, a kazna Allahova je, uistinu, strašna.

Nesaija i Ebu-Davud prenose od Ebu-Bekra, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Nema naroda u kom se čine grijesi (i poroci) pa to oni, iako su u mogućnosti, ne spriječe, a da ih Allah neće ubrzo sve kazniti." (Tekst hadisa je Ebu-Davudov).

Ebu-Davud, također, prenosi od Džerira b. Abdullaha, r.a., da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., gdje kaže: „Nema čovjeka koji se nađe u jednom narodu, čineći među njima grijehe, pa ga oni, nakon što su to u mogućnosti, ne spriječe, a da ih Allah neće, prije smrti njihove, kazniti.““

Nadalje, Muhamed, s.a.v.s., kaže: „Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, vi ćete nesumnjivo upućivati na dobro a odvrćati od zla ili će Allah ubrzo na vas poslati kaznu, pa ćete Mu se obraćati (moliti Ga), a On vam se neće odazivati (molbi vašoj udovoljiti).“ (Prenosi Tirmizi od Huzejfea, r.a., i kaže da je hasen). Od Ibn-Omera, r.a., prenosi se da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., izjavio: „O ljudi, upućujte na dobro i odvrćajte od zla prije nego što se budete Allahu obraćali, a On vam se ne bude odazivao, i prije nego što Ga za oprost grijeha budete molili, a On vam ih ne bude opraštao. Upućivanje na dobro i odvrćanje od zla, uistinu, ne potiskuje nafaku i ne prikučuje edžel (smrtni čas). Kada su kršćanski svećenici i jevrejski monasi zapostavili upućivanje na dobro i odvrćanje od zla, Allah ih je, jezikom vjerovjesnika njihovih, prokleo, a zatim su svi na kušnju (belaj) bili stavljeni.“ (Hadis prenosi Asbahani, a Munziri se ne izjašnjava o njegovoj deredži).

Gospodaru naš, učvrsti ovaj ummet na Pravom putu, učini da cijenjeni u njemu budu oni koji su Ti poslušni, a poniženi oni koji su Ti neposlušni i pomози da se u njemu praktikuje upućivanje na dobro i odvrćanje od zla, Ti, uistinu, sve možeš.

Neka Allah učini da se okoristimo uputom Njegove Knjige (Kur'ana) i sunnetom Njegovog vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s.

Kazah ovaj govor svoj, a Allaha molim da i meni i vama i ostalim muslimanima oprosti sve grijehе. Tražite i vi oprosta od Njega, jer On, uistinu, mnogo prašta i samilostan je.

DOVA I NJENE KORISTI

PRVA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, Koji je naredio da Mu se dova čini i Koji je obećao da će se odazvati. Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema drugog. On je zločincima zaprijetio kaznom a bogobojažnima obećao nagradu. Zatim svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu časnu porodicu i vrle ashabe...

O ljudi (poštovana braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i znajte da je dova jedan od najuzvišenijih vidova ibadeta. Nu'man b. Bešir, r.a., prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je kazao: "Dova je ibadet", a potom je proučio:

***"Gospodar vaš je rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati! Oni koji iz oholosti neće da Mi se klanjaju — ući će, sigurno, u Džehennem poniženi.'"* (El-Mu'minun : 60)**

(Hadis prenose Ebu-Davud i Tirmizija i kažu da je hasen sahih, a vjerodostojnost njegovu potvrđuje i Hakim). Allah je u mnogobrojnim ajetima zapovijedio da Mu se dova čini, obećao da će dovu uslišati i pohvalno se izrazio o Svojim vjerovjesnicima i poslanicima, rekavši:

***„Oni su se trudili da što više dobra učine i molili su Nam se u nadi i strahu i bili su prema Nama ponizni.“* (El-Enbija' : 90)**

Nadalje, uzvišeni je izvijestio da je (On) blizu i da se odaziva molbi onog ko Ga doziva, pa je, Uzvišen neka je On, objavio Vjerovjesniku Svome:

***„A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu; odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli.“* (El-Bekara : 186)**

Zatim, Allah, dž.š., zapovijedio je da Mu se ponizno i iskrušeno u dovi obraća, a

naročito kada nastupe nedaće i poteškoće, i izvijestio je da se (On) nevoljniku odaziva te da samo On nevolje otklanja pa je rekao:

„Onaj koji se nevoljniku, kad Mu se obrati, odaziva, i koji zlo otklanja...” (En-Nemi : 62)

S druge strane, osudio je (i prekorio) one koji odbijaju da se Njemu obrate kada nesreće, neimaština i nevolje nastupe, pa je rekao:

„I Mi nijednog vjerovjesnika u neki grad nismo poslali, a da stanovnike njegove neimaštinom i bolešću nismo kaznili da bi se pokajali.” (El-E'araf : 94)

I još je rekao Uzvišeni:

„A poslanike smo i narodima prije tebe slali i neimaštinom i bolešću ih kažnjavali ne bi li poslušni postali. Trebalo je da su poslušni postali kad bi im kazna Naša došla! Ali, srca su njihova ostala tvrda, a šejtan im je lijepim prikazao ono što su radili.” (El-En'am : 42-43)

U ovome se ogleda plemenitost i samilost Uzvišenoga Allaha, jer On, iako je neovisan od Svojih stvorenja, zapovijeda im da Mu se obraćaju (i mole), s obzirom da su oni Njega potrebni. Kaže Uzvišeni:

“O ljudi, vi ste siromasi, vi trebate Allaha, a Allah je neovisan i hvale dostojan.” (Fatir : 15)

I kaže, uzvišen neka je On:

“...Allah je bogat, a vi ste siromašni.” (Muhammed : 38)

U hadisi-kudsijju (hadisu kojeg Poslanik, s.a.v.s., prenosi od svoga Gospodara) stoji:

“O robovi moji, svi ste vi u zabludi osim onoga koga Ja uputim, pa molite Me za uputu — Ja ću vas uputiti! O robovi Moji, svi ste vi gladni osim onoga koga Ja nahranim, pa tražite od Mene da vas nahranim — Ja ću vas nahraniti! O robovi Moji, svi ste vi neodjeveni (goli) osim onoga koga Ja odjenem, pa tražite od Mene da vas odjenem — Ja ću to učiniti! O robovi Moji, vi i noću i danju grijehe (i prijestupe) činite, a Ja grijehe sve opraštam, pa molite Me za oprost — Ja ću vam oprostiti.” (Prenosi Muslim).

Stoga, dovite Allahu, o robovi Allahovi, i znajte da za uslišavanje dove (molbe) postoje uvjeti koji se moraju ispuniti, jer je Uzvišeni Allah obećao da će se odazvati onome ko Mu se obrati, a Allah će obećanje Svoje sigurno ispuniti, međutim zapreke uslišanju dove dolaze od roba.

Jedna od zapreka uslišanja dove jeste da rob (čovjek) zapostavi Allahove naredbe

(farzove), a upusti se u ono što je On zabranio (haram i grijeh). Takav čovjek se udaljio od Allaha i raskinuo vezu između sebe i Njega, pa je, stoga, zaslužio da mu se, kada padne u nevolju i dovu uputi, ne udovolji. U jednom hadisu Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je: "Znaj za Allaha kad si u izobilju, On će znati za tebe kad si u nevolji." To znači: kada se rob (čovjek) boji Allaha, kada je pažljiv prema Njegovim granicama (odredbama) i kada ispunjava obaveze prema Njemu dok je u blagostanju, dokazao je time da zna za Allaha i uspostavio između sebe i svoga Gospodara specijalnu vrstu poznanstva, pa je zaslužio da i Allah zna za njega kad se Njegov rob nađe u nevolji, da uvaži njegovu pažnju prema Njemu dok je bio u blagostanju i da ga izbavi iz poteškoća.

U drugom hadisu stoji: "Rob Mi se ne može približiti ničim što Mi je draže od onoga što sam mu u dužnost stavio (tj. od farzova). A rob Mi se neprestano približava nafilema (nakon farzova) sve dok ga Ja ne zavolim, a kad ga zavolim, postanem njegov sluh kojim sluša, vid kojim vidi, ruka kojom djeluje i noga kojom hodi. Kada bi nešto od Mene zatražio, sigurno bih mu udovoljio, a kada bi Me za zaštitu od nečega zamolio, sigurno bih ga zaštitio." (Prenosi Buharija)

Dakle, ko se odnosi prema Allahu bogobojažnošću i pokornošću dok je u izobilju (i blagostanju), Allah se odnosi prema njemu samilošću i podrškom kad zapadne u nevolju, baš kako to Uzvišeni govori o Svom vjerovjesniku Junusu, a.s., kada ga je progutala ogromna riba (kit):

"I da nije bio jedan od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njenoj do Dana kad će svi biti oživljeni" (Es-Saffat : 143-144),

tj. da nije dobrih djela koja je činio dok je u blagostanju bio, a neki kažu: da prije toga nije bio od onih koji namaz obavljaju, "ostao bi u utrobi njenoj do Dana kad će svi biti oživljeni", odnosno utroba riba bi mu postala kabur sve do Dana sudnjega. Neko je od selefa rekao: "Sjećajte se Allaha dok ste u izobilju, Allah će se sjetiti vas kad padnete u oskudicu (nevolju). Junus se, a.s., uistinu, sjećao Allaha, pa kada se našao u utrobi ribe, uzvišeni Allah rekao je:

"I da nije bio jedan od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njenoj sve do Dana kad će oživljeni biti." (Es-Saffat : 143-144).

Firaun (Faraon) je nasilnik bio i na Allaha zaboravio "sve dok se daviti nije počeo, pa je uzviknuo:

"Ja vjerujem...!" (Junus : 90),

na što mu je Uzvišeni Allah odgovorio:

"Zar sada, a prije si neposlušan bio i razdor sijao?!" (Junus : 91).

Jedna od najvećih prepreka uslišanju dove jeste konzumiranje haram-hrane i pića te oblačenje haram-odjeće. Vjerovjesnik, s.a.v.s., jednom je prilikom spomenuo "čovjeka razbarušene kose, prašnjavog, koji mnogo putuje, kako pruža ruke prema nebu (moleći): 'Ja Rabb, ja Rabb (Gospodaru moj, Gospodaru moj)', a hrana mu je haram, piće mu je haram, odjeća mu je haram i othranjen je haramom, pa kako da mu udovoljeno bude?!" (Prenosi Muslim) Ovim Vjerovjesnik, s.a.v.s., ukazuje na činjenicu da je naslađivanje haramom, bilo da se radi o jelu, piću, odjeći ili opskrbi, najveća zapreka uslišenju dove.

U drugom hadisu kaže se: "Jedi halal (dopuštenu) hranu pa ćeš biti od onih čija se dova uslišava."

Abdullah, sin imama Ahmeda, u djelu "Zuhd" ("Skromnost") — pripovijeda pa kaže: "Israelićane je pogodio belaj (nevolja) pa su izašli tražiti spasa, a onda je Uzvišeni i Svemogući Allah objavio njihovom vjerovjesniku da ih obavijesti (i kaže im): "Izašli ste na visoravan sa nečistim (zaprlijanim) tijelima i pružate ka Meni ruke kojima ste prolijevali (nedužnu) krv i kojima ste kuće svoje haramom napunili. Sada, kada se srdžba Moja prema vama povećala, samo ćete još više biti udaljeni od Mene (tj. od Moje milosti))!" Stoga, o ljudi, pažnju na sebe obratite! Osvrnite se na vaše zarade, vašu ishranu, vaše piće i ono čime održavate vaša tijela kako bi Allah ukabulio (uslišao) vaše dove i vašu pokornost!

Nadalje, u prepreke primanja dove spada i odsustvo iskrenosti prema Allahu prilikom dovenja, jer Uzvišeni Allah kaže:

"Klanjajte se Allahu, iskreno Mu ispovijedajući vjeru..." (El-Mu'minun : 14)

i kaže:

"...i ne molite se pored Allaha nikome!" (El-Džinn : 18)

Tako oni koji se pored Njega (Allaha) obraćaju nekom drugom, bilo da se radi o idolima, vlasnicima kabura i turbeta ili "evlijama" i "dobrim", kako to danas čine poklonici kaburova kada od mrtvih traže pomoć — njihove dove Allah neće uslišiti jer Mu nisu iskreno predani. Isto tako i oni koji u svojim dovama mrtve uzimaju za posrednike, pa govore: "Molimo Te posredstvom toga i toga ili posredstvom njegovog džaha — ugleda." Njihova dova, isto tako, neće biti primljena kod Allaha iz razloga što predstavlja novotariju, Šerijatom neopravdanu i neutemeljenu stvar, jer Allah nam nije propisao da Mu se obraćamo posredstvom nekoga drugog, odnosno posredstvom njegovog džaha — ugleda. On nam je zapovijedio da Mu se obraćamo direktno, bez ičijeg posredovanja. Kaže Uzvišeni:

"A kada te robivi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu: odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli" (El-Bekara : 186),

i kaže - uzvišen neka je On:

"Gospodar vaš je rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!'" (El-Muminun : 60)

Pazite se onda dova koje u sebi sadrže širk (pripisivanje druga Allahu) ili koje predstavljaju novotariju, a vrlo su raširene u ovom današnjem vremenu.

Zatim, od prepreka uslišenja dove jeste i to da se čovjek (jezikom) obraća (Allahu), a srce mu nemarno i nehajno, jer Hakim bilježi u svome "Mustedreku", prenoseći od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Molite Allaha potpuno uvjereni da će vam se odazvati, i znajte da Allah ne prima dovu (poteklu) iz nemarnog i nehajnog srca."

Od prepreka uslišanja dove jeste također i zapostavljanje institucije upućivanja na dobro i odvrćanja od zla, Jer Huzejfe Ibn-Jeman, r.a., prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, vi ćete svakako upućivati na dobro i odvrćati od zla ili će Allah na vas ubrzo poslati kaznu, pa ćete Mu se, nakon toga, obraćati, a On vam se neće odazivati." (Prenosi Tirmizija)

Imam Ibn-Kajjim rekao je: "Dova je jedan od najjačih povoda za otklanjanje neprijatnosti i ostvarivanje želja, međutim, ponekad izostane njena djelotvornost: zbog slabosti same dove ukoliko je od dova koje Allah ne voli, zbog nasilja i nepravde (odstupanja od istine) koju u sebi nosi; ili zbog slabosti srca i njegove odsutnosti, odnosno neusredsređenosti na Allaha za vrijeme dove, poput totalno olabavljenog luka iz koga strijela mlitavo odapinje; ili zbog prisustva zapreke uslišenju dove kao što je jedenje harama i okupiranost srca grijesima, nemarnošću (gafletom), nepažnjom i zabavom." Zatim je dalje rekao: "Dova je jedan od najkorisnijih lijekova. Ona je neprijatelj belaja (i nevolja), odupire im se i suprotstavlja, sprečava njihovo nastupanje i otklanja ih ili ublažava, kada nastupe. Dova je oružje vjernika" — kako pripovijeda Hakim u "Mustedreku", prenoseći od Alije b. Ebi-Taliba, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Dova je oružje vjernika, stup vjere i svjetlost nebesa i Zemlje." Hakim, također, prenosi od Ibn-Omera, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., izjavio: "Dova je korisna i za ono što je nastupilo i za ono što nije nastupilo, pa držite se dove, o robovi Allahovi!"

Zato, bojte se Allaha, o robovi Allahovi (braćo vjernici), i budite uporni u obraćanju (dovi) vašem Gospodaru, jer Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah uistinu voli one koji su uporni (neumorni) u dovi."

S obzirom da je dova najuzvišeniji vid ibadeta, njeno izbjegavanje i zapostavljanje ukazuje na oholost, okrutnost srca i udaljavanje od Allaha. To je i jedan od razloga ulaska u Vatra (Džehennem) jer Uzvišeni Allah kaže:

“Gospodar vaš je rekao: ‘Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati! Oni koji iz oholosti neće da Mi se klanjaju — ući će, sigurno, u Džehennem poniženi.’” (El-Mu’minun : 60)

Dova je, isto tako, povod ulaska u Džennet, Uzvišeni kaže:

“...i obraćat će se jedni drugima i jedni druge će pitati: ‘Prije smo među svojim strahovali’ — govorit će — ‘pa nam je Allah milost darovao i od patnje u ognju nas sačuvao; mi smo Mu se prije obraćali (klanjali), On je, doista, dobročinitelj i milostiv.’” (Et-Tur : 25-28)

Uzvišeni Allah u ovim ajetima izvještava kako će se stanovnici Dženneta međusobno raspitivati o dunjalučkim prilikama i njihovim djelima na njemu, te o razlogu koji ih je doveo u kuću počasti, tj. Džennet. Tada će jedni od njih reći drugima kako je razlog zbog koga uživaju trenutnu počast i sreću to što su na dunjaluku strahovali od svoga Gospodara i od Njegove kazne, zbog čega su se sustezali od grijeha i činili dobra djela pa ih je Uzvišeni Allah darovao uputom i podrškom i, iz dobrote i samilosti Svoje, sačuvao paklene vatre, jer oni su Ga na dunjaluku molili da ih zaštiti patnje u ognju i uvede ih u kuću blagodati i uživanja (Džennet). Stoga, molite se Uzvišenom Allahu, braćo muslimani, i što više Mu se dovom iskreno obraćajte.

E’uzu billahi mineš-šejtanir-radžim:

“Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome, ne voli On one koji se previše glasno mole. I ne pravite nered na Zemlji, kad je na njoj red uspostavljen, a Njemu se molite sa strahom i nadom; milost Allahova je doista blizu onih koji dobra djela čine.” (El-E’araf : 55-56)

Neka nas Allah Uzvišeni obaspe blagoslovom Kur’ana veličanstvenog...

DOVA I NJENE KORISTI

DRUGA HUTBA

Hvala Allahu na počastima i dobročinstvu Njegovom, On se odaziva onima koji Mu se obraćaju i On voli one koji su bogobojazni. Istinski i pouzdano svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Njemu nema druga, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik najbolji misionar i sa najizraženijim strahopoštovanjem i bojaznošću pred svojim Gospodarem, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu časnu porodicu i plemenite ashabe...

O ljudi (poštovana braćo u islamu)!

Bojte se uzvišenog Allaha i znajte, Allah vam se smilovao, da za uslišavanje dove postoje uvjeti (razlozi), koje ako rob (čovjek) uspije ispuniti, dova mu bude ukabuljena (primljena). Pojašnjavajući te uvjete (ili razloge) imam Ibn-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: "Kada se prilikom dove ostvari potpuno prisustvo srca i potrefi jedno od šest vremena u kojima se dova uslišava, a ta vremena su: posljednja trećina noći, vrijeme učenja ezana, vrijeme između ezana i ikameta, vrijeme neposredno poslije (obavljanja) propisanih namaza, vrijeme penjanja imama na minber petkom pa sve dok se ne završi (džuma) namaz i posljednji sat vremena nakon ikindije toga dana (tj. petka); zatim se (upućivanje dove) poklopi sa strahopoštovanjem u srcu, skrušenošću, poniznošću, pokornošću i ljubaznošću pred Gospodarom; potom se molitelj za vrijeme dove okrene prema kibli, bude pod abdestom, digne ruke (ka Allahu), počne sa zahvalom i pohvalom Allahu, a zatim salavatom na Muhammeda, Njegovog roba i poslanika, s.a.v.s.; potom pred upućivanje dove učini tevbu (pokajanje) i istigfar (zatraži oprost grijeha); zatim se obrati Allahu i bude uporan u traženju, obraćajući Mu se u nadi i strahu te posredstvom Njegovih lijepih imena, savršenih svojstava i svjedočenja Njegove jednoće; zatim pred upućivanje dove podijeli sadaku... (Kada se pred upućivanje dove ispune svi ovi uvjeti), onda se takva dova teško ikada odbija, a posebno ako se poklopi sa dovama za koje je Vjerovjesnik, s.a.v.s., izvijestio da su pretpostavka uslišenja ili uključuju u sebi Allahovo najuzvišenije ime (El-Ismul-E'azam).

Robovi Allahovi (poštovana braćo)!

Dova u sebi nosi otklanjanje poteškoća, izbavljanje iz žalosti i tuge i pobjedu nad neprijateljem, pa činite što više dovu za sebe i za svoju braću muslimane, a proklinjite nevjernike i neprijatelje vjere, jer Allah je blizu i uslišava (dove). Zatim, znajte da se dova onoga kome je nepravda učinjena uslišava, pa se čuvajte zuluma (nepravde). Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Čuvaj se dove mazluma jer između nje i Allaha nema hidžaba (zastora)." Stoga, nemojte, o robovi Allahovi, jedni drugima nepravdu činiti, i znajte da je najbolji govor Allahova Knjiga...itd.

ČIŠĆENJE ZA NAMAZ, TAHARET

PRVA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, On voli one koji se puno kaju i one koji se mnogo čiste. Svjedočim da je samo Allah Bog, Koji nema druga, iskreno Mu vjeru ispovijedajući, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov istinoljubivi i povjerljivi poslanik, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih u dobru slijedili budu od Dana sudnjega...

O ljudi (draga i poštovana braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i znajte da je taharet (čišćenje) ključ namaza i jedan od najvažnijih uvjeta njegove ispravnosti. Uzvišeni Allah kaže:

“O vjernici, kada hoćete da namaz obavite, svoja lica i svoje ruke do lakata operite — a dio glava svojih potarite — i noge svoje do iza članaka. A ako ste džunubi, onda se okupajte; a ako ste bolesni, ili na putu, ili ako ste izvršili prirodnu potrebu, ili ako ste se sastajali sa ženama, a ne nađete vode, onda rukama svojim čistu zemlju dotaknite i njima preko lica svojih i ruku svojih pređite. Allah ne želi da vam pričini poteškoće, već želi da vas učini čistim i da vam blagodat Svoju upotpuni, da biste bili zahvalni.” (El-Bekara : 6).

U ovom je časnom ajetu sadržana zapovijest tahareta (čišćenja) za namaz, i to: od male nečistoće putem abdesta i od velike (džunupluka) putem gusula (kupanja).

U njemu je također uputstvo da se čišćenje od oba hadesa (tj. obje vrste nečistoće) vrši čistom vodom, ukoliko je prisutna i može se upotrijebiti, dok, ako se ne nađe voda, ili se nađe, ali se ne može upotrijebiti, bilo zbog bolesti ili zbog nedostatka vode i njene potrebe za piće i kuhanje, onda će se, umjesto vode, uzeti tejemum (čistom) zemljom (prašinom).

Zatim, u ajetu je sadržano pojašnjenje da Allah, putem onoga što je propisao

Svojim robovima u vezi čišćenja vodom, ili zemljom, u slučaju odsustva vode ili nemogućnosti njene upotrebe — želi da im olakša i da otkloni od njih poteškoće, kao što želi da ih očisti od prljavštine i nečistoće, odnosno od grijeha i pokuđenih osobina.

“I da vam blagodat Svoju upotpuni” (El-Bekara : 6)

propisujući vam olakšicu tejemmuma umjesto čišćenja vodom, ukoliko je nemoguće,

“da biste bili zahvalni” (El-Bekara : 6).

Hvala Allahu na blagodati Njegovoj, olakšici i otklanjanju poteškoća od vas, i to putem slavljenja Uzvišenog Allaha, priznavanja Njegovog dobročinstva i pokornosti i predanosti Njemu.

I konačno, u ajetu su pojašnjeni dijelovi tijela koji se čiste prilikom abdesta, a to su: lice, ruke, glava i noge, kao što je ukazano da je dužnost u odnosu na lice, ruke i noge — pranje, a u odnosu na glavu — mesh, potiranje; zatim da je u slučaju velikog hadesa, odnosno džunupluka i njemu slično, obaveza oprati čitavo tijelo (okupati se). Što se, pak, načina uzimanja tejemmuma, čišćenja zemljom, tiče, to je pojašnjeno u Poslanikovom, s.a.v.s., sunnetu, a sastoji se u tome da se udari rukama po čistoj zemlji na kojoj ima prašine koja može prionuti za ruku i potare se njima po licu i rukama. Umjesto zemlje može se poslužiti svim drugim na čemu ima čiste prašine, kao što je postelja, zid i sl., međutim, u slučaju da na njima nema prašine, onda tejemum, udaranjem po njima, neće biti ispravan.

Robovi Allahovi (poštovana braćo)!

Abdest se uzima na slijedeći način: prvo se srcem zanijeti otklanjanje nečistoće (odnosno uzimanje abdesta) a zatim se prouči bismilla (bismillahir-rahmanir-rahim); nakon toga se operu ruke do iza šaka tri puta; zatim se dobro isperu usta i nos po tri puta, tako što će se voda okružiti po cijelim ustima (do grla) i povući do vrha nosa, izuzev ako čovjek posti kada u tome ne treba pretjerivati iz bojazni da voda ne dospije u grlo; zatim se opere lice, u dužinu — odakle je kosa nikla pa do pod bradu, i u širinu, od uha do uha, s tim što se brada smatra dijelom lica i mora se oprati njen vanjski (vidljivi) dio, a lijepo je i da se mokrim prstima prođe kroz nju; zatim se operu ruke do iza lakata tri puta; nakon toga se potare cijela glava tako što se mokre ruke stave na njen početak i povuku do zatiljka, a potom se vrate na isto mjesto, uz napomenu da se uši smatraju dijelom glave i treba potrati i njihov vanjski i unutrašnji dio, i to tako što se kažiprsti uvuku u ušnu šupljinu, a palcima potare njihova spoljašnjost; zatim se operu noge do iza članaka tri puta. Obavezno je da voda prilikom uzimanja abdesta dopre do svakog dijela organa koji se pere, jer ako bi makar ijedan njegov dio ostao suh,

abdest ne bi bio ispravan. Ibn-Omer, r.a., pripovijeda kako je neki čovjek, uzimajući abdest, ostavio djelić desne noge neopran, i to veličine jednog nokta, pa ga je Vjerovjesnik, s.a.v.s., primijetio i rekao (mu): "Vrati se i upotpuni (lijepo uzmi) svoj abdest." (Prenosi Muslim)

Ukoliko bi se na nekom od organa nalazila rana kojoj bi škodio doticaj s vodom, onda će se to izbjeći i umjesto pranja uzeti tejemmum, a oprati preostali dio. Ako bi, pak, rana bila prekrivena zavojem, flasterom ili džebirrom (namještačem kostiju), onda će se taj dio potirati vodom i neće se prati.

U slučaju da na nogama budu mestve ili kundure (cipele) koje prekrivaju članke i ono što je ispod njih, onda će se po njima učiniti mesh (potiranje mokrom rukom) i to će biti dovoljna zamjena za pranje nogu. Isto tako, ukoliko bi čarape bile dugačke (dosezale do iznad članaka), a u isto vrijeme bile čvrste i debele (skrivale kožu), onda će se, također, i po njima učiniti mesh, jer one u tom slučaju, prema ispravnom od dva mišljenja uleme, preuzimaju ulogu mestava.

Dužina trajanja mesha po mestvama ili onome što ih zamjenjuje, kao što su npr. čarape, jeste dan i noć za onoga ko je kod kuće i tri dana i tri noći za putnika kojem je dopušteno skraćivanje namaza, dok potiranje po zavoju i sl. traje sve dok se zavoj ne skine ili ne ozdravi ono što je pod njim.

Što se tiče uzimanja gusula (kupanja) radi otklanjanja džunupluka ili iz nekog drugog razloga, on se obavlja na sljedeći način: prvo se zanijeti obavljanje gusula u svrhu otklanjanja dženabeta ili njemu slično, zatim se prouči bismilla, zatim operu ruke do iza šaka, zatim se operu stidna mjesta (podapere se kao nakon obavljene nužde), potom se uzme abdest, kao što se to čini za namaz, potom se pospe voda po glavi tri puta tako da se obuhvati cijela glava i natopi korijen kose, zatim se vodom prelije čitavo tijelo tako da ne ostane ništa do čega voda nije doprla, jer ako bi bilo šta od tijela, makar i neznatno, ostalo suho, čišćenje (gusul, kupanje) ne bi bilo ispravno sve dok se i taj dio ne opere.

Robovi Allahovi (draga braćo)!

Mudrost čišćenja navedenih organa prilikom abdesta ogleda se, a Allah najbolje zna, u tome što rob (čovjek) posredstvom tih organa obavlja djela koja želi, ispoljava svoju neposlušnost ili poslušnost Allahu, i što se ti organi kod čovjeka najbrže pokreću u svrhu pokornosti ili nepokornosti.

U tom smislu Vjerovjesnik, s.a.v.s., izvijestio je da (čovjek) kad god izvrši pranje jednog od tih organa, Allah mu oprostí sve grijehе koje je prethodno njime počinio.

A nakon što je zapovijedio čišćenje spomenutih organa prilikom abdesta i oblijevanje

čitavog tijela prilikom gusula, Uzvišeni i Svemogući Allah rekao je:

“...On, naprotiv, želi da vas učini čistim i da vam blagodat Svoju upotpuni, da biste bili zahvalni.” (El-Ma’ida : 6)

Svemogući ovim pojašnjava da mudrost toga leži u činjenici što On želi odstraniti od muslimana nečistoću i očistiti ga od grijeha. A u jednom hadisu navodi se kako će sljedbenici ovog ummeta biti proživljeni sa (svijetlim) oznakama na čelu i na nogama, kao tragovima abdesta, i da će se po tome prepoznavati među ostalim ummetima (narodima), što upućuje na vrijednost abdesta i njegovu korist za muslimana i na dunjaluku i na ahiretu.

Nadalje, kada se završi sa čišćenjem (abdestom ili gusulom), lijepo je proučiti: “Ešhedu en la illellahu vahdehu la šerike lehu, ve ešhedu enne Muhammeden ‘abduhu ve resuluh” — Svjedočim da je samo Allah Bog, On nema drugà, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik — jer Omer b. el-Hattab, r.a., prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Kad god neko od vas lijepo i propisno abdesti a zatim prouči: ‘Ešhedu en la ilahe illellahu vahdehu la šerike lehu, ve ešhedu enne Muhammeden ‘abduhu ve resuluh’, otvore mu se osmera dženetska vrata — da uđe na koja hoće.” (Prenosi Ahmed i Muslim) U drugom predanju dodaje se da treba reći još i sljedeće: “Allahummedž’alni minet-tevvabine vedž’alni minel-mutetahhirine — Gospodaru moj, učini me od onih koji se puno kaju i od onih koji se mnogo čiste.” Mudrost u izgovaranju navedenog zikra poslije abdesta nalazi se u tome kako bi se izvršio spoj između unutrašnje čistote (čistote srca i duše), svjedočenjem tevhida, Allahove jednoće, i vanjske čistoće (čistoće tijela) — uzimanjem abdesta.

Robovi Allahovi!

Nakon svih ovih uputstava savjetujem vam da se čuvate rasipanja (pretjeranog trošenja) vode prilikom uzimanja abdesta, odnosno kupanja, gusula, jer Vjerovjesnik, s.a.v.s., to je zabranio. On je, sallellahu ‘alejhi ve selleme, abdestio sa jednim muddom (manje od litra vode), a kupao se sa samo (četiri mudda, tj. oko tri i po litra vode), a Poslanik, s.a.v.s., uzor je svakom muslimanu. Prevelika upotreba vode pri kupanju i uzimanju abdesta predstavlja nepotrební israf (pretjeranost), a može se desiti da čovjek, uz pretjeranost u prolijevanju vode, ne izvrši propisno čišćenje, tj. ostane mu nešto do čega voda uopće nije stigla, jer nije na to obraćao pažnju.

Stoga, bojte se Allaha, o robovi Allahovi, vodite računa o čistoći za namaz, obavljajte čišćenje onako kako vam je Allah zapovijedio, slijedite Allahovog Poslanika, s.a.v.s., **“...i pokoravajte se Allahu i Poslaniku da bi vam bila milosot ukazana.” (Ali-Imran : 132).**

Neka nam Allah, dž.š., podari blagoslov Kur’ana veličanstvenog.

TAHARET, ČIŠĆENJE ZA NAMAZ

DRUGA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, na blagodatima i dobročinstvu Njegovom. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Koji nema druga, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik. Poslao ga je sa uputom i vjerom istinitom da je iznad vjera svih uzdigne, pa neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu časnu porodicu i vrijedne ashabe...

O ljudi (poštovana braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i znajte da je čistoća polovina vjere, a čišćenje za namaz, uzimanjem abdesta ili gusula, emanet između roba i Njegovog Gospodara za koji će biti pitan na Sudnjem danu. Uzvišeni Allah, opisujući vjernike, kaže:

"I koji o povjerenim im emanetima i obavezama svojim brigu brinu..."
(El-Mu'minun : 8)

Neki ljudi, međutim, ne vode dovoljno brige o čistoći i ne upotpunjavaju je onako kako je Allah zapovijedio, pa se tako može desiti da čovjek čitavog svog života, ili veći njegov dio, klanja bez valjane čistoće (abdesta), što povlači za sobom neispravnost njegovih namaza. Pripovijeda se da su neki beduini (seljaci), i pored prisustva vode, stalno uzimali tejemum (čistom zemljom), misleći da je tejemmum dovoljna zamjena za vodu, međutim, Allah, dž.š., tejemmum je učinio zamjenom za vodu u slučaju kada vode nema ili kada se nije u stanju njome koristiti. Stoga, ko uzme tejemmum u situaciji kada ima vode i u stanju je da je upotrijebi, njegov namaz neće biti ispravan, jer je klanjao bez čistoće (abdesta) i tako izostavio jedan od uvjeta valjanosti namaza.

Zatim znajte, braćo vjernici, kako je obavezno otklanjanje nečistoće tijela (hadesa) putem abdesta ili gusula isto tako je obavezno otklanjanje nečistoće sa odjeće i sa mjesta (na kome se klanja), jer musliman je dužan klanjati čistog tijela, čiste odjeće i na čistom mjestu. Ukoliko bi tijelo, odjeća ili mjesto na kome se klanja došlo u dodir sa nedžasetom (nečistoćom), obavezno ga je vodom oprati sve dok nečistoća u potpunosti ne iščezne.

Pa bojte se Allaha, o robovi Allahovi, i znajte da je najbolji govor Allahova, dž.š. Knjiga... itd.

ŠTA JE DOPUŠTENO, A ŠTA NIJE ČINITI U NAMAZU

PRVA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, Koji je skrušenost u namazu učinio jednim od svojstava vjernika koji će ono što žele postići, i koji je izvijestio da će oni "Firdevs" džennet naslijediti i da će u njemu vječno ostati. Svjedočim da je samo Allah Bog, Koji nema druga, makar se to ne svidalo mušricima (mnogobošcima), i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, pečat svih vjerovjesnika i predvodnik onih koji će na čelima i nogama svojim (svijetle) oznake (od abdesta) nositi, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu i sve njegove ashabe do Dana sudnjega...

O ljudi (poštovana i cijenjena braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i znajte da je skrušenost u namazu njegova duša (duh) i da se kroz skrušenost postiže njegovo istinsko obavljanje (i održavanje). Stoga je namaz bez skrušenosti kao tijelo bez duše, a Allah je Svevišnji spas (i uspjeh) klanjača povezao sa njegovom skrušenošću u namazu. Uzvišeni kaže:

"Ono što žele, vjernici će postići, oni koji namaz svoj ponizno (skrušeno) obavljaju..." (El-Mu'minun : 1-2).

Na osnovu ovoga, onaj kod koga izostane skrušenost i poniznost u namazu neće biti od onih koji su spašeni.

Jedan od znakova skrušenosti u namazu jeste spokojstvo tjelesnih organa i njihova smirenost, zatim prisustvo srca i osjećaj slabosti pri učenju Allahovog govora i njegovom dozivanju.

Nadalje, od njegovih znakova je potpuno izvršavanje namaskih ruknova (šartova), vadžiba i sunneta bez žurbe pri njihovom izvršavanju, zatim praćenje imama (kada se

klanja u džematu) i nenastupanje prije njega ili izostajanje iza njega.

Zatim, u znakove skrušenosti u namazu spada i izbjegavanje onoga što je u njemu zabranjeno, jer postoje stvari koje je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio činiti u namazu, a njih je dvije vrste:

prva vrsta: stvari koje kvare namaz, a ima ih osam: namjerni govor (pričanje), smijanje, jedenje i pijenje, otkrivanje avreta (stidnih mjesta), okretanje od kible, pretjerano poigravanje (češanje i sl.) i dodir sa nedžasetom (prljavštinom, u što, svakako, spada i gubljenje abdesta)...

druga vrsta: stvari koje su zabranjene u namazu, ali ga ne kvare, međutim, umanjuju njegovu vrijednost, a ima ih više vrsta:

tako je u namazu zabranjeno dizati pogled prema nebu, jer je Vjerovjesnik, s.a.v.s., prekorio onoga ko to čini, pa je rekao: "Šta je to sa nekim ljudima, dižu svoje poglede prema nebu za vrijeme namaza?" Drugom prilikom je oštrije na to upozorio pa je kazao: "Ili će se oni svakako toga okaniti ili će im pogledi njihovi biti oslijepljeni (tj. njihove oči)." (Prenosi Buharija) Ovo je oštra prijetnja koja obavezuje muslimana da obrati pažnju na to i da se sustegne od dizanja pogleda u namazu.

U namazu je, isto tako, zabranjeno da klanjač baca pogled (razgleda) na stvari ispred sebe, jer to mu odvlači pažnju od namaza. Neki ljudi malo vode računa o ovome pa ih vidiš kako, dok stoje na namazu, bacaju pogled tamo-ovamo.

Za razliku od toga, od klanjača se traži da ograniči svoj pogled na mjesto sedžde i da ne kola njime po stvarima ispred sebe; po zidovima, crtežima, natpisima, visećim kandiljima i sl.

Nadalje, u namazu je zabranjeno oponašanje životinja. Tako je u njemu zabranjeno klečanje kao što je klečanje kamile, osvrtnje kao što je osvrtnje lisice, opružanje kao što je opružanje zvijeri (vuka, lava), sjedenje na (objema) petama poput sjedenja psa na stražnjim nogama i podizanje ruku (mahanje rukama) za vrijeme selama poput repova jogunastih konja. Ovo je šest vrsta životinja koje je klanjaču zabranjeno oponašati u toku namaza.

Zabranjeno mu je kleknuti onako kako to čini deva, tj. za vrijeme spuštanja na sedždu, jer je propisano da klanjač prilikom padanja na sedždu prvo spusti na zemlju koljena, zatim ruke a potom nos i čelo. Dakle, on ne spušta na zemlju ruke prije nogu, jer tako čini kamila, a nama je zabranjeno njeno oponašanje u namazu — izuzev ako je klanjač u odmaklim godinama ili je bolestan pa ima potrebu da spusti ruke prije koljena. U tom slučaju nema zapreke da se tako učini.

Zatim, klanjaču je zabranjeno da se u namazu osvrće poput osvrtnja lisice, jer

Vjerovjesnik, s.a.v.s., izvijestio je "da je osvrtnje u namazu otimačina koju šejtan grabi od čovjekova namaza." (Prenosi Buharija)

Imam Ibn-Kajjim, Allah mu se smilovao, rekao je:

"Dvije su vrste zabranjenog osvrtnja u namazu:

jedna je okretanje srca od Uzvišenog i Svemogućeg Allaha ka nekom drugom mimo Njega...,

a druga je okretanje pogleda, a obje su zabranjene, jer Allah posvećuje pažnju Svome robu sve dok se rob zanima svojim namazom, a kad se njegovo srce ili njegov pogled okrene (usmjeri prema nečemu drugom), Uzvišeni ga Allah ostavi. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan je o okretanju čovjeka u namazu, pa je rekao: "To je otimačina koju šejtan grabi od čovjekovog namaza." U drugom hadisu stoji: "Uzvišeni Allah kaže: 'Zar prema nekom boljem od Mene, zar prema nekom boljem od mene?!'" (tj. zar se okreće prema nekom boljem od Mene). Primjer onoga ko se okreće u namazu jeste kao primjer čovjeka koga je pozvao sultan (vladar), zaustavio ga pred njim i počeo ga dozivati i obraćati mu se, a on se za to vrijeme okreće od sultana sad desno sad lijevo. U takvom stanju ni njegovo srce nije zabavljeno sultanom, nego je odsutno (daleko) od njega, pa ne razumije ništa od onoga što mu on govori. Šta misli takav čovjek kako bi sultan sa njim postupio? Zar u najmanju ruku ne bi bio udaljen, od njega prezren, protjeran i ponižen (s izgubljenim poštovanjem)?! Isto tako klanjač koji se okreće u namazu nije jednak onome čije je srce u njemu prisutno i usredsređeno na Uzvišenog Allaha, odnosno koji je srcu svome predstavio veličinu Onoga pred Kojim stoji, pa se ono ispunilo strahopoštovanjem i poniznošću prema Njemu i stidi se svog Uzvišenog Gospodara da se usmjeri prema nekom drugom ili da se okrene od Njega...

Nadalje, klanjaču je zabranjeno da se u namazu ispruži poput zvijeri (divljači), odnosno da prilikom sedžde ispruži (prostre) svoje ruke po zemlji i priljubi ih uz nju. Propisno se to, međutim, obavlja tako što se unutrašnjost raširenih šaka spusti na zemlju, spram ramena klanjača i njegovih ušiju, laktovi se podignu a nadlaktice se odmaknu od tijela. Dokaz za to su riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: "Kada hoćeš da učiniš sedždu, spusti svoje šake, a podigni svoje laktove." (Prenosi Muslim)

Klanjaču je, kako smo prethodno vidjeli, isto tako zabranjeno: sjedenje na petama, poput sjedenja psa na stražnjim nogama. Time se podrazumijeva, kako su učenjaci protumačili, da klanjač, za vrijeme sjedenja između dvije sedžde, gornje strane stopala ispruži po zemlji i sjedne na pete, dok je ispravno i propisno da se za vrijeme tog sjedenja lijeva noga ispruži po zemlji i sjedne na nju, a desna izbacij ispod sebe i uspravi, sa prstima podvijenim i usmjerenim prema kibli.

Zatim, klanjaču je također zabranjeno kljucanje poput kljucanja vrane, tj. žuriti prilikom obavljanja namaza, ne upotpunjujući ruku' i sedždu i zapostavljajući smirenost i spokojnost na njima. Ebu-Abdullah el-Eš'ari pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom klanjao sa svojim ashabima a zatim sjeo među (jednu) skupinu od njih. Potom je ušao neki čovjek i počeo klanjati brzo obavljajući ruku' i sedždu (poput kljuvanja vrane), a Allahov Poslanik, s.a.v.s., posmatrao ga je pa je rekao: "Vidite li ovoga, ako bi umro (u ovakvom stanju), ne bi umro u vjeri Muhammedovoj, s.a.v.s., on kljuca (brza) u svom namazu kao što vrana kljuca krv. Primjer ovoga što klanja i ne upotpunjuje sedždu jeste kao primjer gladnog koji pojede jednu ili dvije hurme, šta mu one mogu pomoći?!" Zatim, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kradljivca je namaza proglasio gorim od kradljivca imetka pa je rekao:

"Najgori kradljivac među ljudima jeste onaj koji krade od svoga namaza."

"Kako krade od svoga namaza, o Allahov Poslaniče?, upitali su (ashabi)."

"Ne upotpunjuje njegove rukue i sedžde", kazao je on, ili je rekao:

"Ne izravjava (ispravlja) svoju kičmu prilikom rukua i sedžde (tj. ne smiruje se na njima)."

Jedna od stvari koje su zabranjene u namazu jeste i pucketanje prstima i njihovo ispreplitavanje. Imam Ahmed prenosi od Ebu-Se'ida da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Kada se neko od vas nađe u džamiji (mesdžidu), neka ne prepliće prste, jer preplitanje prstiju je šejtansko, a jedan od vas se smatra da je u namazu sve dok je u džamiji, odnosno dok ne izađe iz nje."

Ka'b b. Adžre prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada jedan od vas uzme abdest a zatim izađe u namjeri da klanja namaz, neka ne prepliće svoje prste, jer on je (već) u namazu." (Prenosi Ahmed, Ebu-Davud i Tirmizi)

Alija, r.a., prenosi od Vjerovjesnika s.a.v.s., da je izjavio: "Ne pucketaj svojim prstima dok si u namazu." (Prenosi Ibn-Madže)

Pod preplitanjem prstiju podrazumijeva se uklapanje prstiju jednih u druge, a pod njihovim pucketanjem pritiskanje njihovih zglobova sve dok se ne čuje glas. Ove su dvije radnje zabranjene zato što spadaju u poigravanje prilikom obavljanja namaza i što ukazuju na lijenost. Tako neki ljudi kada stanu na namaz, čuješ glasove njihovih prstiju: poigravaju se s njima, pucketaju i uznemiravaju one oko njih.

Nasuprot tome, klanjaču je propisano da desnom rukom prihvati (obuhvati) lijevu i stavi ih na prsa za svo vrijeme stajanja na namazu.

Nadalje, pokuđeno je protezati se u namazu, jer to ukazuje na tromost, lijenost i odsustvo skrušenosti, a isto tako je pokuđeno i zijevati u namazu. Ukoliko bi, pak,

zije vanje savladalo čovjeka, onda će ga zadržavati koliko bude mogao, a ako mu se otme kontroli, stavit će (za vrijeme zije vanja) ruku na usta. Neki ljudi, međutim, za vrijeme zije vanja (širo m) otvore usta i ispuštaju neprijatne glasove.

Također, u namazu su pokuđeni učestali nepotrebni pokreti, kao naprimjer: potiranje čela, glađenje brade, mršenje (diranje) kose, poigravanje sa odjećom, čišćenje nosa prstom i slične druge radnje koje odvrćaju pozornost srca i narušavaju skrušenost u namazu. Kada ovi pokreti i radnje postanu česti, bez neke opravdane nužde, onda oni, kako smo ranije naglasili, kvare namaz.

Pokuđeno je, isto tako, da čovjek stupi u namaz idejno zbunjen i umno zaokupljen (zauzet) zbog, npr. postavljene sofe na kojoj je hrana koju voli ili zbog osjećaja potrebe za mokrenjem ili velikom nuždom, ili zbog toga što je prostorija u kojoj treba klanjati previše topla ili hladna i sl. Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Nema namaza u prisustvu hrane niti u stanju kada se čovjek odupire mokraći ili velikoj nuždi." (Prenosi Muslim)

Zatim, pokuđeno je klanjati tamo gdje se ispred klanjača nalaze ukrasi i crteži koji mu odvlače pažnju od namaza. Enes, r.a., pripovijeda da je hazreti Aiša imala jednu šarenu zavjesu kojom je zastrla dio svoje sobe pa joj je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Ukloni nam ovaj svoj zastor jer mi se slike (sa njega) neprestano ukazuju dok sam u namazu." (Prenosi Buharija)

Učenjaci tvrde da je ovaj hadis dokaz kako je pokuđeno klanjati na ćilimima i serdžadama na kojima se nalaze slike i crteži te tako je pokuđeno šaranje i ukrašavanje džamija kao i okretanje prema svemu što odvlači pažnju klanjača.

Isto je tako pokuđeno klanjati u mjestu gdje se nalaze kipovi, iz razloga što to vodi u oponašanje idolopoklonika, i svejedno je, prema ispravnom mišljenju, da li su kipovi podignuti (uspravljeni) ili ne, s tim što je pokuđenost jača ako su podignuti.

Nadalje, pokuđeno je klanjaču potirati mjesto na kome čini sedždu ili, dok je u namazu, brisati tragove sedžde sa čela, jer u hadisu kojeg Ebu-Zerr, r.a., prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., stoji: "Kada neko od vas ustane da klanja, neka ne briše kamenčice (prašinu sa čela), jer milost mu se, uistinu, suprotstavlja." (Prenose Ahmed i autori "Sunena").

Međutim, ako se na mjestu na kome klanjač treba činiti sedždu nalazi nešto što mu smeta ili pričinjava štetu, onda je dopušteno da ga pobriše i ukloni, s tim što je efedalnije da mjesto sedžde uredi prije stupanja u namaz.

Ovdje je zatim nužno ukazati i na stav islama prema nakašljanju u namazu. Tako, u slučaju da se nakašljanje vrši iz potrebe, kao kad bi neko zatražio izun

(dozvolu) da uđe kod čovjeka a on bio u namazu pa se nakašljao kako bi mu to dao do znanja — onda nema zamjerke da se to učini. Dokaz za to jeste predanje koju bilježi Ahmed i Ibn-Madže od Alije, r.a., a u kome on kaže: "Ja sam dva puta ulazio kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., (jednom) noću i (jednom) danju, pa kada bih ušao kod njega (odnosno zatražio dozvolu da uđem) a on bio u namazu, nakašljao bi mi se." Ukoliko bi, pak, nakašljavanje bilo bez neke potrebe, onda je bolje kloniti ga se za vrijeme namaza.

Neka ulema čak smatra da bespotrebno nakašljavanje kvari namaz, međutim, činjenica je da ono uznemirava druge klanjače i ometa imama za vrijeme učenja pa ga stoga treba izbjegavati, izuzev u slučaju potrebe i uz preporuku da se što više spusti glas.

Isti je slučaj i sa kašnjenjem. Nema zamjerke da mu se pribjegne u slučaju potrebe, uz preporuku da to bude što rjeđe i da se suzdržava od njega što je moguće više.

Namaz je, braćo muslimani, uzvišeni ibadet i stoga se o njemu mora voditi računa, kao što se prilikom njegovog obavljanja mora držati onoga što je propisano, a izbjegavati ono što ga kvari (poništava) ili umanjuje njegovu vrijednost, bilo da se radi o radnjama, govoru (učenju) ili pokretima.

Zato, bojte se Allaha za vaše namaze, jer kada rob (čovjek) stane na namaz, šejtana obuzme ljubomora i on uloži maksimum napora i truda da mu ga pokvari. Tako, ukoliko ne uspije da ga u potpunosti odvрати od namaza, on nastoji da mu što više odvрати pažnju od njega pa ga za vrijeme samog klanjanja podsjeća na ono čega se prije stupanja u namaz uopće nije sjećao. Čak, čovjek ponekad neku stvar u potpunosti zaboravi i izgubi nadu da će se ikada prisjetiti, pa ga šejtan podsjeti na nju baš za vrijeme namaza kako bi mu odvratio pažnju od njega...

Stoga, bojte se Allaha, o robovi Allahovi, i čuvajte se munafičkog namaza, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "To je namaz munafika, sjedi i posmatra sunce, pa kada se prikuči njegov zalazak (tj. nastupi šejtansko vrijeme), ustane pa nabrzinu (poput kljuvanja vrane) obavi četiri rekata, vrlo malo spominjući u njima Allaha." Ibnul-Kajjim, Allah mu se smilovao, veli: "Šest svojstava vezanih za namaz jesu alameti (znakovi) nifaka (licemjerstva): lijenost pri pristupanju njegovom obavljanju, dvoličnost (pretvaranje) pred ljudima za vrijeme njegovog obavljanja, kašljanje i otezanje sa njegovim obavljanjem, brzina pri njegovom obavljanju, neznatno spominjanje Allaha tokom njegovog obavljanja i izostajanje iza njegovog obavljanja u džematu."

Čuvajte se, o robovi Allahovi, navedenih svojstava pri obavljanju namaza!

Eu'zu billahi mineš-šejtanir-radžim:

“Pomozite sebi strpljenjem i namazom, a to je, zaista, teško, osim poslušnima, koji su uvjereni da će pred Gospodara svoga stati i da će se Njemu vratiti.” (El-Bekara : 45-46)

Neka nam Allah Uzvišeni podari blagoslov Kur'ana veličanstvenog...

ŠTA JE DOPUŠTENO ČINITI U NAMAZU

DRUGA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, Koji je propise regulisao i lagahnim ih učinio i Koji nam u vjeri ništa teško nije propisao. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Koji nema druga, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu časnu porodicu i plemenite ashabe...

O ljudi (cijenjena i poštovana braćo)!

Bojte se uzvišenog Allaha i upoznajte se sa odredbama namaza da biste ga obavljali onako kako je propisano. U prethodnoj hutbi pojasnili smo neke stvari koje je zabranjeno činiti za vrijeme namaza, a sada ćemo ukazati na ono što je u njemu dopušteno.

Prije svega, znajte da je lijepo (mustehab) da klanjač spriječi onoga ko želi proći ispred njega, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada neko od vas obavlja namaz, neka ne dopusti nikome da prolazi ispred njega, pa ako to on odbije (ne posluša), neka se bori protiv njega (tj. neka ga silom spriječi), jer sa njim je njegov drugar (tj. šejtan).” (Prenosi Muslim).

Klanjaču je zatim dopušteno ubiti zmiju i škorpiona (akrepa), jer je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zapovijedio da se to dvoje: zmija i štipavac, ubije za vrijeme namaza. (Hadis prenose Ebu-Davud i Tirmizi, i kažu da je sahih — vjerodostojan).

Neznatna radnja ili pokret u namazu jeste, isto tako, dopušten, kao npr.: iz potrebe se malo pomjeriti naprijed ili nazad i sl.

Nadalje, kada klanjač prilikom učenja u namazu naiđe na ajet u kojem je sadržana

prijetnja (kazna), dopušteno mu je zatražiti od Allaha da ga zaštiti od toga, a kada naiđe na ajet u kojem se spominje milost, dopušteno mu je, u nafila-namazu, zamoliti Allaha da mu se smiluje. Dokaz za to jeste praksa Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Zatim, kada klanjaču iznenada iskrsne neka stvar u namazu, kao npr.: neko pokuca na vrata (zatraži dozvolu da uđe) ili imam nešto posehvi (pogriješi) ili se poboji za nekog čovjeka da će ga zadesiti kakva opasnost, dopušteno mu je upozoriti na to (a u prvom slučaju da do znanja da je u namazu). Čovjek će to učiniti izgovaranjem "tesbiha", subhanellah, a žena pljeskanjem rukama, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada vam se nešto desi u namazu, neka ljudi tesbih donose (izgovaraju: subhanellah), a žene neka rukama plješću." (Muttefekun 'alejhi)

Ukoliko klanjač osjeti potrebu da popravi svoju odjeću, nema zamjerke da to učini. Isto tako, ako se prisjeti da na nekom dijelu njegove odjeće ima nečistoće, nema zamjerke da je u toku namaza otkloni, jer Alejhisselam, s.a.v.s., omotavao se svojim ogrtačem za vrijeme namaza, a kada je, dok bijaše u namazu, saznao da na njegovoj obući (papučama) ima nečistoće, skinuo ih je i nastavio sa klanjanjem.

Sve to predstavlja neznatne radnje koje se čine iz potrebe ili radi otklanjanja štete i one ne smetaju namazu (tj. ne kvare ga)..., pa neka je hvala Uzvišenom Allahu na olakšicama Njegovim.

Potom znajte, robovi Allahovi, da je najbolji govor Allahova, dž.š., Knjiga, a najbolja uputa — uputa Muhammedova, s.a.v.s... itd. (dova)

PODSTICANJE NA PROUČAVANJE, UČENJE I PRAKTIKOVANJE KUR'ANA

PRVA HUTBA

Neka je hvala Allahu, Dobročinitelju, Milostivom, Koji nas je neizmjernim blagodatima Svojim obasuo, a najvećom od njih Kur'an Časni učinio. Svjedočim da je samo Allah Bog, Koji nema druga, svjedočanstvom koje onoga ko ga izgovori, značenje njegovo spozna i u skladu s zahtjevima njegovim djeluje spašava džehenemske vatre i čini dostojnim ulaska u Džennet. Zatim svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, koji je mu'džizom Kur'ana potpomognut, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih na putu imana slijedili budu...

O ljudi (braćo vjernici)!

Bojte se uzvišenog Allaha i zahvalni Mu budite na blagodati imana (vjerovanja) kojom vas je obdario i Koji je vas objavom Kur'ana počastio (odlikovao). A to je, draga braćo, Kur'an veličanstveni, Opomena mudra i put ispravni. To je govor Allahov, kojem ne sliči nikakav drugi govor. Njemu je laž strana, bilo s koje strane, on je Objava od Mudroga i Hvale dostojnoga. Allah se osobno obavezao da će ga čuvati pa da mu ništa ni oduzeto ni dodato neće biti. On je ispisan u "Levhi-mahfizu", na ploči pomno čuvanoj, a i u musafima, pamti se u grudima, uči (čita) jezicima i olakšan je za pouku i razmatranje.

"A Mi smo Kur'an Učinili dostupnim (lahkim) za pouku, pa ima li ikoga ko bi pouku primio?" (El-Kamer : 17)

Njega su u mogućnosti zapamtiti (napamet naučiti) i djeca i nearapi, od njegovog učenja ne posustaju jezici a slast i ugodnost njegova ne dodijavaju ušima. Učenjaci se ne mogu zasititi razmišljanjem o njemu i izučavanjem njegovih značenja, kao što ni ljudi ni džini nisu u stanju sačiniti ni najmanju suru sličnu njemu, jer on predstavlja vječnu mu'džizu i trajni autoritet (dokaz). Allah je zapovijedio da se Kur'an uči i da se o njemu razmišlja, a i blagoslovljenim ga je učinio, pa je, uzvišen neka je On, rekao:

***"Knjiga koju ti objavljujemo blagoslovljena je, da bi oni o riječima njezinim razmislili i da bi oni koji su razumom obdareni pouku primili."* (Sa'd : 29)**

A Poslanik, s.a.v.s., kazao je: "Ko prouči jedan harf (slovo) iz Allahove Knjige, pripast će mu dobro djelo (imat će za to nagradu) a dobro djelo se deseterostruko nagrađuje. Ja ne kažem 'Elif Lam Mim' je harf, nego: 'Elif' je harf, 'Lam' je harf i 'Mim' je harf..." (Prenosi Tirmizija i kaže da je hasen sabih)

Allah je, dž.š., hafize Kur'ana i one koji djeluju u skladu s njegovim uputama odabrao i odlikovao nad ostalim ljudima. Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je: "Najbolji su među vama oni koji nauče Kur'an i druge njime poučavaju." (Prenosi Buharija)

U drugom hadisu, Alejhisselam je kazao: "Primjer vjernika koji uči Kur'an jeste kao primjer četruna (utrudžeta), koji ima lijep miris i dobar okus, a primjer vjernika koji ne uči Kur'an jeste kao primjer datule (hurme), koja nema mirisa, a dobrog je okusa. Primjer munafika koji uči Kur'an jeste kao primjer bosiljka, koji ima lijep miris, a okus mu je gorak, i primjer munafika koji ne uči Kur'an jeste kao primjer hanzala (gorke tikvice), koji nema mirisa, a i okus mu je gorak." (Prenosi Buharija i Muslim)

Ovi hadiski tekstovi bodre i podstiču prije svega na proučavanje Kur'ana, zatim na njegovo učenje i promatranje, a potom na njegovu praktičnu primjenu.

Ljudi su u odnosu na Kur'an podijeljeni u nekoliko kategorija:

Neki ga uče onako kako je propisano i zainteresovani su za njegovo proučavanje i praktičnu primjenu. Oni su pravi sretnici i oni su istinski sljedbenici Kur'ana.

Drugi su u potpunosti nezainteresovani za Kur'an: niti se bave njegovim studiranjem i proučavanjem niti uopće na njega pažnju obraćaju. Njima Allah, dž.š., prijeti žestokom kaznom, pa kaže, uzvišen neka je On:

***"Onome ko se bude slijepim pravio da ne bi Milostivog veličao, Mi ćemo šejtana natovariti, pa će mu on nerazdvojni drug postati."* (Ez-Zuhruf : 36)**

I kaže Uzvišeni:

"A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživiti. 'Gospodaru moj', reći će — 'zašto si me slijepa oživio kad sam vid imao?' 'Evo zašto', reći će On: 'Dokazi Naši su ti

dolazili, ali si ih zaboravljao, pa ćeš danas ti isto tako biti zaboravljen.''' (Ta-Ha : 124-126)

Neki su se, pak, ljudi upoznali sa Kur'anom (tj. sa njegovim sadržajem i načinom njegovog čitanja), ali su zapostavili njegovo učenje. To praktično predstavlja napuštanje i ostavljanje Kur'ana, gubljenje velike nagrade koja se stiče njegovim učenjem i put ka njegovom zaboravljanju. Čak, takvi mogu biti zahvaćeni riječima (prijetnjom) Uzvišenog Allaha:

"A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje..."

jer zapostavljanje Kur'ana i njegovo izlaganje zaboravu predstavlja veliku štetu, izlaže čovjeka šejtanskoj dominaciji i povod je okrutnosti srca.

Drugi, opet, ljudi uče Kur'an radi samog učenja, bez ikakvog razmišljanja (o njegovim ajetima) ili uzimanja pouke. Takvi nemaju bogzna kakve koristi od njegovog učenja, jer Allah, dž.š., prekora one koji se ograničavaju na golo recitiranje (učenje) Kur'ana, bez njegovog poimanja i razumijevanja, pa, govoreći o jevrejima, kaže:

"Neki od njih su neuki, oni ne znaju za Knjigu, nego smo za gatke, i oni se samo domišljaju" (El-Bekara : 78),

to jest uče ga bez ikakvog shvatanja i razumijevanja.

Stoga je musliman dužan prilikom učenja Kur'ana uključiti svoju svijest, kako bi ga, u granicama svojih mogućnosti, što bolje shvatio i razumio i ne smije se zadovoljiti njegovim golim citiranjem i svršavanjem hatmi, bez nastojanja da ga razumije i da se njime okoristi.

Zatim, ima ljudi koji učenje Kur'ana koriste kao zanat kojim pribavljaju opskrbu (od kojeg se izdržavaju). Oni uče Kur'an na skupovima, pogrebima (dženazama) i mevludima radi materijalne nadoknade koja im se za to daje, a vrlo često to čine nepravilno (tj. uče nepropisno) pa ga otežu i intoniraju poput pjevanja pjesama. Takvi istovremeno čine više grijeha i prijestupa:

- prvi: učenje Kur'ana na mjestima gdje se praktikuju novotarije (bid'ati) i čine grijesi, kao što su: pogrebi (posmrtni svečanosti), mevludi i poneki skupovi na kojima su prisutna pokuđena djela i šale (neozbiljnosti);

- drugi: iskorištavanje učenja Kur'ana kao sredstva za sticanje dunjaluka, a učenje Kur'ana jeste ibadet kojem ne smije biti cilj ovaj svijet nego postizanje Allahovog zadovoljstva i traženje Njegove (odnosno ahiretske) nagrade;

- treći: nepropisno učenje Kur'ana, odnosno njegovo učenje poput pjevanja i zabranjenog melodiranja.

I konačno, ima ljudi koji pravilno i propisno uče Kur'an, ali iz licemjerstva i radi

reputacije (ugleda), dok, u stvarnosti, uopće ne vjeruju u njega. To su istinski (dogmatski) munafici za koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Primjer munafika koji uči Kur'an jeste kao primjer bosiljka, koji ima lijep miris a gorak okus." Takvi ponekad uče Kur'an kako bi se njime koristili u raspravama i kako bi slijedili manje jasna mjesta u njemu, kao što to Uzvišeni Allah kaže:

"Oni čija su srca pokvarena, željni smutnje i svog tumačenja, slijede one (ajete) što su manje jasni." (Ali-'Imran : 7)

Što se, pak, tiče onoga koji uči Kur'an i vjeruje u njega, međutim uči ga uljepšanim dotjeranim glasom u namjeri da ga ljudi hvale i veličaju i da se oko njega okupljaju, on čini praktično licemjerstvo i mali širk (licemjerstvo i širk koji ne izvode iz vjere) koji poništavaju nagradu i zahtijevaju kaznu. Uzvišeni Allah kaže:

"A teško onima koji, kad namaz obavljaju, namaz svoj kako treba ne izvršavaju, koji se samo pretvaraju." (El-Ma'un : 4-6)

Međutim, ukoliko to čine u namjeri da se ljudi okoriste slušanjem Kur'ana, onda će biti nagrađeni.

Robovi Allahovi (draga braćo)!

Uistinu je prisustvo Kur'ana među nama, lahkoća stizanja do njega svakome ko ga traži, dostupnost Musafa po džamijama, kućama i kancelarijama, emitovanje njegovog učenja na radiostanicama, koje je u stanju da čuje i onaj ko je blizu i onaj ko je daleko; sve to predstavlja jednu od najvećih blagodati onome koga Allah usreći da se upozna sa Njegovom Knjigom, da je sluša i da u skladu s njenim uputama djeluje. U isto vrijeme to je najveći dokaz protiv onih koji se okrenu od Kur'ana ili mu se suprotstave jer Allah, dž.š., zapovijedio je Svome Poslaniku, s.a.v.s., da dostavi:

"A meni se ovaj Kur'an objavljuje i da njime vas i one do kojih on dopre opominjem" (El-En'am : 19),

a Alejhisselam je rekao: "Kur'an je dokaz tebi ili protiv tebe."

Stoga, bojte se Allaha, o robovi Allahovi, i vodite računa o Njegovoj Knjizi i na teoretskom i na praktičnom planu: i na planu proučavanja i na planu proučavanja, kako biste bili njeni istinski sljedbenici.

Eu'zu billahi mineš-šejtanir-radžim (Utječem se Allahu od prokletog šejtana):

"Ovaj Kur'an vodi jedinom ispravnom putu, i vjernicima koji čine dobra djela donosi radosnu vijest da ih čeka nagrada velika, a da smo za one koji u onaj svijet ne vjeruju — bolnu patnju pripremili." (El-Isra : 9-10)

Neka nas Allah Uzvišeni daruje blagoslovom Kur'ana veličanstvenog...

O KUR'ANU ČASNOM

DRUGA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, Koji je Kur'an svjetlom vjernicima a dokazom protiv nevjernika učinio. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, nesumnjivog i istinitog Vladara, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov iskreni i povjerljivi poslanik, koji je poslanstvo svoje jasno obznanio, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve njihove sljedbenike...

O ljudi (poštovana i cijenjena braćo)!

Uzvišeni Allah kaže:

"O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani!" (Ali-'Imran : 102)

Robovi Allahovi:

Znajte da Allahovoj Knjizi pripada svetost i uzvišeno mjesto koje nalaže muslimanu da ga veliča i poštuje, da se za vrijeme njegovog učenja pristojno ponaša i da ga sa pažnjom, skrušenošću i duhovnom prisebnošću sluša. Uzvišeni kaže:

"A kad se uči Kur'an, vi ga slušajte i šutite da biste bili pomilovani." (El-E'araf : 104)

Jedan od načina veličanja i uvažavanja Kur'ana jeste i taj da ga (tj. Musaf) ne dotiče onaj ko nije čist. Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Kur'an dotiče samo onaj ko je čist (pod abdestom)." Nadalje, pod tim se podrazumijeva zabrana njegovog učenja onome ko je džunup, bilo da se radi o učenju iz Musafa ili napamet, jer Vjerovjesnika, s.a.v.s., nije sprečavalo od učenja Kur'ana ništa drugo osim džunupluka. Isto tako ženi za vrijeme hajza (mjesečnog pranja) i nifasa (postporođajnog ciklusa) nije dupušteno učiti Kur'an sve dok se ne očisti, s tim što su joj neki učenjaci dopustili da ga u tom periodu uči napamet ukoliko bude strahovala da će ga zaboraviti. Što se, pak, tiče onoga ko nije pod abdestom, njemu je dozvoljeno da uči Kur'an napamet (iz memorije).

Zatim znajte da je zabranjeno s Musafom ili sa bilo čime iz Kur'ana ulaziti u zahod, kao što je zabranjeno učenje bilo čega iz Kur'ana u mjestu u kojem se vrši nužda.

I na kraju, važno je napomenuti i sljedeće: časopise i novine u kojima je ispisano nešto iz Kur'ana nije dopušteno bacati niti izlagati ponižavanju (nepažnji), nego je dužnost čuvati ih na uzvišenom mjestu ili, prije njihovog bacanja i prepuštanja nepažnji, istrgnuti dijelove na kojima se nalazi nešto iz Kur'ana.

PODSTICANJE NA INTENZIVNIJE ČINJENJE DOBRA U ZADNJIH DESET DANA RAMAZANA

PRVA HUTBA

Neka je hvala Allahu, Gospodaru svjetova, Koji je zapovijedio da se požuri sa dobrim djelima i da se vrijeme koje je na raspolaganju iskoristi prije njegovog isteka. Svjedočim da je samo Allah Bog, Koji nema druga ni u "rububijjetu" (gospodarstvu), ni u "uluhijjetu" (božanstvu), ni u Njegovim imenima i svojstvima (sifatima), i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, prvak u činjenju dobrih djela, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu i ashabe, okićene počastima i vrlinama...

O ljudi (braćo u islamu)!

Bojte se Uzvišenog Allaha, uzmite pouku iz brzog promicanja noći i dana i znajte da su to dijelovi vaših života, odnosno riznice vaših djela. Zato, pohranite u njih ona djela koja će vas obradovati na Dan obračuna, na Dan kada će dobročiniteljima rečeno biti:

"Jedite i pijte radosni, za ono što ste u danima minulim zaradili!" (El-Hakka : 24)

Ne pohranjujte u njih ono što će vam naškoditi i ražalostiti vas na dan kada će onaj ko je šansu prokockao i nemaran bio reći:

"Kamo sreće da sam se za ovaj život pripremio!" (El-Fedžr : 24)

Zatim znajte da ste stupili u najbolje dane mjeseca ramazana, jer već ste navršili njegovih prvih dvadeset dana i evo vas sada u zadnjoj desetini. Stoga, neka onaj ko je od početka mjeseca činio dobro nastavi sa svojim dobročinstvom, neka udvostruči svoje napore u ovih deset blagoslovljenih dana kako bi to dobro još više povećao i neka iskoristi prednost ovih dana kojom se odlikuju nad prethodnim danima. A onaj ko je u prethodnom dijelu mjesecima nemaran bio neka to nadoknadi u njegovim preostalim danima. Neka se iskreno pokaje Allahu za svoju nemarnost i ravnodušnost ne bi li mu Allah oprostio ono što je prošlo i pomogao mu da se popravi u onom što je ostalo, jer djela se cijene prema završnici (koncu).

Robovi Allahovi!

Ovaj mjesec razlikuje se od drugih mjeseci, iako, općenito gledano, cijeli život muslimana predstavlja veličanstvenu priliku i neprocjenjivi dragulj, međutim, Allah je, dž.š., ovaj mjesec posebno odlikovao. U njemu je On propisao djela koja se ne čine u drugim mjesecima, pa je zapovijedio da se poste njegovi dani, učinivši to jednim od ruknova (temelja) islama, a zatim je post, mimo svih drugih djela, odabrao za Sebe, te je rekao: ***"Post pripada Meni i ja za njega nagrađujem."*** Tako je Uzvišeni Allah odlikovao post sa dvjema značajnim odlikama:

Prva je što je post pripisao Sebi, rekavši: "Post je Moj", a to podrazumijeva počast za post

i druga što će Uzvišeni Allah lično za post nagrađivati, a to, opet, podrazumijeva veličinu i izobilje nagrade za njega, koja nije poznata nikom drugom osim Uzvišenom Allahu.

Zatim, Uzvišeni je u ovom mjesecu propisao noćni namaz, odnosno teraviju, koja se obavlja zajednički u džamijama, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., izvijestio je da će onome ko bude klanjao noćni namaz za imamom sve dok se imam ne udalji (tj. ne završi) biti upisano kao da je klanjao cijelu noć i da će onome ko, vjerujući (u Allaha) i uzdajući se u Njegovu nagradu, bude obavljao uz ramazan noćni namaz (tj. teraviju) biti oprosteni prethodni (manji) grijesi. (Muttefekun alejhi)

Iz ovoga vidimo da je čitavo vrijeme ovog mjeseca zaposleno ibadetom: dani postom a noći klanjanjem kako bi vjernik time objedinio dvije vrste džihada (borbe): borbu sa sobom danju radi posta i borbu sa sobom noću radi kijama (noćnog namaza). A džihad, kao što je poznato, zahtijeva strpljivost pa je, stoga, ovaj mjesec i prozvan mjesecom strpljivosti, a Uzvišeni kaže:

"Samo oni koji budu strpljivi bit će bez računa nagrađeni."
(Ez-Zumer: 10)

Dakle, onaj ko objedini ova dva džihada i strpljivo ih izdrži bit će bez računa nagrađen dok je onaj ko, iz lijenosti, ostavi teravija-namaz zanemario ono čime su (ramazanske) noći odlikovane, izgubio jednu od dvije borbe i uskratio sebi spomenutu veliku nagradu. Zato neka obrate pažnju na to oni koje cijelog mjeseca ili većinu njegovih noći ne vidimo da klanjaju teravija-namaz, a ako ponekad i klanjaju, ne izdrže do kraja i ne nastavljaju kako bi upotpunili ramazanski kijam (tj. noćni namaz).

Nadalje, Uzvišeni je Allah propisao da se u ovom blagoslovljenom mjesecu što više uči Kur'an, pa je rekao:

“U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana...” (El-Bekara : 185)

Izbor ovog mjeseca za početak objavljivanja Kur'ana podrazumijeva prednost njegovog učenja u njemu, pa je, stoga, Vjerovjesnik, s.a.v.s., počašćavao ovaj mjesec dodatnim učenjem Allahove Knjige. Tako Buharija i Muslim navode da je Džibri, alejhis selam, dolazio Vjerovjesniku, s.a.v.s., svake ramazanske noći i zajedno s njim učio (proučavao) Kur'an. Džibril kao najodabraniji melek i Muhammed, s.a.v.s., kao najodabraniji poslanik zajedno uče (čitaju) najodabraniju Knjigu u ovom najodabranijem mjesecu, zar to ne upućuje na prednost učenja Kur'ana u njemu u odnosu na ostale mjesece? Nema sumnje da se njegovo učenje traži u svakom vremenu, za što slijedi velika nagrada, međutim, nagrada za učenje Kur'ana umnogostručuje se u ramazanu više od drugih mjeseci. S druge strane, iz Džibrilovog zajedničkog učenja sa Vjerovjesnikom, s.a.v.s., razumije se da je mustehab (lijepo) da čovjek svoj hifz Kur'ana provjeri pred nekim ko je čuveniji hafiz od njega i da se okoristi njegovom upućenošću i učenjem.

Učenje Kur'ana tokom ramazana obuhvata njegovo učenje na teravija-namazu, na noćnom namazu (tehedždžudu), kao i njegovo učenje mimo namaza. Ashabi su običavali dugo učiti Kur'an na noćnom namazu (tehedždžudu), i to toliko da bi njihov karija (imam) učio po dvjesto ajeta na jednom rekatu, pa su se čak i na štapove oslanjali od dužine kijama (stajanja). Ovo smo spomenuli s namjerom da se opamete oni kojima (teravija) namaz izgleda preteška i koji je napuštaju prije njenog svršetka. S druge strane, iako je imam dužan voditi računa o stanju i okolnostima džematlija, to ne znači da treba žuriti u namazu i brzati za vrijeme učenja, narušavajući time njegovu ispravnost. Pod navedenom dužnošću imama misli se na osrednjost koja u isto vrijeme uvjetuje solidnom obavljanju namaza i ne nanosi poteškoće džematlijama, uz tačno učenje Kur'ana koje koristi klanjačima i djeluje na njihova srca. Nadalje, namaz treba biti umjeren i ravnomjeren od početka mjeseca do njegovog kraja, jer neki imami imaju običaj da u početku mjeseca brzaju sa učenjem i oduljuju namaz, pa kada završe

hatmu, postanu ravnodušni i nezainteresovani za kijam (noćni namaz) u njegovim preostalim noćima, a one su ustvari, najefdnalnije i predstavljaju njegov konac (završnicu). Neki imami čak i napuste svoje džamije u tim noćima i otputuju na umru (u Meku), mada im je ostajanje u džamiji i temeljito obavljanje namaza tokom svih noći mjeseca bolje od obavljanja umre. Zatim, nije cilj teravije i tehedždžuda za vrijeme namaza da se završi hatma (izuči cijeli Kur'an) i prouči hatmenska dova, nego je cilj da se sve noći ovog mjeseca zaposle (ispune) kijamom (teravijom i noćnim namazom), a sama hatma dolazi u drugom planu i ne predstavlja cilj. Čak, kada imam i ne bi završio hatmu (odnosno proučio cijeli Kur'an), uz solidno obavljanje namaza u svim noćima (ramazana) i uz ispravnost nijjeta, njegova nagrada će biti potpuna i neokrnjena, dok, ako bi svršio hatmu, ali uz nepotpuno obavljanje namaza i neispravnost učenja, ili uz ostavljanje kijama u posljednjim noćima (tj. u noćima poslije hatme), njegova će nagrada biti okrnjena i umanjena u skladu s krnjavošću samog djela.

Jedna od stvari koju je Allah propisao u ovom mubarek-mjesecu jeste i pojačana angažiranost u njegovoj zadnjoj desetini, jer u tim zadnjim noćima oslobađaju se (džehenemske) vatre oni koji su zaslužili da u nju uđu, pod uvjetom da se iskreno pokaju za svoje grijehе i da se, s ispravnim nijetom, u njima dodatno angažuju.

Zatim stoga što je i vjerovjesnik, s.a.v.s., pojačavao svoju angažiranost u tim noćima, pa ih je provodio u tehedždžudu i kijamu (noćnom namazu) i praktikovao je i'tikaf u mesdžidu kako bi se u tim danima i noćima u potpunosti posvetio ibadetu. Dakle, pojačana angažiranost u zadnjoj desetini ramazana znači ugledanje na Vjerovjesnika, s.a.v.s., i djelovanje u skladu s riječima Uzvišenog Allaha:

***"Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu i koji često Allaha spominje."* (El-Ahzab : 21)**

Nadalje, u tim noćima se iščekuje "Lejletul-kadr", noć o kojoj je Uzvišeni Allah rekao:

***"Noć Kadr je bolja od hiljadu mjeseci..."* (El-Kadr : 3),**

to jest: angažiranje u toj noći bolje je od angažiranja u hiljadu mjeseci u kojima nema te noći. Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Ko Lejletul-kadr provede u ibadetu (kijamu, noćnom namazu), vjerujući (u Allaha) i uzdajući se u Njegovu nagradu, bit će mu oprošteni njegovi prethodni grijesi." A provođenje Lejletul-kadra u ibadetu (kijamu) ostvaruje se posigurno provođenjem svih noći mjeseca ramazana u njemu, a posebno zadnjih deset — jer u njima je veća mogućnost da se ta noć potrefi, odnosno veća sigurnost da se sa njom podudara. To, opet, znači da Lejletul-kadr nije strogo ograničena

na određenu noć u mjesecu (ramazanu), jer ju je Uzvišeni Allah sakrio kako bi se ljudi (robovi) što više angažirali na njenom traženju i, u tu svrhu, sve noći mjeseca proveli u ibadetu (kijamu). Na taj način umnožavaju se njihova djela, povećava se njihova nagrada i razdvajaju se marljivi od lijenih (nehajnih).

Stoga, potrudite se, Allah vam se smilovao, u ovoj zadnjoj desetini koja predstavlja završnicu mjeseca i dane oslobađanja od (džehenemske) vatre, kako je to zabilježeno u hadisu: "To je mjesec čiji je početak (prva desetina) milost, sredina (druga desetina) oprost i kraj (zadnja desetina) oslobađanje od vatre."

Na temelju ovoga, musliman koga je Allah tevfikom učinio (pomogao) da se angažuje u ovom mjesecu, pored koga su naišle sezone milosti, oprosta i oslobađanja od vatre, te koji je Lejletul-Kadr proveo u ibadetu, ispunjen imanom i nadom u Allahovu milost, uistinu zavrjeđuje da pobere sva dobra i darove ovog mjeseca, dostižući tako visoke deredže za ono što je učinio u minulim danima.

Nadalje, valja znati da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zadnju desetinu ramazana obilježavao posebnim djelima koja je u njoj činio, a od kojih su: oživljavanje njenih noći kijamom i tehedždžudom (noćnim ibadetom) i buđenje familije radi namaza, kao i svih drugih: i mladih i starih, koji su za to sposobni. Ovo su, nažalost, mnogi ljudi danas zapostavili sa svojim ženama i svojom djecom, ostavljajući ih da do duboko u noć vrijeme provode u igri i zabavi, da se skitaju ulicama ili da sjede u kućama i gledaju filmove i serije, odnosno slušaju muziku i pjesme tokom cijelih ramazanskih noći. Na taj način oni u ramazanskim noćima pobiru samo grijehe, a kada nastupe dani, provode ih u spavanju, pa prespu čak i farz-namaze, jer nisu odgojeni da poštuju i cijene ovaj mubarek-mjesec. To je, svakako, rezultat nemarnosti njihovih pretpostavljenih, kakvog li hrđavog odgoja i loše odgovornosti!, a Uzvišeni Allah pitat će ih na Sudnjem danu zašto su zapostavili svoje stado (one za koje su bili odgovorni) i zašto su zanemarili svoju odgovornost, jer Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je: "Svi ste vi pastiri i svaki od vas će biti pitan za njegovo stado."

Zatim, od djela koja je Vjerovjesnik, s.a.v.s., posebno praktikovao u zadnjoj desetini ramazana jeste i i'tikaf, odnosno boravak u džamiji radi ibadeta i neizlaženje iz nje, izuzev u slučaju nužne potrebe. Poslanik, s.a.v.s., te je dane provodio u i'tikafu kako bi se oslobodio svoje zauzetosti, rasteretio svoj um i prepustio razgovoru sa svojim Gospodarom, Njegovim spominjanjem i dozivanjem (dovljenjem). Stoga, Allah vam se smilovao, angažujte se u ovoj desetini, završnici mjeseca ramazana, u kojoj se najvjerojatnije nalazi i noć Lejletul-kadr i provodite što više vremena u džamijama radi zikra i učenja Kur'ana, ukoliko niste u mogućnosti boraviti u i'tikafu.

“I nastojte da zaslužite oprost Gospodara svoga i Džennet prostran kao nebesa i Zemlja, pripremljen za one koji se Allaha boje; za one koji, i kad su u obilju i kad su u oskudici, udjeljuju, koji srdžbu savlađuju i ljudima praštaju — a Allah voli one koji dobra djela čine; i za one koji se, kad grijeh počine ili kad se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijehе svoje zamole — a ko će oprostiti grijehе ako ne Allah? — i koji svjesno u grijehu ne ustraju. Njih čeka nagrada — oprost od Gospodara njihova i dženetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, a divne li nagrade za one koji budu tako postupili!” (Ali-‘Imran : 133-136)

Neka nas Allah uzvišeni obaspe blagoslovom Kur’ana veličanstvenog...

PODSTICAJ DA SE ISKORISTI ZADNJA DESETINA MJESECA RAMAZANA

DRUGA HUTBA

Hvala Allahu, Koji nas je obdario da mjesec ramazan dočekamo i Koji je, kome je On htio, u njemu pomogao da stekne oprost i zadovoljstvo Njegovo. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Koji nema druga ni u “rububijetu”, ni u “uluhijetu” ni u lijepim imenima Njegovim (ni kao Gospodar ni kao Bog ni kao posjednik lijepih imena Njegovih), i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, čiji je cijeli život bio (kao) mjesec ramazan, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih u dobru slijedili budu...

O ljudi (poštovana i cijenjena braćo), bojte se uzvišenog Allaha!

Robovi Allahovi, znajte da su naši dobri prethodnici (es-selefus-salih) ulagali maksimum truda kako bi svoja dobra djela priveli kraju, upotpunili ih i usavršili, da bi ih, nakon toga, obuzela zabrinutost za njihovo primanje i strah od njihovog odbijanja, kao što kaže Uzvišeni Allah:

“...i oni koji od onoga što im se daje udjeljuju, i čija su srca puna straha zato što će se Gospodaru svome vratiti...!” (El-Mu’minun : 60)

I kaže, uzvišen neka je On:

“Allah prima samo od onih koji su bogobojažni.” (El-Ma’ida : 27)

Pojedini ljudi, nažalost, danas postupaju suprotno tome. Tako neki od njih ne upotpunjavaju svoja djela, jer imali smo priliku vidjeti one koji su aktivni na početku mjeseca (ramazana) da su klonuli i popustili na njegovom kraju, pa čak, možda, u potpunosti zapustili i zanemarili zajedničko obavljanje namaza. Oni nemaju neke velike koristi od ramazana niti se njihovo stanje mijenja u odnosu na prethodnu neposlušnost i griješenje, a onaj koga mimoide oprost u ramazanu, on je do maksimuma unesrećen (odnosno lišen velikog dobra). Jednom prilikom Vjerovjesnik, s.a.v.s., popeo se na minber i rekao: “Amin, amin, amin!”, a kada je upitan o tome, odgovorio je: “Došao mi je Džibril i kazao: ‘Ko doživi ramazan i ne bude mu oprošteno, pa umre i uđe u Vatru (Džehennem), neka je prokletstvo Allahovo na njega! — reci: amin’, — i ja sam rekao: amin.”

Drugi, opet, provode noći u besposlenom govoru ili u zgrtanju prolaznih dobara (ovoga svijeta), a u danu spavaju i propuštaju zajedničko obavljanje namaza u propisanom vremenu, nimalo ne strahujući od Allahove kazne.

Stoga, o robovi Allahovi, što više u ovim danima činite tevbu i istigfar kako biste na taj način okončali ovaj odabrani mjesec i nadoknadili vaše ranije propuste, jer istigfar (traženje oprosta) treba biti završnica svakog dobrog djela. Nime se završava namaz, hadž, ramazanski post i noćni namaz, kao što se njime završavaju i sijela (skupovi), a Allah, dž.š., zapovijedio je da se istigfar čini i obećao onima koji se tome odazovu oprost, pod uvjetom da njihov istigfar bude iskren, a ne samo puko izgovaranje jezikom.

I opet, bojte se Allaha, o robovi Allahovi! Nemojte nikada biti sigurni od Njegove kazne, a niti gubiti nadu u Njegovu milost. Čvrsto se držite Kitaba (Knjige) vašeg Gospodara i sunneta (prakse) vašeg Poslanika, jer najbolji je govor Allahova Knjiga, a najbolja uputa uputa Muhammedova, s.a.v.s... itd.

ODLIKE MJESECA ZUL-HIDŽDŽETA

PRVA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, Koji je robovima Svojim upriličio raznovrsne sezone hajra kako bi u njima povećali svoja dobra djela i nadoknadili (ispravili) povremene nastupe ravnodušnosti i nemarnosti. Svjedočim da je samo Allah Bog, Veličanstveni i Uzvišeni, Koji nema druga, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu časnu porodicu i vrle ashabe...

O ljudi (braćo u islamu)!

Bojte se uzvišenog Allaha, izvršavajući Njegove naredbe i kloneći se Njegovih zabrana, i znajte da je ovaj dunjaluk kuća prolaska, da ste vi u njoj na neprestanom putovanju i da ćete se (na kraju) vratiti vašem Gospodaru. Zatim znajte da pored vas nailaze značajne sezone (prilike) u kojima se dobra djela udvostručavaju a loša opraštaju. Jedna od tih sezona jeste i mjesec zul-hidždže u kojem je Allah, dž.š., sabrao toliko vrlina i upriličio toliko raznovrsnih ibadeta da mogu ostati nepoznanica samo onima koji su totalno nezainteresirani i ravnodušni. Tako je prvu blagoslovljenu desetinu ovog mjeseca Allah pohvalio i uzdigao u samoj Njegovoj Knjizi, pa je, uzvišen neka je On, rekao:

“Tako mi zore, i deset noći...” (El-Fedžr : 1-2)

Time se misli na deset prvih noći mjeseca zul-hidždžeta, kojima se Allah zaklinje, ističući time njihov značaj i ukazujući na njihovu prednost. Buharija prenosi od Ibn-Abbasa, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao:

“Nema dana u kojima je dobro djelo draže Allahu od ovih dana, — misleći na

prvih deset dana zul-hidždžeta.

“Allahov Poslaniče”, upitali su (ashabi), “zar ni džihad na Allahovom putu?”

“Ni džihad na Allahovom putu”, odgovorio je on “izuzev čovjeka koji izađe (u borbu) sa imetkom svojim, a zatim se ni jedno ni drugo ne vrate (tj. i imetak i život svoj u džihadu žrtvuje).”

Iz hadisa se razumije da je dobro djelo u ovih deset dana draže Allahu od dobrog djela u svim ostalim dunjalučkim danima, bez izuzetka, te da je efdalnije i od džihada na Allahovom putu, izuzev jedne posebne njegove vrste koja je bolja čak i od dobrog djela u tim danima. Što se, pak, ostalih vrsta džihada tiče (mimo spomenutog u hadisu), dobro djelo u toj desetini bolje je i draže Allahu od njih.

Nadalje, Allah, dž.š., propisao je Svojim robovima da poste te dane, izuzev desetog, odnosno prvog dana Kurban-bajrama, kao što je u tim danima također propisano što češće spominjanje Allaha (zikrullah), a osobito učenje tekbira (Allahu Ekber). Uzvišeni Allah kaže:

“...i da bi u poznatim danima ime Allahovo spominjali...” (El-Hadždž : 28)

Pod tim danima se kod većine uleme misli na prvih deset dana zul-hidždžeta, dok se pod “neznatnim” ili “određenim danima” (ejjamun ma’dudat) misli na dane “tešrika” — rezanja i sušenja kurbandskog mesa na hadžu, odnosno na 11, 12. i 13. dan zul-hidždžeta. Dakle, lijepo je (mustehab) da se u tim blagoslovljenim danima što više spominje Uzvišeni Allah, i to izgovaranjem “tehlila” (la ilahe illellah), “tekbira” (Allahu Ekber) i “tahmida” (elhamdulillah), kao što je lijepo da se to na trgovima čini povišenim tonom. Buharija u svome “Sahihu” spominje da su Ibn-Omer i Ebu-Hurejre, r.a., imali običaj da (u tim danima) izađu u čaršiju i (glasno) tekbire donose, u čemu bi im se pridružio i ostali svijet.

U tome se ogleda velika Allahova milost prema Njegovim robovima, jer pošto nije svako u mogućnosti da obavi hadž, sezona prve desetine zul-hidždžeta učinjena je zajedničkom i hadžijama i ostalim ljudima. Tako onaj ko nije u stanju otići na hadž, u stanju je u ovoj desetini uraditi (dobro) djelo koje se smatra boljim čak i od samog džihada. Zatim, u ovoj blagoslovljenoj desetini nalazi se i dan Arefata, a on je bolji od svih ostalih dana. Ibn-Hibban bilježi u svome “Sahihu”, prenoseći od Džabira, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Najbolji od svih dana jeste dan Arefata.” Također, prenosi se da Allah, dž.š., postom toga dana oprašta grijehe prošle i tekuće godine, uz napomenu da se time misli na manje grijehe. Tako Ebu-Katade, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o postu na dan Arefata, pa je odgovorio: “Njime se oprašta prethodna i tekuća godina (tj. grijesi prethodne i tekuće godine).” (Prenosi

Muslim) U drugom predanju stoji da je Poslanik, a.s., rekao: "Uzdam se u Allaha da postom na dan Arefata budu oprošteni grijesi godine poslije njega i godine prije njega." Stoga je mustehab, lijepo, postiti na dan Arefata, izuzev onome ko je na hadžu, jer hadžija ne treba postiti taj dan kako bi bio sposobniji i jači za stajanje na Arefatu i spominjanje Uzvišenog Allaha (zikrullah). Nadalje, dan je Arafata dan opraštanja grijeha, oslobađanje od (džehenemske) vatre i ponašanja sa prisutnima na njemu (tj. na Arafatu). Muslim u svome "Sahihu" prenosi od Aiše, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Nema dana u kome Allah oslobodi više robova (džehenemske) vatre od dana Arefata. On se tada približi, a zatim se sa njima (prisutnima na Arefatu) pred melecima ponosi."

Ibn-Hibban bilježi u svome "Sahihu" hadis Džabira, r.a., u kojem ovaj prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., izjavio: "Nema dana koji je bolji kod Allaha od dana Arefata. Allah se (u njemu) spusti na dunjalučko nebo pa se stanovnicima Zemlje ponosi pred stanovnicima nebesa i kaže (im): 'Pogledajte robove Moje, raščupanih i zaprašenih kosa, zaposlenih hadžskim obredima, koji su došli iz raznih mjesta dalekih, uzdajući se u Moju milost, a nisu vidjeli Moju kaznu.' Stoga, nije se vidjelo više oslobođenih od (džehennemske) vatre negoli na dan Arefata."

Imam Malik prenosi u "Muvettau" da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Šejtan nije viđen ni u jednom danu sićušniji, poraženiji i zavidniji kao na dan Arefata, a to samo stoga što je (u njemu) svjedok spuštanja (Božije) milosti i Allahovog opraštanja velikih grijeha."

Timizija bilježi: "Najbolja dova jeste arefatska dova, a najbolje što sam izgovorio ja i vjerovjesnici prije mene jeste: 'La ilahe illellahu vahdehu la šerike lehu, lehul-mulku ve lehul-hamdu, ve huve ala kuli šej'in kadir' — 'Nema drugog boga osim Allaha, Koji nema druga, Njemu pripada vlast i zahvala i On sve može.'"

U ovom blagoslovljenom mjesecu se nalazi i Kurban-bajram, odnosno dan velikog hadža (jevmul-hadždžil-ekber). Nakon stajanja na Arefatu i izvršavanja ovog najvećeg hadžskog rukna te nakon stjecanja oslobađanja od Vatre, što se odnosi i na one koji su bili na hadžu i na one koji nisu, muslimani upotpunjavaju svoj hadž, koji predstavlja peti temelj, odnosno stup islama. Stoga, dan koji slijedi iza dana Arefata predstavlja praznik za sve sljedbenike islama, jer svi su uzeli učešća u oslobađanju od vatre i u njemu im je propisano klanje kurbana i prinošenje žrtava. U njemu hadžije dopunjuju hadžske obrede, izvršavajući bacanje kamenčića, brijanje ili skraćivanje kose, tavaf (obilaženje) oko Kabe i s'aj između Safe i Merve, dok ostali gađani klanjaju i bajram-namaz, ispunjavajući time obavezu zikrullaha — spominjanja Uzvišenog Allaha.

U ovom blagoslovljenom mjesecu se, isto tako, nalaze i dani "tešrika", odnosno

dani boravka na Mini, (a to su tri dana nakon Bajrama ili 11, 12. i 13. dan zul-hidždžeta). Muslim bilježi u svome "Sahihu", prenoseći od Nebiše el-Huzelija, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Dani su Mine dani jedenja, pijenja i zikrullahi (spominjanja Allaha)." To su "određeni dani" (el-ejjamul-ma'dudat) za koje uzvišeni Allah u Kur'anu veli:

"I spominjite Allaha u određenim danima." (El-Bekara : 203)

Time se misli na tri dana nakon prvog dana Kurban-bajrama, a Allah je zapovijedio da se u njima čini zikr (spominje Njegovo ime), s tim što zikrullahi u tim danima ima više vrsta.

Jedna od njih je spominjanje Uzvišenog i Svemogućeg Allaha učenjem tekbira neposredno poslije obavljanja farz-namaza (tj. nakon predavanja selama).

Druga je: Njegovo spominjanje učenjem bismille i donošenjem tekbira prilikom klanja kurbanda.

Treća: spominjanje Uzvišenog Allaha prilikom jedenja i pijenja, jer dani "tešrika" (boravka na Mini) jesu dani jedenja, pijenja i zikrullahi, a musliman uči bismillu (spominje Allahovo ime) na početku objedovanja ili pijenja, odnosno zahvaljuje Mu nakon njihovog okončavanja.

Četvrta: spominjanje Uzvišenog Allaha donošenjem tekbira prilikom bacanja kamenčića (kamenovanja šejtana na Mini)... itd.

Sve u svemu, mjesec zul-hidždže obogaćen je raznovrsnim vrlinama i dobročinstvima, od kojih je najuzvišenija obavljanje hadža u njemu, odnosno posjećivanje Bejtullaha, svete Allahove kuće, a i on sam spada u svete mjesece u kojima je Allah zabranio borbu (ratovanje), upravo radi izvršavanja hadžskih obreda. Stoga, braćo muslimani, budite zahvalni Allahu na ovim velikim blagodatima, iskoristite hajrate ovoga mjeseca i ne budite od onih koji su nemarni i ravnodušni.

Eu'zu billahi mineš-šejtanir-radžim (Utječem se Allahu od prokletog šejtana):
"A kada pođete sa Arefata, spominjite Allaha kod časnih mjesta; spominjite Njega, jer vam je On ukazao na Pravi put, a prije toga ste bili u zabludi. Zatim krenite odakle kreću ostali ljudi i tražite od Allaha oprosta, jer Allah, uistinu, prašta i samilostan je. A kad završite obrede vaše, opet spominjite Allaha, kao što spominjete pretke vaše, i još više Ga spominjite! Ima ljudi koji govore: 'Daj Ti nama, Gospodaru naš, na ovom svijetu!' Takvi na onom svijetu neće imati ništa. A ima i onih koji govore: 'Gospodaru naš, podaj nam dobro i na ovom i na onom svijetu, i sačuvaj nas patnje u ognju!' Njih čeka nagrada koju su zaslužili!, A Allah brzo sviđa račune. I spominjite Allaha u određenim danima. A ni onome ko požuri i ostane samo dva dana nije grijeh; a neće se

ogriješiti ni onaj koji se dulje zadrži, samo ako se grijeha kloni. I bojte se Allaha i znajte da ćete svi biti pred Njim sakupljeni. ” (El-Bekara : 198-203).

ODLIKE MJESECA ZUL-HIDŽDŽETA

DRUGA HUTBA

Neka je hvala Allahu, Koji što On hoće stvara i odabire. Svjedočim da je samo Allah Bog, Jedini i Svemoćni, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov izabrani i odlikovani poslanik, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu i njegove čestite i vrijedne ashabe...

O ljudi (cijenjena braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i znajte da je zabranjeno postiti u danima “tešrika” (danim boravka na Mini, odnosno 11, 12. i 13. dana zul-hidždžeta), jer Poslanik, s.a.v.s., rekao je: “Dani su Mine dani jedenja i pijenja” (Prenose Ahmed i Muslim)

Hazreti Aiša i Ibn-Omer, r.a., izjavili su: “Nije dopušteno da se u danima “tešrika” posti, izuzev onome ko ne nađe hedj (kurban).” (Prenosi Buharija)

U zabrani postenja ovih dana i naredbi da se u njima jede i pije krije se duboka mudrost, jer pošto Uzvišeni Allah zna sa kakvim se poteškoćama susreću hadžije na svom putovanju, do koje mjere ih iscrpljuju ihrami i koliko energije i truda ulažu da bi okončali hadžske odrede, propisao im je nakon svega toga odmor koji se ogleda u boravku na Mini prvog dana Kurban-bajrama i tri poslije njega, zapovijedivši im da se u njima hrane kurbanskim mesom. Oni su, zapravo, u tim danima gosti Uzvišenog i Svemogućeg Allaha, u čemu pored njih učestvuju i ostali građani, koji nisu hadžije, jer su im se pridružili putem drugih djela: posta prvih devet dana zul-hidždžeta, zikra (spominjanja Allaha) i angažiranja u ostalim vidovima ibadeta, kao što su im se pridružili u približavanju Allahu putem klanja kurbana. Stoga, svi učestvuju i u bajramovanju, jedenju, pijenju i odmaranju, i tako, na taj način, svi muslimani u tim danima postaju gosti Uzvišenog Allaha.

Oni se u ovim danima hrane nafakom, kojom ih je Allah opskrbio i zahvaljuju Mu na dobročinstvu Njegovom, pa im stoga nije dopušteno u njima postiti.

Zato, bojte se Allaha, braćo muslimani, zahvalni Mu budite na blagodatima Njegovim i znajte da je najbolji govor Allahova Knjiga... itd.

VJERA JE SAVRŠENSTVO I ODANOST

PRVA HUTBA

Hvala Allahu, Koji nam je usavršio naš din, upotpunio nam Svoju blagodat i zadovoljan je da nam islam bude vjera. Njega, uzvišen neka je On, slavim i Njemu se zahvaljujem. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Koji nema druga, i svjedočim da je naš prvak i vjerovjesnik Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik. Ostavio nas je na stazi jasnoj..., jasnoj u tami noćnoj kao i na svjetlu dana sa koje skrenuti može samo onaj ko je propast zaslužio, pa neka je salavat i blagoslov Allahov na njega, njegovu porodicu i ashabe, velikane Pravog puta i svjetiljke u tminama mračnim, zatim na tabiine i sve one koji ih u dobru slijede i njihovim stazama kroče.

Bojte se Allaha, braćo vjernici, i znajte da bez islama nema života muslimanima... Opstanak je njihov ovisan o bdijenju nad njim a propast vezana za njegovo zapuštanje... Traju dok on traje u srcima njihovim, a iščezavaju kad iščezne iz duša njihovih. On je statut i sistem života njihovog, on je izvor ponosa i slave njihove, on je suština vjera svih i pečat njihov.

“On vam propisuje u vjeri isto ono što je propisano Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau: ‘Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte!’ Teško je onima koji Allahu druge ravnim smatraju da se tvome pozivu odazovu. Allah odabire za Svoju vjeru onoga koga On hoće i upućuje u nju onoga ko Mu se iskreno obrati.” (Eš-Šura : 13)

Vjerovjesnik islama Muhammed, s.a.v.s., pečat je svih vjerovjesnika i najodabraniji je od svih poslanika. Njegovim je dolaskom upotpunjena blagodat, rastjerane (očišćene)

su tmine i otklonjene sumnje:

“Allah je vjernike milošću Svojom obasuo kad im je jednog između njih kao poslanika poslao, da im riječi Njegove kazuje, da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi.” (Ali-’Imran : 164)

Nijednom ummetu (narodu) nije darovan neko poput njega niti je ijednom vjerovjesniku objavljeno ono što je objavljeno njemu, a sljedbenici su njegovi najbolji ummet (narod) koji se ikada pojavio među ljudima. Allah je zadovoljan s njime i nikada se rasrditi na njega neće, usavršio ga je i nikada on manjkav biti neće. Njime je On upotpunio blagodat i ovoga i budućeg svijeta i ostvario sreću i ovoga i budućeg života:

“Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.” (El-Ma’ida : 3)

Ovaj ummet ima puno pravo da se ponosi svojom vjerom i da se hvali Šerijatom (vjerozakonom). Zar posredstvom nje nisu ujedinjeni redovi i zar posredstvom nje nisu objedinjena srca...?! Izbavila je čovječanstvo iz provalije propasti i uzdigla ga do visina dostojanstva i kreposti i vratila ga iz ponora ropstva i poniženja ka usponima ponosa i časti.

Draga braćo!

Suštinu ove vjere predstavlja: oštrina razumijevanja i razboritosti, čestitost unutrašnjosti i spoljašnjosti (duše i tijela, javnih i tajnih radnji), iskrenost prema Uzvišenom Allahu i poštenje sa ljudima, i što se čovjek sa njom više upoznaje, više je cijeni, poštuje i veliča. Islam se pruža na velikim prostranstvima a sa njime se, gdje god on dopre, šire vrline i kreposti. Plemenitost i čestitost jesu njegovi tragovi, a hrabrost i ponos njegovi plodovi..., dostojanstvo u karakteru i uzvišenost u ahlaku ili moralu..., sve su to u duše sljedbenika njegovih utisnule poruke Kur’ana i istine poslanstva.

To je čista vjera i duboko vjerovanje kojim su porušeni svjetionici ateizma (nevjerstva) i pred kojim su se izgubili tragovi (obilježja) i idolopoklonstva. To je ispravna pokornost (ibadet) pored koje nestaju praznovjerja i novotarije i pred kojom iščezavaju vračari i čarolije, čemu još treba pridodati pravično postupanje na bazi plemenite moralnosti, jer nema dobra a da ga (islam) nije obuhvatio i njemu uputio niti ima zla a da ga nije osudio (odbacio) i na njega upozorio. U njemu su sadržane vijesti o onome što je bilo i onome što će biti, sve do Dana sudnjega.

Kaže Ebu-Zerr, r.a.: “Među nama je boravio Allahov Poslanik, s.a.v.s., i nema ni ptice koja krilima u vazduhu maše a da nas o njoj nije izvijestio”.

Njime (islamom) su zaštićena prava i regulisani propisi, uz punu nepristrasnost tokom njihove sprovedbe, održavanje duha pravednosti i jednakosti i poštivanje kako

općih tako i posebnih prava. Bazira se na ostvarivanju interesa (onoga što je korisno) i otklanjanju štete (onoga što je štetno), uz uvažavanje (pozitivnih) običaja i adeta (navika).

Obuhvatio je sve aspekte ljudskog života i sve njegove relacije, bilo da se radi o vjerovanju (akaidu) i ibadetima (vjerskim obredima) ili o porodičnim pitanjima i međuljudskim odnosima ili o kaznama i prijestupima. Označio je granice u odnosima između vladara i podanika (starješine i potčinjenih) i pojasnio obaveze prema vlastima i vođama muslimana. Zacrtao je pravila ratovanja i mira kao i pravila ponašanja prema nemuslimanima. Izložio je pitanja ljudske prirode (urođenih svojstava) i njihove zakonitosti i ukazao na razloge propadanja naroda i njihovog nestajanja. Otvorio je pred umovima puteve izvlačenja pouke kroz kazivanje (o prethodnim ummetima) i vijesti (o njihovim sudbinama). Poništio je sve vrste fanatizma (pristrasnosti) i dokinuo razlike po rasi i boji. "Svi ste vi od Adema, a Adem je od zemlje. Nema prednosti Arap nad nearapom a niti bijelac nad crncem, izuzev po takvaluku—bogobožnosti." (Hadis prenose Ahmed i Tirmizi od Ebu-Nadrea, a Hejsemi veli da su njegovi prenosioci pouzdani, odnosno da mu je sened sahih).

On (islam) jeste izvor vjera i osnova religija, jer sav je sazdan od pravednih odredbi, razborite uprave i mudre politike.

"Mi u Knjizi nismo ništa izostavili!" (El-En'am : 38)

"Mi tebi objavljujemo Knjigu kao objašnjenje za sve i kao uputu i milost i radosnu vijest za one koji jedino u Njega vjeruju." (En-Nahl : 89)

Islamski ummete!

Muslimani su dostigli vrhunac onda kada je njihova veza sa ovom vjerom bila nepokolebljiva i čvrsta. Njihovo je stanje tada bilo sređeno, njihovi redovi jedinstveni a njihova država poštovana i cijenjena. Historija je, draga braćo, svemu tome najbolji svjedok.

Međutim, kada je ta veza oslabila a put im počeo izgledati težak i dalek, stali su, sve malo-pomalo, uzmicati i nazadovati. Među njima su se pojavili veliki prijestupi, promijenila su se njihova razumijevanja i izvitoperene su vjerske istine. Čak, raširile su se među njihovim redovima novotarije i praznovjerja tako da su pojedine skupine napustile slijeđenje Šerijata (zakona) i počele praktikovati radnje koje nemaju osnova u Njegovoj Objavi (odnosno približavati Mu se djelima koja On nije propisao). Zapostavili su Njegovu vlast i Njegove propise, usmjerili se prema nekome drugom i oslonili na one koji su nepravdu činili pa se među njima raširio nemoral i poročnost, pojavio se razdor i dvoličnost i izbila je na vidjelo mržnja i nepodnošljivost. Nakon toga nastupila

je razjedinjenost i zapostavili su i svoju budućnost i svoju sadašnjost. Zadovoljili su se od života da u njemu jedu i spavaju, odnosno da se ne natječu u vrlinama i dobročinstvu niti da teže ka plemenitim ciljevima. Uporno trčkaraju (kaskaju) za neprijateljima islama, suprotstavljajući se tako odredbama Šerijata i odstupajući od Pravoga puta.

“Zar oni da traže da im se kao u pagansko doba sudi? A ko je od Allaha bolji sudija narodu koji čvrsto vjeruje?” (El-Ma’ida: 50).

Braćo u islamu!

Vjera se ne ogleda u golim riječima koje se slijevaju sa jezika niti u ograničenim (sitnim) ambicijama, a ni u odanosti formalnostima, uz očito zapostavljanje prava i obaveza.

Mnogim su muslimanima danas nepoznati dunjalučki (prirodni) zakoni u mjeri u kojoj su im nepoznati i vjerski propisi.

Zato, ukoliko bi ummet uistinu želio probuditi se iz svoje učmalosti (otrijezniti od svoje bezbrižnosti) i vratiti nekadašnjoj poziciji čelništva i upravljanja, neophodno je da se neopozivo vrati svome Gospodaru, jer staza je još uvijek jasna i očuvana, a Mustafa (Allahov odabranik), s.a.v.s., na njoj je ostavio ono čega ako se bude čvrsto držao, neće nikada zalutati: Knjigu njegovog Gospodara i sunnet (praksu) njegovog poslanika Muhammeda, s.a.v.s. S druge strane, neophodno je da se zna, braćo vjernici, da slabost koja je pogodila islamski ummet (muslimane) nije posljedica jednog mjeseca ili jedne godine. Tirani i nasilnici koji su preoteli voljenu nam Palestinu i cijenjeni Afganistan nisu to učinili za jedan dan i jednu noć. Trajalo je to nekoliko desetina godina, što snimanja i planiranja, što pripremanja i odgajanja njihovih pokoljenja i naraštaja a kvarenja i uništavanja naših.

Ono što se ruši i uništava desetljećima ili stoljećima ne može se podići i izgraditi za nekoliko godina ili mjeseci.

“Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni.” (Er-Ra’d : 11)

Stoga je neophodno da dođe do iskrenog povratka, na dugoročnom planu (dugačkog daha) i uz istinsko zalaganje, zatim do neprestanog i neumornog rada i djelovanja kao i do revnosti i ozbiljnosti duha. Uistinu je mladim stabalcima, da bi se razvila i narasla a potom plodove davala, potrebno dosta pažnje i vremena, pa šta onda tek reći za odgajanje čitavih generacija i buđenje cijelih naroda?!

Zaista težak teret leži na plećima iskrenih misionara, a odgovornost onih koji odano i vjerno podižu i grade (odgajaju) jeste velika.

“...Vi ste više voljeli da vam padne šaka ona (skupina) koja nije bila naoružana — Allah je htio da riječima Svojim istinu utvrdi i nevjernike u korijenu istrijebi; da istinu utvrdi i neistinu uništi, makar to ne bilo mnogobošcima po volji.” (El-Enfal : 7-8)

Međutim, ukoliko su odluke čvrste i ispravne, namjere iskrene a put jasan i karavan njime krene, nesumnjivo je da će, Allahovom voljom, stići do cilja.

Eu'zu billahi mineš-šejtanir-radžim (Utječem se Allahu od prokletog šejtana):

“Allah obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih, i da će im zacijelo vjeru njihovu učvrstiti, onu koju im On želi, i da će im sigurno strah sigurnošću zamijeniti; oni će se samo Meni klanjati, i neće druge Meni ravnim smatrati. A oni koji i poslije toga budu nezahvalni — oni su pravi grješnici.” (En-Nur : 55)

Kazah ovaj govor svoj, a Allaha Uzvišenog molim da oprost svaki grijeh i posrta i meni i vama i svim ostalim vjernicima. Tražite i vi oprosta od Njega, jer On, uistinu, mnogo prašta i samilostan je.

VJERA JE SAVRŠENSTVO I ODANOST

DRUGA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova. Kraj i pobjeda pripadaju bogobojažnima a neprijateljstvo se ispoljava samo prema zulumčarima i nepravednima. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Koji nema druga, i svjedočim da je naš prvak i vjerovjesnik, Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik, koji je kao milost svjetovima poslan. Neka je salavat i blagoslov Allahova na njega, njegovu čistu i čestitu porodicu, sve njegove ashabe, tabiine i one koji ih, u dobročinstvu, slijedili budu do Dana sudnjega.

Poštovani vjernici:

Islam je spona koja objedinjuje ovaj ummet i on je neraskidiva veza između njega

i njegovog Gospodara, pa je stoga neophodno njega se čvrsto držati, jer stanje posljednjih generacija ovog ummeta može se popraviti samo na način kako se to desilo sa prvim. Zatim, iman nalaže da čovjek odredi sebi granice kod kojih će stati i znakove (obilježja) kod kojih će se zaustaviti, jer što se tiče trčanja za hirovima i porivima bez ikakvih prepreka ili ograničenja, ono niti izgrađuje slavu niti vraća (izgubljeno pravo. Zaista ummet koga savladaju njegove strasti i prohtjevi pa zaboravi ono čime je zadužen i nastavi se ravnati u skladu sa svojim hirovima, a ne prema uputi koja mu je došla, takav ummet ne zavređuje pažnju i nije dorastao da preuzme odgovornost i ponese emanet.

Stoga, bojte se Allaha, vašeg Gospodara, poštujujte i cijenite vašu vjeru i pokoravajte se samo Njemu, istinski Mu ispovijedajući vjeru, pa će se stanje vaše poboljšati i prilike vaše popraviti.

VLAST PRIPADA JEDINO ALLAHU

PRVA HUTBA

Neka je hvala Allahu, Jedinom posjedniku veličanstva i uzvišenosti, Kojem niko nije sličan niti Mu je iko ravan. Njega, uzvišen neka je On, slavim i Njemu zahvaljujem jer nas je obasuo neizmjernim dobročinstvom i bezbrojnim blagodatima. Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga, samo On stvara i upravlja, i samo On presude donosi, On je Veličanstveni i Uzvišeni. Zatim svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob, Njegov poslanik i odabranik. Propisao je spas onome ko ga bude slijedio i Šerijata se bude držao, postižući tako uspjeh i na ovom i na budućem svijetu. Neka je salavat i blagoslov Allahova na njega, njegovu časnu porodicu, vrijedne ashabe, tabiine i sve one koji ih u dobru slijedili budu do Dana sudnjega.

Bojte se Allaha, poštovana braćo vjernici, jer pomoću takvaluka cvjetaju dobra djela i pomoću njega se dostižu visoki položaji ili deredže. Težite za onim što je kod Allaha jer u Njegovim je rukama svako dobro i On je Onaj Koji sve može. Držite se onoga što vam je objavljeno od vašeg Gospodara i ne uzimajte, pored Njega, nekog drugog kao zaštitnika.

Braćo vjernici!

Ovaj ummet, ummet islama, odnosno ***“najbolji ummet koji se ikada pojavio među ljudima” (Ali-Imran : 110)*** ima puno pravo da se ponosi svojom vjerom i da se uznosi Šerijatom (vjerozakonom), jer njome su objedinjeni redovi i njome su ujedinjena srca. Izbavila ga je iz provalije bijede i poročnosti i uzdigla do visina dostojanstva i kreposti, i vratila ga iz ponora poniženja, ropstva i potčinjenosti ka usponima ponosa, časti i istinske slobode. To je vjera mira i sigurnosti i Šerijat (zakon) pravde i samilosti; vjera koju je Allah usavršio i koja nikada manjkava biti neće, sa kojom je On zadovoljan i na koju se nikada rasrditi neće.

"Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." (El-Ma'ida : 3).

Robovi Allahovi:

Šerijat (zakon) jedini je pravi put koji štiti čovječanstvo od posrtanja i odvraća ga od poskliznuća u zlo i povodenja za strastima. On je lijek za srca, život za duše i izvor sa kojeg se napajaju umovi.

***"O ljudi, već vam je stigla poruka od Gospodara vašeg i lijek za vaša srca i uputstvo i milost vjernicima. Reci: 'Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.'"* (Junus: 56-57)**

Izvor Šerijata i njegovo ishodište jeste Knjiga Uzvišenog i Svemogućeg Allaha i sunnet Njegovog vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s.

Allahov Kitab čini osnovu vjere i izvor zakonodavstva i milost je Allahova svim svjetovima. U njemu su sadržane osnove Šerijata i njegovi temeljni principi, kako u području vjerovanja i ahlaka tako i u području halala i harama. On imamima (ulemi) osvjetljava puteve stizanja do spoznaje propisa vezanih za novonastale pojave i slučajeve u svakom vremenu i u svakom prostoru, jer "nikom od sljedbenika Allahove vjere ništa se ne desi a da u Allahovoj Knjizi nije sadržan dokaz, odnosno uputstvo za njegovo rješenje", kako kaže imam Šafija, Allah mu se smilovao.

A Šatibi veli: "Kitab (Kur'an) predstavlja cjelokupni Šerijat, osnovu vjere, izvor mudrosti, ajet (dokaz) poslanstva i svjetlost spoznaje i razumijevanja. Nema puta ka Allahu mimo njega niti ima spasa izuzev onome ko bude slijedio njegova uputstva."

Kur'an, daga braćo, otvara puteve ka srcima i njime se prosvjećuju umovi.

To je Knjiga Allahova mudra, u njoj su vijesti o onome što je bilo prije vas i o onome što će biti poslije vas, u njoj je presuda za ono što se dogodi među vama, ona je istina a ne šala. Ko je od silnika odbaci, Allah će ga uništiti, a ko bude tražio uputu mimo nje, Allah će ga u zabludi ostaviti. Ona je neraskidivo uže Allahovo, Njegovo svjetlo jasno, opomena mudra i put pravi. Ko iz nje govori istinito govori, ko po njoj sudi pravedno sudi, ko u skladu s njom djeluje nagradu zaslužuje i ko njoj poziva na Pravi put je upućen.

Što se, pak, sunneta Allahovog odabranika (Muhammeda), s.a.v.s., tiče, a ogleda se u njegovim riječima, djelima i prešutnim odobrenjima, on predstavlja tefsir (objašnjenje) Kur'ana i upućuje na njega. Njime je razjašnjeno ono što je u Kur'anu sažeto i putem njega su detaljno izložene kur'anske odredbe. Sunnet je obavezno sjediti i nije dopušteno protiv njega istupati.

"Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu..." (En-Nisa' : 80)

“Ono što vam Poslanik da (naredi), uzmite (poslušajte), a ono što vam zabrani, ostavite.” (El-Hašr : 7)

“Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe.” (En-Nur : 63)

Braćo vjernici!

Islam je akidet (vjera) i Šerijat (zakon): vjerovanje u Allaha i svjedočenje da je samo On Gospodar, da je samo On Bog i da samo On posjeduje lijepa imena i savršena svojstva, odnosno: vjerovanje u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i kader, tj. da sve što se zbiva i događa, bilo dobro ili zlo, biva sa Njegovim određenjem, potpuna pokornost i apsolutna potčinjenost. To podrazumijeva i zadovoljstvo Allahovim dinom i vjerovanje u Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bez ikakve sumnje, nesigurnosti i neodlučnosti, zatim slijedenje islamskog puta u praktičnom djelovanju: u poslovnim vezama i sudstvu, u vlasti i upravi, kako u odnosu sa pojedincima tako i u odnosu sa skupinama ili zajednicama.

Islam je život pobožnosti koja srce muslimana uključuje u neprekidnu vezu sa Njegovim Gospodarom i on u svim svojim stvarima i poslovima traga za Njegovim zadovoljstvom.

To je moralni sistem koji je utemeljen na širenju vrlina i iskorjenjivanju poroka; politički sustav koji se bazira na uspostavljanju pravde i učvršćivanju temelja istine; društveni poredak čije jezgro čini čestita porodica a glavni oslonac mu je solidarnost među članovima zajednice. To je vjera rada i doprinosa (učinka), potpuni i savršeni program za sve vrste ljudske aktivnosti, koji počiva na Allahovoj uputi (objavi) i ima za cilj postizanje Njegovog zadovoljstva.

Na temelju svega ovoga, ummete islamski (braćo muslimani), može se jasno zaključiti da je ova vjera, sa njenim temeljima i principima, udovoljavala i da će udovoljavati svim potrebama čovječanstva, u svakom vremenu i u svakom prostoru. Proširila se, kao što vam je poznato, na sve strane svijeta i pod njenim okriljem našle su se različite klase i kategorije ljudi, pa je, načelima i pravilima svojim, uspješno pokrila i obuhvatila sve dijelove zemljine kugle do kojih je doprla njena vlast. Rješavala je sve probleme na koje je nailazila, bez obzira na različitost sredine i podneblja, i nijednoga dana nije bila nemoćna da na svako pitanje dadne odgovor, za svaki slučaj iznađe pravno rješenje i za svaku stvar izrekne presudu. Pisana djela iz područja fikha (islamskog prava) i zbirke šerijatskopравnih rješenja (fetvi) očit su dokaz onima koji u to sumnjaju.

A kako se to može desiti kada je Šerijat, u skladu s riječima hafiza Ibn-Kajjima,

r.h., "utemeljen na mudrosti i dobrobiti robova (ljudi) i na ovom i na budućem svijetu. Cjelokupni je Šerijat ustvari sušta pravda, samilost, korist i mudrost, i svako pitanje koje izađe iz okvira pravde u nepravdu, iz granica samilosti u njenu suprotnost, iz domena koristi u polje štete i iz zone mudrosti u sferu šale i uzaludnosti ne pripada Šerijatu, odnosno nije sastavni dio Šerijata." Šerijat je u čitavom islamskom svijetu više od trinaest stoljeća bio osnova vlasti (upravljanja), sudstva i donošenja fetvi (šerijatskopравnih rješenja), pod njegovom zastavom okupili su se ljudi različitih korijena i rasa i došao je u doticaj sa raznovrsnim sredinama i okolnostima; međutim, nikada nije bio nemoćan suočiti se sa novinama niti je ikada prestao udovoljavati obavezama.

Tako je bilo nekada, a tako može biti i danas i sutra i u svako drugo doba. Potrebno je samo da se rodi država koja će biti utemeljena na Kur'anu, sunnetu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i primjeni Šerijata (Allahovog zakona). Kada se to desi, nema sumnje da će njeno rukovodstvo, njena vlast i svi njeni građani — pod okriljem Šerijata, Allahove Knjige i sunneta — živjeti u punom miru, sigurnosti i spokojstvu, okruženi hajratima i Allahovim blagodatima. Srca će biti ispunjena zadovoljstvom, a nagrada koja se za sve to očekuje kod Allaha bolja je i trajnija. Molimo Uzvišenog Allaha da pomogne muslimanima u što skorijem formiranju takvih zajednica i država.

Braćo u islamu, poštovani vjernici!

Jedan od nužnih zahtjeva imana (vjerovanja) jeste priznavanje prava na zakonodavstvo jedino Uzvišenom Allahu, jer vlast pripada izričito Njemu.

"Sud (vlast), pripada jedino Allahu, a On je naredio da se klanjate samo Njemu." (Jusuf : 40)

Okretanje leđa Allahovom zakonu (Šerijatu) i odstupanje od njegove primjene spada u ponašanje munafika i zalima — licemjera i zulumčara:

"Kad budu pozvani Allahu i Poslaniku Njegovu da im On presudi, neki od njih odjednom leđa okrenu; samo ako znaju da je pravda na njihovoj strani, dolaze mu poslušno. Da li su im srca bolesna, ili sumnjaju, ili strahuju da će Allah i Poslanik Njegov prema njima nepravедno postupiti? Nijedno, nego žele da drugima nepravdu čine." (En-Nur : 40-50)

"Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što se objavljuje tebi i u ono što je objavljeno prije tebe pa ipak žele da im se pred šejtanom sudi, a naredeno im je da ne vjeruju u njega. A šejtan želi da ih u veliku zabludu odvede." (En-Nisa' : 60)

Ummete islamski, braćo muslimani!

Bez obzira na svu ovu jasnoću i očitost... neprijatelji islama odbijaju prestati sa

pravljenjem smetnji, smišljanjem optužbi i izmišljanjem sumnji usmjerenih protiv Šerijata, njegove sveobuhvatnosti i podobnosti. Čak, idejni rat koji se vodi protiv islama i njegovih sljedbenika uspio je da pojedine muslimane, pa i intelektualce među njima, učini da se stide ili zgražavaju pri spomenu nekih islamskih odredbi, kao što su naprimjer: šerijatske kazne (hududi), odmazda (kisas ili smrtna kazna za namjerno bespravno ubojstvo), pokrivanje žene (hidžab) i sl. Oni kao da ne vide nikakve prepreke da se islamske zemlje pretvore u prostrani poligon na kojem će cvjetati sve vrste prostota i loših moralnih osobina ili u široku oblast u kojoj će razbojnici i divljaci (barbari) naći zgodnu priliku za nasilje i ubojstva (atentate). Pa i više od toga, ti među onima koji kritikuju i ocrnjuju Šerijat primjećuješ ljude koji uopće ne poznaju put do džamije ili koji se nimalo ne sustežu od činjenja velikih grijeha i prijestupa. Vidiš ih kako uporno insistiraju ili izjavljuju da je zabrana alkoholnih pića i prostitucije, kao i iskorjenjivanje lopova i sijača fesada (nereda)... okrutnost i primitivizam. Zar nisu čuli šta Allah kaže o munaficima:

“On neće djela njihova prihvatiti — zato što ne vole ono što Allah objavljuje, i On će djela njihova poništiti.” (Muhammed: 8-9)

“To će biti zato što su ono što izaziva Allahovu srdžbu slijedili, a ono čime je On zadovoljan prezirali; On će djela njihova poništiti.” (Muhamed : 28).

Braćo u islamu, poštovani vjernici!

Iman (vjerovanje) ne ogleda se u golim riječima i ispraznim nadama niti se islam ogleda samo u formalnoj (nominalnoj) pripadnosti (islamu), Iman je, draga braćo, ono u što je srce pouzdano uvjereno i što je nakon toga djelima potvrđeno.

Otuda, kada muslimani budu istinu govorili i vjeri svojoj se iskreno posvetili, uzimajući Allahovu Knjigu i sunnet Njegovog vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s., za osnovu vlasti i uprave i izgrađujući na njoj programe odgoja i obrazovanja..., tada će se obistiniti Allahovo obećanje, učvrstiti njihova vlast i moć (na zemlji) i ostvariti dugo očekivana pobjeda.

Eu'zu billahi mineš-šejtanir-radžim (Utječem se Allahu od prokletog šejtana):

“I sudi im prema onome što Allah objavljuje i ne povodi se za prohtjevima njihovim, i čuvaj ih se da te ne odvrate od nečega što ti Allah objavljuje. A ako ne pristaju, ti onda znaj da Allah želi da ih zbog nekih grijehova njihovih kazni. A mnogi ljudi su, zaista, nevjernici. Zar oni da traže da im se kao u pagansko doba sudi? A ko je od Allaha bolji sudija narodu koji čvrsto vjeruje?” (El-Ma'ida: 49-50)

Molim Uzvišenog Allaha da nam pomogne da se okoristimo uputom Njegovog Kitaba i sunnetom Njegovog vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s.

VLAST PRIPADA JEDINO ALLAHU

DRUGA HUTBA

Hvala Allahu, Koji je duše vjerničke otvorio, pa su se predali i pokorili Njemu, i Koji im je iman dragim učinio i u srcima njihovim ga lijepim prikazao..., pa u slijedenju Šerijata nikakve teškoće (tjeskobe) nisu osjetili. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Koji nema druga, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik, neka je salavat i blagoslov Allahov na njega, njegovu porodicu i ashabe, zatim tabine i sve one koji ih u dobru slijedili budu do Dana sudnjega.

Poštovana braćo vjernici!

Suština imana (vjerovanja) ogleda se u: zadovoljstvu Allahom kao Gospodarem, islamom kao vjerom i Muhammedom, s.a.v.s., kao vjerovjesnikom i poslanikom, a potom u potpunoj potčinjenosti, pokornosti, poslušnosti i predanosti (Allahu i Njegovom Poslaniku).

A što se tiče tjeskobe u grudima, sumnje u srcima i prepuštanja strastima i prohtjevima duša..., to su znakovi nifaka, odnosno licemjerstva.

“I tako mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.” (En-Nisa : 65).

“Kad se vjernici Allahu i Poslaniku Njegovu pozovu, da im On presudi, samo reknu: ‘Slušamo i pokoravamo se!’ — Oni će uspjeti. Oni koji se Allahu i Poslaniku Njegovu budu pokoravali, koji se Allaha budu bojali i koji od Njega budu strahovali — oni će postići ono što budu željeli.” (En-Nur : 51-52)

Stoga, bojte se Allaha, pokoravajte se Njemu i slijedite Šerijat... pa će porasti vaš ugled, ojačati vaša vlast i biti poražen vaš neprijatelj.

ISLAM PODSTIČE NA OLAKŠAVANJE STUPANJA U BRAČNU ZAJEDNICU

PRVA HUTBA

Hvala Allahu, Koji u Knjizi Svojoj jasnoj kaže:

“I jedan od dokaza Njegovih jeste to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost; to su, zaista, pouke za ljude koji razmišljaju.” (Er-Rum : 21)

Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga — On je o svemu presudio i mjeru mu odredio, On je Šerijat propisao i lahkim ga učinio, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik. Podsticao je na stupanje u brak (ženidbu i udaju) i peporučivao njegovo olakšavanje i uproštavanje, s obzirom da se u njemu kriju velike dunjalučke i ahiretske koristi kao i pohvalne posljedice i ishodi. Rekao je Poslanik, s.a.v.s.: “Olakšavajte, a ne otežavajte, i obveseljavajte, a ne zastrašivajte (rastjerivajte).” Neka je salavat i selam Allahov na ovog plemenitog Vjerovjesnika, na njegovu porodicu i na njegove ashabe, sve do Dana sudnjega.

O ljudi (poštovana i cijenjena braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha, slijedeći ono što je naredio i kloneći se onoga što je zabranio, i znajte da su u braku sadržane mnogostruke koristi. Jedna od njih jeste očuvanje čednosti i čestitosti bračnih drugova i njihova zaštita od padanja u nemoral. Alejhisselam, s.a.v.s., rekao je: “O omladino, ko od vas ima mogućnosti neka se oženi, jer to je bolje za obaranje pogleda i sigurnije za zaštitu od prostitucije.” (Hadis) Druga korist jeste stjecanje potomstva kojim se povećava broj članova ummeta i posredstvom koga jača njihova zajednica. Kazao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: “Ženite se ženama koje mnogo vole i koje puno rađaju, jer ja ću se ponositi sa vama (vašim brojem) pred ostalim ummetima (narodima).” (Prenose Ahmed i Ibn-Hibban i kažu da

je sahih). Nadalje, od bračnih koristi jeste i uzajamno potpomaganje između čovjeka i žene na putu izvršavanja i ispunjavanja životnih obaveza. Tako žena nalazi u čovjeku onoga ko će se brinuti o njoj na planu osiguravanja opskrbe i drugih materijalnih potreba kao i na planu preuzimanja njenih poslova i obaveza koje ona, zbog ženstvenosti i slabosti svoje, nije u stanju sama realizirati. S druge strane, čovjek nalazi u ženi onoga ko će ga poštediti kućnih nevolja (poslova) i briga oko odgoja djece i poroda. Općenito rečeno, nije jedini cilj braka zadovoljavanje strasti, naprotiv, brak je uzvišeniji od toga jer predstavlja vezu koja je ispunjena ljubavlju, odanošću i prisnošću. To je veza koja objedinjuje srca, veza na kojoj počiva izgradnja i odgoj porodice, pa čak i više, izgradnja i odgoj čitave zajednice. Uistinu je to uzvišen cilj i plemenita težnja.

Cijenjeni muslimani!

Zbog svih ovih, i drugih dobrobiti, islam pobuđuje želju za stupanjem u brak i podstiče na njegovo omogućavanje i olakšavanje puta koji mu vodi, a zabranjuje sve što se isprečava pred njim, ometa njegovo funkcioniranje ili pomućuje njegovu čistotu i čednost. Međutim, ljudi su, svojim nevaljalim postupcima i onim što im diktiraju ljudski i džinski šejtani, na putu sklapanja bračne zajednice postavili mnoge prepreke i smetnje tako da je stupanje u brak u ovom našem današnjem vremenu postalo jednim od najtežih pitanja, ako ne i najteže pitanje. Neke od tih prepreka i smetnji jesu:

Prvo: Nepravda prema ženama, odnosno sprečavanje žene da se uda za njoj odgovarajuću osobu. Tako, kada se pojavi prikladan i podesan zaručnik, bude vraćen i odbijen, bilo intervencijom njenog staratelja (skrbnika) ili uplitanjem kratkovidnih pojedinaca, bilo žena ili bezumnih osoba, putem iznošenja bezvrijednih i ništavnih argumenata, kao da, naprimjer, kažu: ovaj je star, ovaj siromašan, ovaj pretjerano pobožan... itd., a u stvarnosti, mahana (nesreća) mu je kod njih jedino ta što ne odgovara ukusu ovih bezumnika. A onoga dana kada bezumnici i bestidnici preuzmu odgovornost nad ženama, toga dana će odgovornost biti izgubljena i zanemarena, mnoge koristi i interesi bit će upropašteni i stvar će postati ništavna i obezvrijeđena. Stoga, dužnost je odlučnog i razboritog skrbnika (staratelja) žene da, kada se uvjeri u podobnost zaručnika (proscu) i zaručnica (mlada) izrazi zadovoljstvo njime, smjelo i preduzme korake u pravcu sklapanja braka i ne dopusti podrugljivcima i smutljivcima da iskoriste priliku. Alejhisselam, s.a.v.s., rekao je: "Kada vam dođe onaj s čijom ste vjerom i moralom (ahlakom) zadovoljni, oženite ga. Ne budete li tako postupili, na zemlji će zavladatai smutnja i veliki nered (fesad)." Sprečavanjem žene da se uda za prikladnog i odgovarajućeg mladića vrše se tri zločina: zločin skrbnika žene prema samom sebi, jer se ogriješio prema Allahu i Njegovom Poslaniku. s.a.v.s.; zločin prema ženi, jer ju

je zadržao od prikladne joj i podobne osobe i time upropastio (prokockao) priliku njene udaje koja predstavlja suštinu njenog interesa i dobrobiti; i zločin prema samom zaručniku (proscu), jer mu je uzurpirao pravo koje mu je zakonodavac dao. Takav skrbnik ili staratelj gubi pravo starateljstva nad ženom i ono prelazi u ruke onoga koji je o tom pitanju bolji i podobniji za nju od ostalih skrbnika. Čak, ukoliko se nepravda, odnosno sprečavanje žene da se uda za prikladnu osobu, ponovi od skrbnika više puta, on postaje grješnikom s nepotpunim imanom i nepotpunom vjerom i njegovo svjedočenje se, kod određenog broja uleme, ne prima.

Drugo: Podizanje cijene vjenčanim darovima (mehrovima) i njihovo pretvaranje u predmet ponosa, hvalisanja i trgovine, ni zbog čega drugog nego da bi se na sijelima i skupovima pričalo o veličini dotičnog mehra (vjenčanog dara), bez razmišljanja o posljedicama koje takav postupak za sobom povlači. Oni koji to čine nisu svjesni da su uveli u islam jedan ružan običaj čiji će grijeh (teret) sami snositi, kao i grijehe svih onih koji ga budu praktikovali — čime nimalo neće biti umanjeni njihovi grijesi, te da su ljude opteretili takvom mukom i poteškoćom koja izaziva srdžbu protiv njih i njihovo ismijavanje. Nadalje, previsoka cijena mehra (vjenčanog dara) jeste jedan od razloga koji kod muža izazivaju osjećaj odbojnosti (mržnje) i neraspoloženja prema njegovoj ženi i kod najsitnijeg povoda, dok, s druge strane, lahkoća i jednostavnost vjenčanog dara vodi slozi i ljubavi među supružnicima i donosi bericet (blagoslov) u braku. U prilog tome svjedoče riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: "Najberićetniji je brak onaj koji najmanje opterećuje (tj. koji je najlakše opskrbe)." (Prenosi Ahmed). A vođa pravovjernih Omer ibn el-Hattab, r.a., rekao je: "Nemojte pretjerivati u vjenčanim darovima žena jer da to predstavlja plemenitost na dunjaluku ili takvaluk na ahiretu, preči bi od vas u tome bio Vjerovjesnik, s.a.v.s." Ibnul-Kajjim, r.h., veli: "Iz (prethodnih) hadisa razumije se da najniža granica vjenčanog dara nije određena i da se pregršt (šaka) brašna, željezni prsten ili papuče mogu nazvati mehrom (vjenčanim darom) i ženu učiniti dopuštenom; kao što se razumije da je pretjerivanje u visini vjenčanog dara prilikom sklapanja braka pokuđeno i da vodi oskudici bericeta u njemu i njegovom otežavanju.

Treće: Prveliki izdaci i troškovi koje su ljudi izmislili i uveli i sve granice u tom pogledu prekoračili, stavljajući time težak teret na pleća muža i izazivajući odbojnost prema stupanju u bračnu zajednicu. Tu prije svega spada israf, pretjeranost u nabavljanju skupocjene odjeće i platna, kupovanju dragocjenosti i nakita prekomjernih i prevelikih vrijednosti, kao i pretjeranost u opremanju mladine odaje ili bračne sobe. Zatim, tu je i pretjerivanje i rasipanje imetka u priređivanju svadbenih banketa i gozbi

na kojima se upropaštavaju velike količine hrane i mesa kao i usiljene i troškali- posjete između porodica mladenaca, bračnih drugova. Sve ove stvari predstavljaju opterećenje za muža i nisu u interesu žene ili mlade, a najveću korist od svega toga poberu vlasnici dućana i (modnih) izložbi. Uistinu je to uzaludno i beskorisno trošenje i upropaštavanje imetka i zatvaranje puta koji muslimane vodi u okrilje braka, jedne od njihovih nužnih životnih potreba! Dodaj svemu tome da su pojedini čobani i primitivci uvezli među muslimane raznovrsne ružne običaje i zabranjene postupke i učinili ih sastavnim dijelom bračne procedure. Među njima je, prije svega, priređivanje večernjih zabava i banketa u hotelskim salama i drugim mjestima, zatim dovođenje pjevača i pjevačica da se, posredstvom mikrofona, kroz pjesmu i muziku razlegnu njihovi glasovi, i to u masi međusobno izmiješanih i nerazdvojenih ljudi i žena. Potom se pred svu tu svjetinu izvedu mladenci da im se uzmu (zabranjeni) snimci za uspomenu, u atmosferi u kojoj se mlada često pojavljuje izazovno (tj. nepropisno) obučena, u formi raskalašenih i razuzdanih žena. Sklapanje braka na ovakav način pretvorilo se u žarišta fesada (poroka) na kojima se, upuštanjem u grijehe i prijestupe, otvoreno suprotstavlja Allahu i Njegovom Poslaniku.

Robovi Allahovi, draga braćo!

Ometanje i otežavanje braka, odnosno stupanja u bračnu zajednicu putem navedenih i drugih stvari prouzrokuje velike smutnje i zlodjela, od kojih su:

- malobrojnost onih koji se odlučuju na sklapanje bračne zajednice zbog nemogućnosti snošenja njegovih troškova, a to, opet, vodi u nemoral — praktikovanje vanbračnih odnosa između ljudi i žena, odnosno prostitucije, jer sprečavanje onoga što je dopušteno vodi u ono što je zabranjeno, s obzirom da se sve što pređe svoju granicu pretvara se u njegovu suprotnost;

- Šerijatom zabranjeno pretjerivanje i rasipanje, u korist čega svjedoče mnogobrojni kur'anski i hadiski tekstovi;

- skrbnikovo obmanjivanje njegove štićenice sprečavanjem da se uda za podobnu i prikladnu osobu, za koju on pretpostavlja da ne nudi odgovarajući, odnosno visoki vjenčani dar (mehr) ili ne iskazuje spremnost da snese sve te ogromne izdatke koje smo ranije spomenuli, pa mu okreće leđa i nudi je onome ko je spreman sve to žrtvovati, makar i ne posjedovao zadovoljavajuća svojstva u odnosu na vjeru i moral, niti ulijevao nadu da će žena kod njega biti usrećena. Ovo je nepravda (prema ženama) koju smo prethodno spomenuli, a koju ko ponovi više puta smatra se grješnikom, osobom manjkave vjere i gubi svojstvo pravednosti sve dok se iskreno ne pokaje Uzvišenom Allahu.

Stoga, bojte se Allaha, o robovi Allahovi, obratite pažnju na ovu stvar i dadnite joj mjesto koje zaslužuje.

Eu'zu billahi mineš-šejtanir-radžim (Utječem se Allahu od prokletog šejtana):

“Udavajte neudate i ženite neženjene, i čestite robove i robinje svoje; ako su siromašni, Allah će im iz obilja Svoga dati. Allah je neizmjereno dobar i sve zna. A neka se suzdrže oni koji nemaju mogućnosti da se ožene, dok im Allah iz obilja Svoga ne pomogne!” (En-Nur: 32-33)

O BRAČNOJ ZAJEDNICI

DRUGA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova. Konac, kraj i pobjeda pripadaju bogobojaznima, a neprijateljstvo i mržnja ispoljavaju se samo prema zulumčarima i nepravednima. Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga. On je nakon poteškoće obećao olakšicu, a nakon nevolje i nedaće popuštanje i utjehu. Potom svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik. Njemu nikada nije ponuđen izbor između dvije stvari a da nije izabrao onu koja je lakša, izuzev ako se radilo o grijehu, pa neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu časnu porodicu i njegove ashabe, koji su dosljedno slijedili njegov sunnet i sprovodili njegove upute pa su postigli dobro i ovoga i budućeg svijeta.

Robovi Allahovi, draga i poštovana braćo!

Ako je mehr, vjenčani dar, prilikom sklapanja braka propisan i utvrđen čin, onda njegova visina treba biti realna i uobičajena, u skladu sa stanjem muža i položaja žene. Zašto? Zato što je cilj braka da žena dobija muža koji će se brinuti i starati o njoj, a nije mu cilj da se dođe do mehra, odnosno vjenčanog dara. Dakle, vjenčani je dar sredstvo a ne cilj, pa je iz tog razloga neophodno da se kreće u realnim granicama i u skladu sa mogućnostima, makar se radilo o prstenu od željeza ili o dugu (obavezi) na savjesti muža. Stoga, niskoća ili malenkost vjenčanog dara, ili, pak, njegovo potpuno odsustvo, ne smije biti preprekom između podobne i adekvatne osobe i između

sklapanja braka.

Robovi Allahovi (cijenjeni vjernici)!

Ako je upriličavanje svadbene gozbe povodom sklapanja braka sunnet, onda je dužnost da to bude u razumnim granicama, da se za to odabere podesno vrijeme i da ne pređe odgovarajuću količinu, kako ne bi dostiglo granice bespotrebnog pretjerivanja ili bilo priređeno u neprikladno vrijeme pa velike količine hrane i mesa ostale neupotrijebljene ili bačene u kantu za smeće. To je stvar koju vjera strogo zabranjuje, koju zdrav razum odbacuje i kojom nije zadovoljan ni Allah ni Njegov Poslanik, s.a.v.s.

Robovi Allahovi (draga braćo)!

Ako je proklamovanje (oglašavanje) braka legitiman i propisan čin, onda to treba biti na način kako nam je preporučio Allahov Poslanik, s.a.v.s.: udaranjem defova u društvu žena, i to odvojenih od ljudi. Zamjenjivanje svega toga priređivanjem plesova i pjevaljki, uz zajedničko prisustvo ljudi i žena, a zatim iskorištavanje dotične prilike za dovođenje pjevača i svirača, fotografa i snimatelja i za javno i otvoreno vršenje grijeha i prijestupa samo izaziva Allahovu srdžbu i rezultira lošim posljedicama i pogubnim zlodjelima (štetnostima).

Zato, bojte se Allaha, robovi Allahovi, i znajte da je najbolji govor Allahova Knjiga... itd.

PAŽNJA ISLAMA PREMA PORODICI

PRVA HUTBA

Hvala Allahu, gospodaru svjetova, na Njegovim vidljivim i nevidljivim blagodatima. Mi nismo u stanju pobrojati sve Njegove pohvale, On je onakav kakvog je sam Sebe pohvalio. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Koji nema druga, Njemu pripada vlast i zahvala i u Njegovoj je moći sve, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov roob i Njegov poslanik. Poslao ga je da istinu i čovječanstvo uputi, pa je izložio ljudima ono što im je od Gospodara njihova objavljeno i ostavio je ummet svoj na stazi jasnoj, kako na svjetlu dnevnom tako i u tmini noćnoj, sa koje zalutati može samo onaj ko je propast zaslužio. Neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih u dobru slijedili budu.

O ljudi (poštovana braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha, slijedeći ono što vam je naredio, kloneći se onoga što vam je zabranio i zahvaljujući Mu na blagodatima kojima vas je obasuo, jer On je obećao sretan ishod bogobožnima, kao i dodatne blagodati zahvalnima.

Robovi Allahovi (cijenjene džematlije)

Vama je poznato da se zajednica formira od porodica, a porodica od jedinki, poput zgrade koja nastaje iz temelja i cigli ili čerpića i u skladu sa snagom temelja te jačinom i raspoređenošću čerpića zgrada postaje visokim dvorcem i stabilnom tvrđavom. Isti je slučaj i sa ljudskom zajednicom, čija čestitost ovisi o čestitosti jedinki i porodica od kojih je formirana, pa je, stoga, Vjerovjesnik, s.a.v.s., muslimansko društvo uporedio sa čvrstom zgradom čiji se dijelovi međusobno vežu i podupiru i sa jednim tijelom koje kompletno osjeća bolove kada se razboli jedan njegov organ. Zbog svega navedenog

islam posvećuje potpunu pažnju formiranju muslimanske porodice i njenoj uređenosti, a pošto zasnivanje porodice počinje od kontakta muškarca sa ženom, putem braka, zapovijedio je da se u tu svrhu bira čestit muž i čestita žena. Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Kada vam dođe onaj čijom ste vjerom i moralom zadovoljni, oženite ga. Ne budete li tako činili, na zemlji će zavladati smutnja i veliki fesad — nered." (Prenosi Tirmizija i kaže da je hasen, dobar) U ovom hadisu Vjerovjesnik, s.a.v.s., naređuje da se onaj ko zadovoljava svojom vjerom i svojim ahlakom, oženi, iz čega se, opet, razumije da onoga ko je slabe vjere i lošeg morala nije dopušteno oženiti. Dakle, hadis podstiče na izbor bračnih dugova i uvažavanje šerijatskih (vjerskih) kvalifikacija, međutim, mnogi staratelji (ili očevi) prilikom udaje njihovih štićenica (odnosno kćerki), ne posvećuju ovom pitanju nikakvu pažnju. Ne nastoje im izabrati čovjeka na koga je ukazao Poslanik, s.a.v.s., nego im biraju osobu koja odgovara njima, pa makar bila slabog dina i hrđavog ahlaka, odnosno ne bilo udovoljeno interesu žene stupanjem u brak s njim. Koliko je samo problema doprlo do naših ušiju od žena koje su postale žrtve lošeg izbora?! Jedna od njih kaže kako je stavljena na kušnju mužem koji ne klanja; druga veli da joj muž konzumira opojna pića i uzima drogu; treća se žali kako joj suprug naređuje da se otkrije i skine hidžab (maramu); četvrta izjavljuje kako se muž naslađuje njom na nedozvoljen način: prilazi joj uz ramazan, za vrijeme posta, spava s njom kada ima menstruaciju, ili opći u mjesto u koje to Allah nije dopustio (u stražnjicu) i sl.; peta otkriva da joj muž ne spava kod nje, jer provodi noći sa razvratnicima i pokvarenjacima... itd... itd. Za sve ovo je odgovoran staratelj žene koji joj je odabrao lošeg bračnog druga i iznevjerio povjereni mu emanet, kao što je, također, odgovoran i za eventualnu njenu izopačenost i izopačenost njenog potomstva zbog dotičnog muža kojim ju je obmanuo.

A kako islam podstiče na izbor čestitih muževa isto tako podstiče i na izbor čestitih supruga. Abdullah b. Amr b. el-'As, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Dunjaluk je (prolazno) uživanje, a najbolji užitek na njemu predstavlja čestita žena." (Prenosi Muslim) A Ebu-Se'id el-Hudri, r.a., pripovijeda da je Vjerovjesnik s.a.v.s. kazao: "Žena se uzima zbog jednog od četiri svojstva: zbog njene ljepote, njenog imetka, njenog ahlaka (morala) i njene vjere. Drži se one koja je pobožna i moralna, Bog ti (svako) dobro dao!" (Prenosi Ahmed sa vjerodostojnim senedom i Ibn-Hibban u svom "Sahihu") U drugom rivajetu Ebu-Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Žena se uzima (vjenčaje) radi četiri stvari: radi njenog imetka, njenog porijekla (soja), njene ljepote i njene vjere (pobožnosti) pa domogni se one koja je pobožna, Bog ti svako dobro dao (blagoslovljen bio!)" Hadis prenose Buharija i Mus-

lim, a njime se podstiče na izbor čestite i dobre žene, bez osvrtnja na druge stvari kao što su porijeklo, imetak i ljepota, ukoliko se radi o odsustvu pobožnosti i vjere. Abdullah b. 'Amr, r.a., prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., sljedeću izjavu: "Ne uzimajte žene zbog ljepote, jer moguće je da ih ljepota njihova upropasti niti ih uzimajte zbog bogatstva, jer moguće je da ih bogatstvo njihovo osili i nepravednim učini. Ženite ih zbog njihove vjere (pobožnosti), jer i sakata i crna robinja, ukoliko je vjernica (pobožna), bolja je." (Prenosi Ibn-Madže) iz hadisa se razumije da vjera i pobožnost žene pokriva (odnosno prikriva) njene eventualne mahane, za razliku od bogatstva i ljepote koji, uz odsustvo vjere, vode u zlo i poročnost. Međutim, ukoliko se kod žene, pored vjere i pobožnosti, nađu i ljepota i ostala svojstva potpunosti i savršenstva, onda je to cjelovita i potpuna blagodat, uz napomenu da se svaki drugi nedostatak može previdjeti i zanemariti izuzev nedostatka vjere. Zatim, nakon stupanja u brak i zasnivanja bračne veze islam nalaže supružnicima da lijepo žive i da se jedno prema drugom lijepo odnose.

Iz svega navedenog postaje nam jasno zašto islam posvećuje veliku pažnju izboru bračnih drugova, jer muž i žena okosnica su porodice i sa njihovom čestitošću i porodicom, Allahovom voljom, biti čestita. A s druge strane, pridavajući važnost izboru supružnika i njihovoj čestitosti, islam vodi brigu da u njihovom okrilju odraste čestito potomstvo. U tu svrhu islam zapovijeda roditeljima da odgajaju svoju djecu da budu kreposna i poštena i da se drže što dalje od grijeha i poroka. Alejhisselam, s.a.v.s., rekao je: "Naređujte vašoj djeci da klanjaju namaz kada napune sedam godina, a udarite ih, ako to zapostave, kada navršše deset, i rastavite ih u posteljama." Nadalje, Vjerovjesnik, s.a.v.s., zapovijeda da se pravedno postupa sa djecom kada im se nešto dodjeljuje ili poklanja i zabranjuje roditelju da jednu djecu daruje, a drugu zapostavi, jer to izaziva mržnju i neprijateljstvo među njima i podstiče na kidanje rodbinskih veza koje vodi raspadanju porodice i njenom rušenju. Nu'man b. Bešir, r.a., pripovijeda pa kaže:

"Otac mi je udijelio nešto svoga imetka pa je moja majka Amra, kćerka Revvahe, rekla: 'Nisam zadovoljna (tvojim postupkom) sve dok ne zatražiš od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da ti posvjedoči.' Potom mu je otac otišao kako bi ga učinio svjedokom za ono što mu je udijelio, pa ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao:

'Jesi li tako postupio sa svom svojom djecom?'

'Nisam', odgovorio je on, a Poslanik je, s.a.v.s., na to rekao:

'Bojte se Allaha i budite pravedni među vašom djecom.'

Nakon toga je otac (veli Nu'man) vratio (opozvao) tu sadaku." (Prenosi Muslim)

Vjerovjesnik, s.a.v.s., podsticao je na lijep odgoj djece, pa je rekao: "Nije nijedan roditelj darovao (svoje) dijete boljim darom od lijepog odgoja." (Prenosi Timizija) U drugom hadisu, kojeg bilježi Ibn-Madže i Ibn-Abbas, r.a., prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Budite plemeniti prema vašoj djeci i lijepo ih odgajajte."

A kako je Uzvišeni Allah naredio roditeljima da vode računa o svojoj djeci, da im dobročinstvo čine i da ih lijepo vaspitaju isto tako je naredio djeci da uzvrate roditeljima tu uslugu i to dobročinstvo i da lijepo sa njima postupaju, naročito kada u godine zapadnu. Uzvišeni kaže:

"Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: 'Uh!' — I ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: 'Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, negovali!'" (El-Isra : 23-24)

Eto, tako Svevišnji Allah zapovijeda roditeljima da čine dobročinstvo djeci dok su mlada i nejaka i zapovijeda djeci da čine dobročinstvo roditeljima kada postanu stari i nemoćni. U tome se, nesumnjivo, ogleda solidarnost i potpomaganje među članovima muslimanske porodice na planu materijalnih interesa, a tu je i solidarnost i potpomaganje među njima na mnogo značajnijem i korisnijem planu od toga, kako na ovom tako i na budućem svijetu — saradnja i potpomaganje u dobročinstvu i bogobožnosti, putem uzajamnog upućivanja na dobro i odvrćanja od zla među članovima jedne te iste porodice. Uzvišeni Allah kaže:

"O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti..." (Et-Tahrim : 6)

Tako Uzvišeni naređuje vjernicima da i sebe i one koji su pod njihovim nadležništvom, od članova njihovih porodica, čuvaju (džehenemske) vatre od koje se spasiti može jedino činjenjem dobrih djela, izbjegavanjem harama i međusobnim potpomaganjem u dobročinstvu i bogobožnosti. A nema sumnje da čovjek kako je dužan težiti da sačuva samog sebe dužan je težiti da sačuva i druge, posebno svoju braću i svoje bližnje.

U drugom ajetu uzvišeni kaže:

"Naredi čeljadi svojoj da obavljaju namaz i istraj u tome!" (Ta-Ha : 132)

Iz ovoga se razumije da je poglavar porodice zadužen da zapovijeda njenim članovima da klanjaju namaz i ispunjavaju ostale obaveze i da se klone grijeha i harama, odnosno onoga što je zabranjeno. Pod tim se, također, podrazumijeva i korištenje svih sredstava i metoda kojima se razvija i njeguje dobro u kućama, kao što su:

obrazovanje, vaspitanje, upućivanje na dobro i odvrćanje od zla, a odstranjivanje sredstava kojima se u njima širi zlo, poput muzičkih instrumenata (sredstava zabave i razonode) i svih drugih ružnih pojava i manifestacija. S obzirom da su kuće mjesta u kojima se okupljaju porodice i susreću njihovi članovi, neophodno je da te kuće budu islamske, utemeljene na dobročinstvu i bogobožnosti i čiste od svega što se kosi sa islamom i islamskim ponašanjem.

Stoga, bojte se Allaha, o robovi Allahovi, i znajte da je čestitost članova porodice bitan faktor njihovog okupljanja i sastajanja i povod najveće radosti i sreće i na ovom i na budućem svijetu, dok, s druge strane, iskvarenost i izopačenost članova porodice vodi kidanju rodbinskih veza i prekidanju srdačnih odnosa, kako na dunjaluku tako i na ahiretu.

Uzvišeni Allah kaže:

“Zar je onaj koji zna da je istina ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga kao onaj koji je slijep? A pouku samo razumom obdareni primaju: oni koji obavezu prema Allahu ispunjavaju i ne krše obećanje; i oni koji poštuju ono što je Allah naredio da se poštuje i Gospodara svoga se boje i obračuna mučnoga plaše; i oni koji trpe da bi postigli naklonost Gospodara svoga, i koji namaz obavljaju, i koji od onoga što im dajemo, i tajno i javno udjeljuju, i koji dobrim zlo uzvraćaju — njih čeka najljepše prebivalište, edenski vrtovi u koje će ući oni i roditelji njihovi i žene njihove i porod njihov — oni koji su bili čestiti — i meleki će im ulaziti na vrata svaka: ‘Mir neka je vama, zato što ste trpjeli, a divno li je najljepše prebivalište!’ A oni koji ne ispunjavaju dužnosti prema Allahu, iako su se na to čvrsto obavezali, i kidaju ono što je Allah naredio da se poštuje, i čine nered na zemlji — njih čeka prokletstvo i najgore prebivalište!” (Er-Ra’d : 19-25)

Neka nas Allah uzvišeni daruje blagoslovom Kur’ana veličanstvenog...

PAŽNJA ISLAMA PREMA PORODICI

DRUGA HUTBA

Neka je hvala Allahu na blagodatima Njegovim i na Njegovom dobročinstvu. Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga, kako u božanstvu tako i u vlasti, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik. Pozivao je onome čime se zadovoljstvo Njegovo (Allahovo) postiže, pa neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu i sve njegove ashabe...

O ljudi (poštovana braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha pa će vas On u činjenju dobrih djela podržati i od svih opasnosti i neprijatnosti vas sačuvati. Kaže Uzvišeni:

"Allah je zaista na strani onih koji se Allaha boje i grijeha klone i koji dobra djela čine." (En-Nahl: 128)

Zatim znajte da je zapostavljenje islamskih uputa u pogledu porodice razlog njenog raspadanja i njene propasti i na ovom i na budućem svijetu — jer povod iskvarenosti potomstva nije ništa drugo do nemar i nebriga roditelja i loš odgoj njihove djece, a neposlušnost djece prema roditeljima nije izazvalo ništa drugo do prethodna neposlušnost samih tih roditelja prema njihovim roditeljima. Uistinu, kazna odgovara vrsti samog djela (odnosno nedjela) — kakav rad takav čar. Moguće je, isto tako, da neposlušnost prema roditeljima bude izazvana nepravednim odnosom oca prema pojedinoj djeci, kao da naprimjer sa jednim od njih, mimo ostale njegove braće, uspostavi poseban odnos, ispoljavajući prema njemu dodatne simpatije ili materijalno ga posebno nagrađujući. Sve u svemu, do kidanja rodbinskih veza među rođacima i bližnjima obično dolazi zbog njihovog prepiranja i nadmetanja oko prolaznih dunjalučkih stvari, a općenito gledano, do poremećaja i neispravnosti u podizanju i odgajanju današnjih familija ili porodica dolazi zbog poremećaja i neispravnosti u samoj vjeri (tj. vjeri onih koji tu zadaću vrše).

Pogledajte u nevjernička društva kako žive poput životinja ili poput stoke, ne spajaju ih nikakve veze i ne povezuju ih nikakvi odnosi, baš kako je rekao Uzvišeni Allah:

“A oni koji ne vjeruju, koji se naslađuju i žderu kao što stoka ždere — njihovo će prebivalište Vatra biti!” (Muhammed : 12)

Oni koji su snažni i jaki među njima nimalo ne saosjećaju sa onima koji su slabi i nemoćni, niti oni koji su mladi i životni ispoljavaju poštovanje prema onima koji su ostarjeli i iznemogli, pa makar bili i njihovi očevi ili njihove majke. Kada neka osoba među njima orone i izgubi sposobnost da hoda i da se kreće, smjeste je u starački dom sve dok u njemu ne umre poput klonule i malaksale životinje.

Moguće je da ta osoba ima i djecu koja su se rasula na sve strane i zaposjela mnoga mjesta (ili položaje), međutim, pošto su zanemarili i upropastili Allahovu vjeru, Allah je zanemario i upropastio njih.

“Zaboravili su Allaha, pa je i On njih zaboravio.” (Et-Tevba : 67)

Zato, strahujte od Allaha, o robovi Allahovi, kako za sebe tako i za svoje porodice i pouku i ibadet od drugih uzmite...

I znajte da je najbolji govor Allahova Knjiga...

KAKVA TREBA BITI MUSLIMANSKA KUĆA

PRVA HUTBA

Neka je hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, na blagodatima i na dobročinstvu Njegovom. On nas je svim što nam je potrebno obdario i utočište i prebivalište nam pružio, On nam je opskrbu i piće dao, pa neka je slava i hvala Allahu na blagodatima Njegovim, neizmjernim i neprebrojnim. Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga, Njemu pripada vlast i zahvala i u Njegovoj je moći sve i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik. Poslao ga je da radosne vijesti donosi i da opominje i da svjetiljka koja obasjava bude, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih u dobročinstvu slijedili budu...

O ljudi (poštovana i cijenjena braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha onako kako vam je zapovijedio da Ga se bojite i na blagodatima Njegovim Mu zahvalni budite, jer svaka blagodat koju uživate Njemu se vraća i od Njega potiče.

Robovi Allahovi (drage džematlije)!

Uistinu su blagodati Allahove prema nama izobilne, neizmjerne i neprebrojne i stoga smo obavezni i dužni uzvratiti na njih zahvalnošću i iskoristiti ih kao ispomoć na putu dobročinstva i bogobožnosti kako bi se na taj način, uz Allahovu pomoć, zadržale i povećale. Uzvišeni Allah kaže:

"I kad je Gospodar vaš objavio: 'Ako budete zahvalni, Ja ću vam, zacijelo,

još više dati; budete li nezahvalni, kazna Moja doista će stroga biti.” (Ibrahim: 7)

Jedna od najvećih Allahovih blagodati prema ljudima jeste ta što im je stvorio (podario) nepokretne kuće da u njima borave u gradovima i naseljima i druge pokretne (šatore i sl.) da koriste na putovanjima kroz pustinje i otvorene prostore. U tim kućama oni stanuju i u njima se odmaraju, u njima se od hladnoće zagrijevaju i od prevelike toplote sklanjaju. U njima se od pogleda skrivaju i imetke svoje u njima čuvaju, u njima se od neprijatelja svojih osiguravaju, a i za mnoge druge koristi ih upotrebljavaju.

Darujući robove Svoje ovim nepokretnim i pokretnim (šatorskim) kućama, Uzvišeni Allah kaže:

“Allah vam daje da u kućama svojim stanujete i daje vam od koža stoke šatore koje lahko nosite kad na put idete i kad konačite...” (En-Nahl : 80)

Prvo je, kao što vidimo, spomenuo gradske (ili nepokretne) kuće, jer one predstavljaju osnovu i koriste se za stalni i dugotrajni boravak i učinio ih je prebivalištem (mjestom odmora), u smislu da se čovjek u njima okrepljuje od napora i kretanja i izoluje od svega što ga uzbuđuje i uznemirava, postižući na taj način spokojstvo, mir i rahatluk. Nakon toga je spomenuo nomadske i putničke (odnosno pokretne) kuće, rekavši: “I daje vam od koža stoke šatore koje lahko nosite kad na put idete i kad konačite...”, to jest: stvorio vam je (ili podario) lahke šatorske kuće koje su načinjene od hajvanske kože i kojima se koristite na putovanjima — za vrijeme privremenog boravka...

Tako je, eto, blagodat prebivanja u domovima (i šatorima) jedna od najvećih Allahovih blagodati. Razmislite samo o onima koji ne nalaze stana da se u njemu skrase i zapitajte se u kakvom su oni stanju, dok vi, u isto vrijeme, stanujete i boravite u ovim savremenim i raskošnim kućama i dvorima, snabdjevenim i osiguranim svim sredstvima rahatluka i uživanja. Zar sve to ne obvezuje na zahvalnost i pohvalu Allahu, onako kako to Njemu pristaje i dolikuje, jer se uistinu radi samo o Njegovom daru i Njegovom dobročinstvu?

Robovi Allahovi (braćo u islamu)!

Muslimanska kuća treba se odlikovati nad ostalim kućama praktikovanjem i primjenom onoga što je Allah propisao muslimanima u njihovim kućama: zikrullah, spominjanja Uzvišenog Allaha, što češćeg klanjanja nafila-namaza, učenja Kur’ana i sl., kao i njihovim čišćenjem i oslobađanjem od svih sredstava poročnosti i fesada.

Ebu-Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Primjer kuće u

kojoj se Allah spominje i kuće u kojoj se Allah ne spominje jeste kao primjer žive i mrtve (osobe)."

A Ibn-Omer, r.a., pripovijeda da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Odvojite nešto od vaših namaza za vaše kuće i ne pretvarajte ih u kaburove", to jest: klanjajte u njima nafila-namaze i ne držite ih kao grobove u kojima se ništa ne klanja.

U drugom rivajetu, koga prenosi Ebu-Hurejre, r.a., Allahov Poslanik, s.a.v.s., izjavio je: "Ne pretvarajte vaše kuće u groblja! Uistinu šejtan bježi od kuće u kojoj se uči sura El-Bekara." A Alejhisselam, s.a.v.s., rekao je i ovo: "Klanjajte namaz u vašim kućama, jer najbolji je namaz čovjeka onaj u njegovoj kući, izuzev farza." (Citirane hadise prenosi Muslim u njegovom "Sahihu") Iz prethodnih hadisa i onoga što se navodi u njihovom značenju zaključuje se da je legitimno i utemeljeno oživljavanje muslimanskih kuća i njihovo prosvjetljavanje zikrullahom, odnosno izgovaranjem: "tehlila", la ilahe illellah, "tesbiha", subhanellah, "tekbira", Allahu Ekber, i drugih vrsta zikra, zatim njihovo oživljavanje učestalim klanjanjem nafila-namaza, jer je klanjanje nafila-namaza u kući efedalnije od njenog klanjanja u džamiji (ili mesdžidu). S druge strane, iz hadisa se razumije da nije dopušteno kuće pretvoriti u kaburove, odnosno u potpunosti zapustiti klanjanje nafila u njima.

Nadalje, citirani hadisi podstiču na učenje Kur'ana u kućama, a osobito sure El-Bekara, jer njeno učenje u njima otjeruje i odgoni šejtana.

Kada se sve ove stvari, spominjanje Allaha, nafila-namazi, učenje Kur'ana i sl., nađu i ostvare u kućama, one tada postaju škole dobročinstva u kojima se njihovi žitelji, žene i djeca, odgajaju u duhu pokornosti i plemenitih vrлина i mjesta u koja navraćaju i ulaze meleki, a bježe i udaljavaju se iz njih šejtani. U suprotnom, kada iz kuća iščeznu navedene pokornosti i dobra djela, one se u tom slučaju pretvaraju u opustjele kaburove i propale ruševine u kojima borave osobe izumrlih srca, bez obzira na to što su tijelima prisutni u životu. Sa njima se druže i miješaju prokleti šejtani, a udaljavaju se i bježe od njih Milostivog Gospodara meleki, pa šta onda misliš o onima koji se odgajaju i vaspitavaju u takvim kućama, kakav će biti njihov hal, odnosno njihovo stanje? Kakav će biti njihov hal kada su se školovali i obrazovali u spomenutim ruševinama u kojima se nije znalo za zikr, spominjanje Allaha i koje predstavljaju grobnicu srčanih mrtvaca?! Nema sumnje da će takve kuće ostaviti loš utjecaj na one koji u njima borave i u njima se odgajaju, pa šta onda tek reći kada se tome, odsustvu sredstva dobra iz njih, doda njihova upošljenost i zauzetost sredstvima zla i povodima neposlušnosti i grijeha?! U takvim su kućama obično prisutni videoaparati koji, razvratnim i poročnim filmovima koji se na njima prikazuju u prisustvu žena i djece,

pozivaju u nemoral i nevaljala djela. Nadalje, u njima se najčešće nalaze i audiokazete sa bestidnim pjesmama koje izazivaju ljubav, strast i uzbuđenje i podstiču na zločin i kriminal. Zatim, u takvim kućama ima onih koji u potpunosti ostavljaju namaz i zapostavljaju džume i džemate, zajedničko obavljanje namaza, a poznato je da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., jednom prilikom bio naumio da kuće poput takvih vatrom spali, zajedno sa onima koji ne prisustvuju džematskom klanjanju namaza, pa kako bi onda tek postupio sa onima koji nikako ne padaju na sedždu, odnosno uopće ne klanjaju?!

Uistinu, ovakve kuće, a njih je danas mnogo, predstavljaju utočište (gnijezda) zla i zaraznih bacila koji razaraju tijelo islamskog ummeta i neophodno je pristupiti njihovom liječenju ili potpunom iskorjenjivanju kako bi se izbjegao njihov utjecaj na one oko njih, baš onako kako je Vjerovjesnik, s.a.v.s., bio namjeravao da kuće poput takvih spali i nije ga u tome spriječilo ništa drugo do činjenica da u njima ima onih koji su izostali (iza džemata) sa uzurom, opravdanjem, kao i onih koji nisu obavezni prisustvovati zajedničkom obavljanju namaza, a to su žene i djeca. Katkad se, opet, desi da poneki o kojima je ovdje riječ zauzmu istaknute položaje u društvu ili zajednici, kao da, naprimjer, postanu visoki činovnici ili veliki bogataši pa im dođe šejtan i kaže (došapne): 'Vi ste iznad toga da biste izlazili u džamiju i klanjali sa običnim svijetom, jer to umanjuje vaš značaj i slabi vaš autoritet (ugled)' — i oni, iz oholosti i umišljenosti, zanemare klanjanje namaza u džamijama. S druge strane, poneke od njih obuzme njihovo blago i njihov imetak, a u hadisu se navodi da će osobe poput takvih biti na Sudnjem danu proživljene zajedno sa njima sličnim umišljenicima i uobraženjacima. Tako Abdullah b. Amr b. el-As, r.a., prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., jednog dana spomenuo namaz, a potom rekao: "Ko bude o njemu vodio računa, on će mu na Sudnjem danu biti svjetlo, dokaz i spas, a ko ne bude o njemu vodio računa, neće mu predstavljati ni svjetlo, ni dokaz ni spas, i na Sudnjem danu će biti zajedno sa Karunom, Fir'aunom, Hamanom i Ubejjom b. Halefom." Hadis prenosi Ahmed u "Musnedu" i Ebu-Hatim ibn Hibban u svom "Sahihu", a imam Ibn-Kajjim, Allah mu se smilovao, veli: "Istakao je imena ove četverice zato što oni predstavljaju vođe nevjerstva — kufra."

U hadisu se krije i jedno divno (jedinstveno) značenje, a ogleda se u tome da će onaj ko ne vodi računa o namazu ili je zauzet imetkom, ili vlašću, ili položajem (upravom) ili trgovinom, a od namaza ga odvraća njegov imetak biti sa Karunom, a onaj koga od njega odvraća vlast bit će sa Fir'aunom; ko od namaza bude zauzet položajem bit će sa Hamanom i ko od njega bude odvrćen trgovinom bit će sa Ubejjom b. Halefom.

Robovi Allahovi (draga braćo)!

Oni koji su svojim kućama i domovima priskrbili ovakva ružna i hrđava svojstva, lišili ih zikra, spominjanja Uzvišenog Allaha, zaposlili sredstvima igre i zabave (muzičkim instrumentima) i učinili mjestima u kojima se okupljaju i borave lijeni, buntovnici i oni koji ne prisustvuju obavljanju namaza: takvi, uistinu, zavređuju da budu žestoko kažnjeni, odnosno da im te kuće u kojima borave budu na glave srušene ili zajedno sa njima spaljene ili da ih neprijatelj njihov iz njih protjera pa da ostanu bez utočišta, baš onako kako su mnogi ljudi danas protjerani sa njihovih ognjišta i udaljeni iz njihovih domova. Zašto? Zato što nisu zahvalni Allahu na blagodati oličenoj u tim kućama i stanovima i što su Mu se u njima suprotstavili griješenjem i neposlušnošću, a griješenjem i neposlušnošću Alahu ono što cvjeta i napreduje prepuštaju rušenju, a blagodat i uživanje pretvaraju u patnju i kaznu.

Robovi Allahovi (poštovani vjernici)!

Ono od čega muslimanska kuća, isto tako, treba biti zaštićena i sačuvana jesu slike i pašcad (psi), jer Ebu-Talha, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Meleki ne ulaze u kuću u kojoj ima pas i slika." Prenose Buharija i Muslim, a u drugom Muslimovom predanju stoji: "Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi pas ili kipovi (figure, kumiri)." A Ebu-Hurejre, r.a., pripovijeda da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Došao mi je Džibril, 'alejhis selam, pa mi rekao: 'Juče sam ti dolazio i nije me spriječilo da uđem ništa drugo do kipovi koji se nalaziše na vratima — a u kući bijaše jedan šareni zastor na kome su se nalazili kumiri (slike), i to što u kući bijaše pas. Naredi da se glava kipa koji je u kući posiječe i time se preobrazi u lik drveta, zapovijedi da se zastor isiječe i od njega načine dva bezvrijedna uzglavlja (jastuka) po kojima će se gaziti i izdaj naredbu da se pas izbac.' (Prenose Ebu-Davud i Tirmizi i kažu da je hasen sahih, a prenosi ga i Ibn-Hibban u svom "Sahihu"). Navedena dva hadisa pružaju jasan dokaz da je zabranjeno vješanje slika po zidovima soba, dvorana (za sjedenje), kancelarija i sl., kao što, s druge strane, dokazuju da je kazna onome ko to bude činio uskraćivanje ulaska meleka Milostivog u njegovu kuću, što, bez sumnje, predstavlja očitu štetu i gubitak.

Pojedini ljudi, međutim, u današnjem vremenu boluju od tih ružnih i loših pojava pa vidiš neke od njih kako uokviruju slike u skupocjene okvire i vješaju ih po zidovima soba i kabineta (kancelarija), dok drugi, opet, nabavljaju (ili podižu) ljudske kipove (figure), male ili velike, ili kipove (figure) pojedinih životinja ili ptica i stavljaju ih kao ukrase po stolovima u salama za sjedenje i drugim prostorijama. Sve to, nažalost, spada u paganske prizore i džahilijetsku praksu, jer podizanje kipova i vješanje slika

spada u sredstva koja vode u širk, višeboštvo, upravo onako kako se to desilo Nuhovom i Ibrahimovom, a.s., narodu koji je, baš zbog slika i idola, zapao u širk i idolatriju. S druge strane, te slike i figure predstavljaju pokušaj imitiranja i oponašanja Allahovog, dž.š., stvaranja, što se, nesumnjivo, smatra jednim od najvećih grijeha i prijestupa. Nadalje, među ljudima (muslimanima) ima i onih koji boluju od želje za slijeđenjem i oponašanjem kafira ili nevjernika pa su u tu svrhu nabavili u svoje kuće i stanove štenad ili pse i ponose se njihovim odgajanjem i druženjem sa njima, kako u svojim kućama tako i u prevoznim sredstvima. A Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Ko uzme u posjed psa, izuzev lovačkog i psa čuvara (tj. čuvara stoke i sl.), njegova nagrada se umanjuje svakog dana u visini od dva kirata." (Prenose Malik, Buharija i Muslim, a hadisi koji govore na ovu temu poznati su i mnogobrojni).

U držanju pasa po kućama i njihovom izvođenju van kuća, bez opravdane šerijatske dozvole (radi čuvanja stoke i usjeva ili radi lova), kriju se mnogobrojne opasnosti od kojih navodimo samo neke:

prvo: sprečavaju ulazak Allahovih meleka u kuću, a koji to musliman ne osjeća potrebu za melekima Milostivog?;

drugo: umanjuju nagradu onoga ko ih posjeduje i drži u visini od dva kirata dnevno, što, nesumnjivo, predstavlja veliki i neprestani gubitak, a istinski musliman ne odriče se tako lahko svoje nagrade.

U nekim hadiskim predanjima navodi se objašnjenje riječi "kirat", pa se kaže da je to koliko jedno ogromno brdo;

treće: navedeni čin predstavlja imitiranje i oponašanje nevjernika koji drže odgajaju pse, a njihovo oponašanje je zabranjeno, kako se razumiye iz riječi Vjerovjesnika, s.a.v.s.: "Ko se poistovijeti sa jednim narodom, on mu i pripada";

četvrto: štetne posljedice koje za sobom povlači navedena praksa, odnosno praksa držanja pasa u kući, a neke od njih su: uznemiravanje komšija i susjeda njihovim lajanjem i mogućnošću napada i ujeda, zatim opasnosti koje se kriju u njihovom nedžasetu ili nečistoći i zdravstvene štetnosti koje prouzrokuje njihova pljuvačka (slina) i njihovo dodirivanje.

Stoga, bojte se Allaha, o robovi Allahovi, i vodite računa o vašim kućama i onima koji u njima borave, ne bi li, uz Allahovu pomoć, na taj način postale čistim i istinskim muslimanskim kućama i domovima. Ispunite ih i oživite zikrom, spominjanjem Uzvišenog Allaha, a odstranite iz njih i udaljite sve što se kosi sa islamskim vladanjem i ponašanjem ili vodi u grijeha i nevaljala djela...

Eu'zu billahi mineš-šejtanir-radžim (Utječem se Allahu od prokletog šejtana):

“Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje.” (El-Ahzab : 21)

Neka nas Uzvišeni Allah obaspe blagoslovom Kur'ana veličanstvenog...

KAKVA TREBA BITI MUSLIMANSKA KUĆA

DRUGA HUTBA

Neka je hvala Allahu, gospodaru svih svjetova, Čije pohvale mi nismo u stanju nikada do kraja pobrojati. Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu i sve njegove ashabe...

O ljudi (poštovana i cijenjena braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha “i znajte da je Allah sa onima koji se Njega boje.” (Et-Tevba: 36).

Robovi Allahovi!

Neophodno je da muslimanska kuća bude čestita i zaštićena od zatrovanih pogleda, da oni koji u njoj stanuju i borave budu sigurni da niko neće imati uvida u njihove manjkavosti (sramote) i njihove tajne i da u nju ne ulazi niko osim njenih vlasnika, izuzev sa dozvolom i odobrenjem. Uzvišeni Allah kaže:

“O vjernici, u tuđe kuće ne ulazite dok dopuštenje ne dobijete i dok ukućane ne pozdravite; to vam je bolje, poučite se! A ako u njima nikoga ne nađete, ne ulazite u njih dok vam se ne dopusti; a ako vam se rekne: ‘Vratite se!’ — vi se vratite, bolje vam je, a Allah zna ono što radite.” (En-Nur : 27)

Kaže Ibn-Kesir, Allah mu se smilovao: “...dok dopuštanje ne dobijete”, to jest prije ulaska, “i dok ukućane ne pozdravite”, poslije ulaska. I još kaže: “Potom neka

se zna da onaj koji traži dozvolu za ulazak u nečiju kući ne treba stajati naspram vrata, licem okrenut prema njima, nego treba stati sa njihove desne ili lijeve strane." U Buharijinom i Muslimovom "Sahihu" prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada bi neki čovjek, bez prethodne dozvole, iznenada bahnio (ili došao) kod tebe (u tvoju kuću) pa se ti na njega bacio kamenčićem i izbio mu oko, ne bi za to snosio nikakvu odgovornost (ne bi time počinio nikakav grijeh)."

A Ukbe b. Amir, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Čuvajte se ulaska kod žena (kada su same)!" Neki ensarija je na to upitao: "A šta kažeš za muževog rođaka?" — "Mužev rođak je smrt — predstavlja smrtnu opasnost", odgovorio je Poslanik, s.a.v.s. (Prenose Buharija i Muslim). Iz hadisa se razumije da ulazak muževog rođaka kod žene predstavlja veću opasnost nego ulazak druge osobe, a razlog tome je što se na njegov ulazak gleda sa većom tolerancijom nego na ulazak drugih. Sve ovo upućuje na nužnost poštivanja svetosti i neprikosnovenosti muslimanskih kuća i njihovih obitelji (odnosno supruge ili ženske čeljadi) i na opasnost ulaska stranih ljudi kod žena, pa makar se radilo i o muževim rođacima. Mnogi ljudi, međutim, danas su bezbrižni i nemarni prema ovoj veoma opasnoj stvari, pa možeš primijetiti kako se pojedine žene uopće ne sklanjaju i ne pokrivaju pred muževljevim rođacima, kao što su, naprimjer, njegov brat ili njegov amidža. Drugi su, opet, doveli u svoje kuće strane žene (pa čak i nemuslimanke, a svaka žena kojom se čovjek može oženiti za njega je strana) i komotno ulaze kod njih i miješaju se sa njima, pa čak možda i osamljuju — kao da su njihove najbliže rođice. Sve je to, bez ikakve sumnje, upuštanje u ono što je islam zabranio i jak motiv za padanje u zločin i nemoral. S druge strane, dovođenje stranih žena i ljudi u kuće (u svojstvu sluga i sl.) upućuje na odsutnost osjećaja časti i ljubomore, zatim na pomanjkanje stida i na potpunu nehajnost i ravnodušnost. Zašto? Zato što ljubomoran i čestit musliman nije zadovoljan da strani ljudi ulaze u njegovu kuću i da se miješaju sa njegovim ženama i kćerkama (odnosno ženskom čeljadi). Ljubomoran i čestit musliman nije zadovoljan da njegova žena ili kćerka sama sjeda u kola sa stranim vozačem — osobom koja joj nije mahrem (ili za koju se zbog srodstva ne može udati). Ljubomoran i čestit musliman nije zadovoljan prisustvom strane žene u njegovoj kući, kod koje će on ulaziti kao što ulazi kod svoje familije (žene i kćeri), koja će se ispred njega šetati i sa njim stanovati i sa kojom će se osamljivati kao što se sa svojom suprugom osamljuje.

Stoga, bojte se Allaha, o vi koji samo Njemu robujete, i dobro se pripazite zla ukazanih i navedenih iskušenja. Neka vas lažna kultura i civilizacija i slijepo oponašanje

nikako ne navedu da se upustite u ovu opasnu avanturu, pa da tako, vašim rukama i rukama vaših neprijatelja, uništite i upropastite svoje kuće — a da to i ne osjetite...

I znajte, Allah vam se smilovao, da je najbolji govor Allahova, dž.š., Knjiga... itd.

OPASNOST OD OPOJNIH PIĆA I DROGE

PRVA HUTBA

Neka je hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, Koji je čovjeka stvorio i razum mu podario, i njime ga nad ostalim hajvanima ili životinjama odlikovao. Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga, On je sveopći dobročinitelj Milostivi, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik. On mu je Kur'an objavio kao putokaz svim ljudima i jasan dokaz Pravog puta i razlikovanja dobra od zla, pa neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih u dobročinstvu slijedili budu...

O ljudi (braćo vjernici)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i zahvalni Mu budite, jer Allah je čovjeku veliku počast ukazao i nad ostalim živim bićima i stvorenjima uzdigao ga. Uzvišeni kaže:

***"Mi smo sinove Ademove, doista, odlikovali: dali smo im da kopnom i morem putuju, i opskrbili ih ukusnim jelima, i dali im velike prednosti nad mnogima koje smo stvorili."* (El-Isra' : 70)**

Jedna od stvari kojima je Allah, dž.š., počastio čovjeka jeste razum ili pamet. Njime se on odlikuje i ističe nad životinjama i pomoću njega raspoznaje šta je dobro a šta zlo, šta je štetno a šta korisno. Stoga, kada čovjek izgubi razum, gubi se svaka razlika između njega i između hajvana (životinje), pa, čak, hajvan je u tom slučaju u boljoj poziciji od njega, jer od hajvana se ima koristiti, a od čovjeka koji je izgubio razum nema, pošto on u opisanom halu postaje ovisan o drugome i prerasta u teret ili breme koje drugi mora nositi.

Nadalje, posredstvom razuma čovjek razmišlja o Allahovim znamenjima i pomoću njega ih razumijeva i spoznaje, kao što pomoću razuma produktivnim postaje i nova

otkrića ili izume ostvaruje. Zatim, razum čovjeka navodi da se plemenitim svojstvima okiti, a nedostatka i mahana oslobodi, da velikodušnost i dobrotu iskazuje, a od štete i nepravde suzdržava se i odriče. A Allah je razum nazvao razumom, okriljem, parneću, umom... itd., odnosno imenima koja upućuju na veličanstvena značenja, jer pamet čovjeka čini razboritim i svjesnim i štiti ga i odvraća od svega što mu, kao takvom, ne pristaje i ne dolikuje.

S druge strane, one koji ne shvataju ne poimaju i ne razumiju, Allah, dž.š., kritikuje i prekora i svrstava ih u kategoriju ispod kategorije životinja, pa kaže, uzvišen neka je On:

“Misliš li ti da većina njih hoće da čuje ili da nastoji da shvati? Kao stoka su oni, čak su još dalje s Puta pravog skrenuli.” (El-Furkan : 44)

Zbog navedene uloge razuma u životu čovjeka Svemogući Allah zabranio je uzimanje i konzumiranje bilo čega što taj razum oštećuje ili narušava i propisao je za odstupanje od te zabrane zastrašujuću sankciju i prijetuću kaznu. Ta, zar razum ne spada u jednu od pet nužnih stvari koje je, u skladu s mišljenjem svih nebeskih vjera ili zakona, neophodno zaštititi, jer u njihovoj zaštiti i njihovom osiguranju leži srž ili suština ljudskih interesa i jer onaj ko je lišen pameti ili uma pričinjava štetu kako sebi tako i svojoj zajednici? On u svakom momentu može samog sebe izvrgnuti kakvoj opasnosti i moralnom poroku ili nanijeti štetu i nepravdu drugom pa time narušiti red i mir i izvrgnuti zajednicu strahu i nesigurnosti. Uzvišeni Allah kaže:

“O vjernici, vino i kocka i kumiri i strjelice za gatanje odvratne su stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da biste postigli što želite. Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja namaza odvraća. Pa hoćete li se okaniti?” (El-Ma’ida: 90-91)

U citiranim ajetima Svemogući Allah iznosi i pojašnjava štetnosti alkohola i zločina ili poroka koji se uz njega spominju, pa navodi da on uzrokuje propast i neuspjeh i da spada u odvratne stvari i šejtanovo djelo. Zatim da izaziva neprijateljstvo i mržnju među članovima zajednice, da odvraća od zikra, spominjanja Allaha, koje predstavlja život i hranu za srca, i da sprečava obavljanje namaza, koji odvraća od razvrata i od svega što je ružno i pokuđeno. A sve ovo, kao što vidimo, spada u velike grijehе i poroke i predstavlja ogromnu opasnost, kako za pojedinca tako i za zajednicu.

Definicija alkohola

U alkohol se ubraja svako opojno piće koje prožima i prekriva razum, bez obzira

od kakve materije bilo proizvedeno i koje ime mu bilo nadjeveno. U nekim hadiskim predanjima spominje se da će se pred kraj svijeta pojaviti ljudi koji će vino ili alkohol nazivati drugim imenima, međutim, poznato je da imena i nazivi ne utječu na promjenu činjenica ili suštine stvari.

A poput alkohola, pa čak i opasnije od njega, jesu sve stvari koje slabe i omamljuju tijelo i koje oštećuju i uništavaju ljudska osjetila ili čula, jer Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio je konzumiranje bilo čega što opija ili omamljuje, a pod onim što omamljuje podrazumijeva se sve što izaziva iznemoglost i klonulost tjelesnih organa, što ih čini uspavanim i neosjetljivim i što čovjeka lišava osjećaja časti i ljubomore.

O ljudi (poštovani vjernici)!

Vaši neprijatelji neprestano i bez odmora planiraju kako da vas unište i kako da vam, na bilo koji način i bilo kojim putem, štetu nanesu, baš onako kako to Uzvišeni Allah za njih kaže:

“...Oni vam samo propast žele: jedva čekaju da muka dopadnete, mržnja izbiju iz njihovih usta, a još je gore ono što kriju njihova prsa.” (Ali-’Imran : 118)

A jedan od najprljavijih projekata i jedno od najrazornijih oružja kojim se danas bore protiv vas jeste oružje narkotika ili droge. Tako oni drogu siju i proizvode, a potom je vama izvoze, da bi je, nakon toga, na raznovrsne tajnovite načine među vama širili i plasirali, iskorištavajući u tu svrhu trgovce rušitelje, odnosno ljudske šejtane koji se bave nabavkom i prodajom narkotika u muslimanskim zemljama. Stoga ti širitelji i propagatori droge, uistinu, zaslužuju da najžešćom kaznom kažnjeni budu, jer siju na zemlji veliki tesad i smutnju, dok je, u isto vrijeme, svaki onaj ko sazna za njih ili ih otkrije dužan o tome izvijestiti aktuelne vlasti, kako bi bili primjereno kažnjeni, a njihovo zlo iskorijenjeno. Mislim da je ovdje bespotrebno napominjati kako to spada u uzajamno potpomaganje u dobročinstvu i bogobožnosti, uz bitnu napomenu da nije dopušteno takve osobe skrivati i štititi ili se, pak, za njih zauzimati.

O ljudi (draga baćo)!

Uistinu je droga opasnija i štetnija od alkohola, jer uništava razum i pamet i narušava ljudsku narav i ćud, kao što, u isto vrijeme, ubija u čovjeku osjećaj časti i ljubomore. Tako droga saučestvuje s alkoholom u svojstvu opijanja, da bi ga potom visoko nadmašila po obimu i mnogobrojnosti štete, a neki učenjaci su to i brojčano iskazali pa su naveli da se u drogi krije stotinu i dvadeset šteta ili kobnih posljedica — bilo vjerskih ili dunjalučkih.

Neke od njenih vjerskih štetnosti ogledaju se u tome što potiskuje u zaborav sjećanje na Uzvišenog Allaha, razara i odnosi stid i čovječnost i vodi ostavljanju namaza i padanju u haram — zabranjena djela i radnje.

Droga je, nesumnjivo, najopasnije oružje kojim se koriste rušilačke bande u ljudskim zajednicama kako bi ostvarile svoje mračne ciljeve i namjere, a najviše ga upotrebljavaju jevreji u cilju uništavanja drugih naroda i u cilju dominacije nad njima i njihovog ponižavanja (pokoravanja). Stoga su droga i narkotici jedno od najopasnijih zala ili bolesti koje prijetе razaranju i uništenju ljudske zajednice i njihova opasnost nije nimalo manja od opasnosti zaraznih bolesti i epidemija koje haraju među narodima i skupinama. Iz toga razloga su u većini zemalja svijeta uspostavljeni posebni sistemi i aparati koji vode bespoštedni rat i borbu protiv droge, pa čak dotle da su i nevjerničke zemlje osjetile njenu pogubnost i opasnost i počele da joj se odupiru i suprotstavljaju, odnosno da je suzbijaju i zabranjuju.

A oni koji proturaju i šire drogu do te mjere ogrezli su u svom zločinu i kriminalu da se koriste vrlo suptilnim (preciznim) i tajnovitim varkama kako bi je što lakše prokrijumčarili i rasprodali, tako da ih mnogi ljudi uopće ne zapažaju i ne primjećuju. Proizvode je u raznoraznim oblicima i ubacuju u stvari za koje se malo vjeruje da se u njima može naći..., zato, braćo muslimani, dobro obratite pažnju na ovu zastrašujuću opasnost i pripazite da njena zaraza ne pogodi i vašu djecu. Ne ostavljajte ih da lutaju ulicama i da se druže sa svakim koga sretnu i na koga naiđu, jer kada se samo jedna jedinka ili jedan član društva pokvari, on negativno djeluje na sve one koji s njim kontaktiraju i one koji s njim sjede ili druguju! A posebno ih čuvajte od ovih izgubljenih i zapuštenih omladinaca koji krstare i tumaraju sokacima, jer oni su, nedvojbeno, predmet sumnje i podozrenja, a mnogobrojna su i raznovrsna sredstva i skrivene spletke koje ljudski i džinski šejtani smišljaju i njima omladinska društva napadaju i osvajaju. Ta, vi živite u vremenu u kojem su se zlo i njegovi pobornici namnožili, u kojem su agitatori i propagatori smutnje i nereda postali mnogobrojni. Živite u vremenu u kojem su se ljudi sa svih strana, zbog olakšanog i brzog prebacivanja, udružili i pomiješali, zbog čega se i zlo počelo velikom brzinom širiti, a to, nesumnjivo, iziskuje i zahtijeva vašu intenzivnu pažnju i aktivnu opreznost, kao i veću brigu oko čuvanja i zaštite vaše djece od one koju posvećujete zaštiti i čuvanju vaše imovine. Stvar je, draga braćo, uistinu opasna a zlo rasprostranjeno i prijetеće, i nema spasa i utočišta od propasti ove narkomanije izuzev u traženju pomoći od Uzvišenog Allaha, a zatim u bespoštednoj primjeni adekvatne kazne nad svakim onim ko tu propast troši ili prodaje (širi). Nadalje, neophodno je da se mala djeca sačuvaju od nemarnog i aljkavog

prepuštanja ulicama i druženja sa sumnjivim i nepoznatim osobama, kao što je, isto tako, neophodno da se na to zlo i belaj upozori i ukaže putem vazova, savjeta, hutbi, predavanja, pisanja u novinama i časopisima, te putem drugih raznovrsnih sredstava informisanja.

Neka nam Uzvišeni Allah svima pomogne u onome u čemu je dobro i korist...

Eu'zu billahi mineš-šejtanir-radžim (Utječem se Allahu od prokletog šejtana):

***"Pomažite jedni drugima u dobročinstvu i bogobožnosti, a nemojte se potpomagati u grijehu i neprijateljstvu; i bojte se Allaha, jer Allah uistinu teško kažnjava."* (El-Ma'ida : 2)**

OPASNOST OD DROGE I OPOJNIH PIĆA

DRUGA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, Koji je čovjeka stvorio i nad mnogim živim bićima ga odlikovao i Koji je sve što je na nebesima i na Zemlji dao, njemu potčinio i na raspolaganje stavio. Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga, kako u rububijetu (gospodarstvu) tako i u lijepim imenima i savršenim svojstvima, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob, poslanik i odabranik među svim stvorenjima i svim svjetovima. Neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu i njegove ashabe, one koji su vjernici bili i koji su Hidžru učinili, koji su se na Allahovom putu borili (utočište i pomoć pružili...

O ljudi (braćo u islamu)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i zahvalni Mu budite na počastima i blagodatima kojima vas je odlikovao. U najljepšem liku vas je stvorio i zdrav um i pamet vam darovao, potom ga jednom od pet nužnih stvari za životni opstanak učinio i njihovu zaštitu strogo zapovijedio, a za onoga ko na njih nasrne, kaznu propisao. Tako se onaj ko alkohol ili ono što opija i omamljuje popije sa osamdeset udaraca bičem bičuje, u vidu kazne za ono što je počinio i u vidu opomene za naredne i buduće dane, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo je alkoholičara, kao i onoga ko alkohol spravlja, prodaje ili

bilo čime u tome pomaže, i izvijestio je da je notorni pijanica isto što i idolopoklonik ili obožavalac kipova. U tom smislu se onaj ko pije alkohola drži dopuštenim smatra nevjernikom ili otpadnikom od islama, dok se onaj ko taj čin ne drži dopuštenim, halalom, smatra fasikom (prijestupnikom) i počinioцем jednog od velikih grijeha. Nad njim se izvršava šerijatska kazna i on gubi svojstvo pravednosti sve dok se istinski i iskreno ne pokaje. Zato je, draga braćo, konzumiranje alkohola zabranjeno, kako u svrhu uživanja tako i u svrhu liječenja, jer kada je Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitan o spravljanju alkohola u svrhu liječenja, odgovorio je: "On je, uistinu, bolest a ne lijek." Međutim, ljudi su u današnjem vremenu stavljeni na kušnju spravljanjem takozvanog čistog ili medicinskog alkohola i njegovim ugrađivanjem u pojedine lijekove, konzerve i mirise, pa je stoga neophodno kloniti se upotrebe svih stvari u čijem sastavu ima alkohola, slijedeći riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: "Ono što opija u velikoj količini zabranjeno je uzimati u maloj količini", i riječi Uzvišenog Allaha:

"...zato ga se klonite..." (El-Ma'ida : 90)

Gospodaru naš, učini nas halalom Tvojim neovisnim od Tvoga harama i daj da smo dobročinstvom i milošću Tvojom nepotrebni za bilo kim drugim mimo Tebe...

Potom znajte, poštovana braćo, da je najbolji govor Allahova, dž.š., Knjiga... itd.

ULOGA OMLADINE U ISLAMU I OBAVEZA NJIHOVOG ZBRINAJVANJA

PRVA HUTBA

Neka je hvala Uzvišenom Allahu, Njega slavimo i od Njega pomoći tražimo, od Njega oprost za grijehе ištemo i Njemu tevbu za njih činimo. Allahu se utječemo od zla naših duša i od naših hrđavih djela i postupaka. Koga Allah uputi, niko ga u zabludu odvesti ne može, a koga On u zabludi ostavi, niko ga na pravi put izvesti ne može. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Koji nema druga, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik. Poslao ga je pred Sudnji dan da radosne vijesti donosi i da opominje, da Allahu, voljom Njegovom, poziva i da svjetiljka koja obasjava bude. On je poslanicu svoju vjerno dostavio i emanet svoj časno ispunio. Ummetu je iskreno savjet pružio i na Allahovom putu se istinski borio, pa neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu, ashabe i one koji ih u dobročinstvu slijedili budu sve do Sudnjega dana...

O ljudi (poštovani vjernici)!

Bojte se Uzvišenog Allaha, i neka se svaki od vas prisjeti svoje odgovornosti naspram islama i naspram muslimana. Današnji moj govor vama bit će posvećen ulozi omladine naspram spomenute odgovornosti i vašoj obavezi naspram njihovog usmjeravanja da tu odgovornost uspješno ponesu i izvrše.

Nema sumnje, draga braćo, da je uloga omladine u životu veoma značajna i bitna, jer kada je omladina valjana i čestita, onda ona vodi naprijed svoj ummet i ispunjava dužnu obavezu naspram širenja svoje vjere i pozivanja u nju. Pitate se zašto? Zato

što im je Allah, dž.š., dao tjelesnu energiju i umnu i idejnu snagu kojom daleko nadmašuju ljude u odmaklim godinama, makar im ovi prednjačili u vezi s pitanjem znanja i iskustva, jer iznemoglost njihovih tijela, u najviše slučajeva, kao i slabost njihove snage obično im ne omogućavaju da ostvare ono što je u stanju ostvariti snažna i jaka omladina. Otuda je uloga mladih ashaba, drugova Allahovog Poslanika, s.a.v.s., neka je Uzvišeni Allah s njima zadovoljan, u širenju i razumijevanju Allahove vjere i borbe na Allahovom putu bila ogromna i velika. Sjetimo se samo Abdulaha b. Abbasa, Abdullaha b. Omera, Abdullaha b. Amra b. el-Asa, Muaza b. Džebela, Zejda b. Sabita i drugih mladića među ashabima koji su se okitili korisnim znanjem i sačuvali i dostavili ovom ummetu miraz (nasljeđe, baštinu) svoga Vjerovjesnika, s.a.v.s., a uz njih se sjetimo i slavni vojskovođa poput Halida b. Velida, Musenne b. Harisa eš-Šejbanije i drugih. Svi su oni pripadali jednom ummetu i vjerno i dosljedno završili svoju zadaću, igrajući veliku i značajnu ulogu u odnosu na svoju vjeru, svoj ummet i svoju zajednicu, čiji su tragovi do dana današnjeg ostali i traju i, sa Allahovim izumom, trajat će sve dok traje i živi sam islam. A omladina današnjeg vremena predstavlja njihove nasljednike, ukoliko se ispravno ponesu prema samima sebi te ukoliko spoznaju svoje mjesto i ulogu i odgovorno preuzmu svoju odgovornost ili emanet. Samo u navedenom slučaju oni će biti istinski nasljednici tih drevnih (prvih) omladinaca, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., izvijestio je da će među sedmericom koje će Allah uvesti u Svoj hlad, onoga dana kada drugog hlada osim Njegovog ne bude bilo, biti i mladić koji je odrastao u pokornosti i poslušnosti uzvišenom Allahu.

Određeni broj svojih smjernica i savjeta Vjerovjesnik, s.a.v.s., upućivao je omladini. Tako je Poslanik, s.a.v.s., Ibn-Abbasu govorio: "Dječaće, ja ću te podučiti nekim riječima (stvarima): Pazi na Allaha pa će i On paziti na tebe! Pazi na Allaha pa ćeš Ga uvijek imati pred sobom! Kada tražiš, traži od Allaha, a kada tražiš pomoć, traži je samo od Allaha!" Muaza b. Džebela je, dok sjedaše na magarcu iza njegovih leđa, pitao: "O Muaze, znaš li šta je dužnost robova prema Allahu a šta dužnost Allaha prema robovima?" — do kraja poznatog hadisa. A Omeru b. Ebi-Selemi je, dok je još bio dječaćić i nakon što je izrazio želju da jede sa Vjerovjesnikom, s.a.v.s., pa mu ruka počela lutati po krajevima posude, rekao, prethodno ga prihvativši za njegovu ruku: "Dječaće, reci 'bismillah' (spomeni ime Uzvišenog Allaha), jedi desnom rukom i jedi ispred sebe!" Eto, to su bile Vjerovjesnikove, s.a.v.s., smjernice koje je upućivao maloj djeci, kako bi na taj način usadio u njihova srca ove uzvišene islamske adabe, pravila lijepog islamskog ponašanja. Iz svega se navedenog jasno da zaključiti kakvu važnost i značaj predstavlja usmjeravanje omladine ka dobru i kolika je obaveza i

odgovornost starijih prema njima.

Stoga, naša uzvišena islamska vjera posvećuje izrazito značajnu pažnju odgajanju i podizanju omladine, jer oni, ustvari, predstavljaju ljude budućnosti i oni su ti koji će naslijediti svoje roditelje i preuzeti njihovu ulogu u životu. Tako se neke od islamskih smjernica i uputstava u pogledu pažnje prema omladini ogledaju u sljedećem:

Prvo: U izboru čestite i vrijedne supruge koja, u stvarnosti, predstavlja mjesto sjetve iz kojeg treba da niknu, odnosno da se porode djeca. Stoga nam Vjerovjesnik, s.a.v.s., preporučuje da bismo čestitu i dobrou suprugu, pa kaže: "Drži se one koja je pobožna, Bog ti svako dobro dao!" Zašto? Zato što će čestita i dobra supruga, od koje Allah, dž.š., mužu podari evlad ili djecu, preuzeti ulogu njihovog usmjeravanja kao i ulogu brige i pažnje oko njih dok su u djetinjstvu. Eto, to je jedna od islamskih smjernica namijenjenih omladini.

Drugo: Sljedeća islamska smjernica odnosi se na novorođenče neposredno nakon njegovog izlaska na ovaj svijet, a ogleda se u tome da mu roditelji izaberu ili nadjenu lijepo ime, jer lijepo ime ima svoj smisao i svoje značenje. U tom smislu Vjerovjesnik, s.a.v.s., podstiče roditelje da biraju svojoj djeci lijepa imena i da se drže što dalje od imena koja su pokuđena ili od imena koja upućuju na neprikladna i neumjesna značenja.

Treće: Naredna islamska smjernica posvećena omladini upućena je, isto tako, roditeljima, a ogleda se u tome da su dužni da za svoju djecu zakolju kurbane, odnosno akike. Taj čin predstavlja pritvrđeni sunnet i ostavlja na dijete plemenit i lijep utjecaj, a njegov smisao ne ogleda se u pukom prolijevanju krvi ili izražavanju veselja i radosti. I ovaj postupak, kao što vidimo, upućuje na pažnju islama prema omladini u samom začetku njihovog razvoja.

Četvrto: Jedna od pažnji islama prema omladini ogleda se u brizi za njihov odgoj kada stupe u doba rasuđivanja i kada se kod njih pojavi određena doza svijesti i zapažanja. Od tada počinje njihovo upućivanje i uvođenje u vjeru jer je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Naređujte vašoj djeci da klanjaju namaz kada navršše sedam godina, a udarite ih za njegovo ostavljanje kada navršše deset, i razdvojite ih u posteljama." Iz ovoga se jasno vidi da islam vodi brigu o omladini i da postepeno, iz godine u godinu i u skladu sa njihovim mogućnostima i umnim sposobnostima, napreduje u njihovom usmjeravanju. Nadalje, Vjerovjesnik, s.a.v.s., također je rekao: "Svako dijete rodi se u čistoj prirodi, ispravnoj vjeri (islamu) pa ga onda njegovi roditelji učine jevrejom ili kršćaninom ili medžusijom (obožavaocem vatre)." Dakle, dijete se rađa u čistoj prirodi, odnosno u islamu i ukoliko njegovi roditelji tu prirodu budu njegovali i prema dobru je usmjeravali, ona će se ka dobru i uputiti, pošto u samoj svojoj osnovi predstavlja

plodno i prikladno tlo. Međutim, ukoliko roditelji zastrane u odgoju djeteta, njegova čista priroda iskvarit će se i ono će, u skladu s roditeljem, isto tako zastraniti ili zalutati. Tako, ako su mu roditelji jevreji, kršćani ili medžusije, i dijete će odrasti u toj iskrivljenoj i opakoj vjeri, čime će njegova čista priroda biti iskrivljena i izopačena. U suprotnom, ako su mu roditelji muslimani, a uz to još i čestiti, oni će njegovati i čuvati tu čistu prirodu koju je Allah u djetetu pohranio, a zatim je i dalje razvijati, unapređivati i nadzirati.

Peto: Među stvarima koje upućuju na pažnju i brigu islama prema omladini još od ranog dobra (odnosno od djetinjstva) jeste i ta što je Uzvišeni Allah zapovijedio djetetu i zadužio ga da prema svojim roditeljima, kada ostare i duboku starost dožive, lijepo postupa i dobročinstvo im čini i da mu uvijek na umu bude kako su ga oni negovali, pazili i odgajali dok je mlad i nejačak bio. Uzvišeni kaže:

“Kada jedno od njih, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: ‘Uh’ — i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: ‘Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, dok sam bio dijete, negovali!’” (El-Isra’ : 23—24)

Dokaz za temu o kojoj govorimo iz citiranih ajeta leži u riječima Uzvišenog: ***“...oni su mene, dok sam bio dijete, negovali!”*** — iz kojih se razumije da roditeljski odgoj i pažnja prema djetetu predstavlja blagodat i dobročinstvo koje im je dijete dužno i obavezno uzvratiti. A pod njegom i odgojem djeteta ne misli se samo na tjelesni odgoj koji se ogleda u osiguranju hrane i pića, jer to je, ako se svede samo na to, puki životinjski odgoj. Međutim, mnogo važniji od njega jeste duhovni i idejni, odnosno moralni odgoj koji se ogleda u njegovanju zdrave dječije prirode i njenom usmjeravanju ka dobru, odnosno usađivanju dobra u djetetovu dušu i njegovo odgajanje u okvirima dobrote i hajra. To je koristan i plodonosan odgoj čiji tragovi ostaju na djetetu, rastu i razvijaju se s njim i prate ga. A što se, pak, samo tjelesnog odgoja tiče, on je bliži kvarenju i upropaštavanju djeteta, negoli njegovom oporavljanju i dovođenju u ispravno stanje, jer kada se djetetu pruži svaka udobnost u pogledu hrane, pića i ostalih prohtjeva, a zapostavi se zdrava i ispravna strana odgoja, onda to obično bude razlog da se ono razvije i odraste hajvanskim ili životinjskim odgojem. Međutim, ukoliko se pažnja posveti objema vrstama odgoja: tjelesnom, koji je nužan — ali u razumnim granicama i u okvirima dopuštenog, bez pretjerivanja i rasipanja — a uporedo s njim i duhovnom, idejnom i moralnom, onda to predstavlja neprocjenjivo dobro kojeg će se dijete sjetiti kada spozna i dokuči vrijednost roditeljskog dobročinstva prema njemu, pa će, kako mu je to Allah zapovijedio, uskliknuti: ***“Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, dok sam bio, negovali!”***

Braćo muslimani!

Omladina je u današnjem vremenu izložena mnogobrojnim problemima i izazovima. Izložena je, prije svega, veoma opasnim strujama, tokovima i pokretima kojima, ako se prepusti, njen moral i njeno će ponašanje nesumnjivo biti iskvareno, a nakon toga, svakako, i njeno vjerovanje, odnosno njena vjera. A te struje, tokovi i pokreti mnogobrojni su i raznovrsni i imaju različita ishodišta, odnosno vraćaju se na različite izvore. Predstavljaju ih i propagiraju raznorazna sredstva informisanja, poput radija, televizije, novina i časopisa, zatim rušilačkih i destruktivnih knjiga koje štamparije neumorno izbacuju, a u kojima se krije smrtonosni i ubitačni otrov i koje vrlo brzo stižu do ruku omladine, ili do većine njih, koja obično nije u stanju da razlikuje između onoga što je štetno i onoga što je korisno. Stoga, ukoliko se tim raznolikim strujanjima i tokovima, promovisanim kroz navedena sredstva, bilo čitana, gledana ili slušana, prepusti da se nesmetano okome i sruče na omladinu, onda će posljedice i rezultati biti kobni i opasni.

Kao dokaz tome nije teško zamijetiti da se vladanje i ponašanje kod većine današnje omladine uveliko izmijenilo. Počeli su se povoditi za Zapadom, ili Istokom, u načinu njihovog odijevanja, u obliku njihovih frizura, u njihovim pokretima, sve u skladu s ovim što čuju ili pročitaju u naprijed spomenutim sredstvima i izvorima koji, u najviše slučajeva, kriju u sebi mnogobrojne spletke i intrige za njihovo iskvarivanje i uništavanje. A mnogo bitnije i značajnije od toga jeste promjena njihovog uvjerenja i njihovog vjerovanja, pa tako vidimo kako su se pojedini muslimanski omladinci preobrazili u ateiste (bezbožnike), komuniste, članove "Bas" partije i u sljedbenike drugih rušilačkih ideja i nazora. A kako i ne bi kada objeručke prihvataju navedenu propagandu koja im se jednostavno i jeftino nudi, a u isto vrijeme njihov um nije ispunjen ili zauzet ničim drugim niti posjeduju imunitet, odnosno adekvatno znanje koje im omogućava da proniknu u te skrivene nejasnoće i sumnje ili otkriju tu zavodljivu i obmanjlivu propagandu. U takvom stanju ne preostaje im ništa drugo nego da prime i prihvate ono što im se nudi ili što do njih dopre.

Stoga, nema sumnje da će se kod omladine koja objeručke i bezrezervno prihvata ponuđenu propagandu i u čijem razumu postoji vakuum, praznina, koja nije ispunjena korisnim znanjem, ta propaganda urezati duboko u njihovu pamet i da će je, nakon toga, biti jako teško iz nje izvući i odstraniti.

Nadalje, nakon svega spomenutog dolazi uloga putovanja vani ili odlaska u strane zemlje. Tako mladić putuje i odlazi izvan svoje domovine kako bi posjetio nevjerničke zemlje, zemlje koje su u mnogo čemu zastranile, u kojima su moral i čestitost postale izgubljene stvari i u kojima su vjerovanja i uvjerenja još odavno iskrivljena i izvitoperena.

Odlazi da vidi i posjeti te zemlje, a ujedno da vidi i posjeti sve ono što se u njima nalazi i što u njima, kao takvima, dominira. Da vidi raspuštenost i anarhiju i da vidi isprazne i ništavne ideje i nazore, i to u vrijeme kada ne posjeduje ono čime će im se suprotstaviti ili što će mu njihovu lažnost i neispravnost rasvijetliti i razotkriti. On, jadnik, ne posjeduje zadovoljavajuću zalihu, odnosno podlogu na koju se može pozvati, ili, što je još gore, ne posjeduje je u osnovi, a radi se o mladiću u cvijetu (jeku) mladosti koji, kada otputuje u te zemlje i izmiješa se sa njihovim stanovništvom, vrlo brzo se promijeni u odnosu na svoju vjeru i svoju muslimansku zajednicu i na kraju se vrati i ostane praznih šaka bez igdje ičega. Eto, i to je, odlazak u inostranstvo koje vrvi od smutnje i fesada, jedan od razloga moralnog i ideološkog skretanja i zastranjivanja kod omladine. Zato, bojte se Uzvišenog Allaha, o vi koji Njemu robujete, i prisjetite se riječi u kojima On kaže:

“O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovijedi, neće opirati, i koji će ono što im se naredi, izvršiti.”
(Et-Tahrim : 6)

Neka nas Uzvišeni Allah obaspe blagoslovom Kur'ana veličanstvenog...

ULOGA OMLADINE U ISLAMU I OBAVEZA NJIHOVOG ZBRINAJVANJA

DRUGA HUTBA

Neka je hvala Uzvišenom Allahu na blagodatima i dobročinstvu Njegovom. Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu časnu porodicu i čestite ashabe...

O ljudi (poštovani i cijenjeni vjernici)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i potrudite se da izliječite vašu omladinu od onoga što ih je pogodilo u njihovoj vjeri, a lijek za to je, hvala Allahu, jednostavan i lahak ukoliko su namjere iskrene a odluke čvrste i ispravne. On se, ukratko, ogleda u sljedećih

nekoliko stvari:

Prva stvar:

Nužnost obnove i reforme obrazovnih planova i programa s kojima se omladina susreće u školama, u smislu da se ti programi popune korisnim vjerskim znanostima: znanostima o akaidu, ispravnom vjerovanju i spoznaji onoga što je dopušteno, halal, i onoga što je zabranjeno, haram, u domenu uzajamnog poslovanja i međuljudskih odnosa, kao i u domenu ishrane, običaja i adeta, ahlaka i ponašanja... itd., sve dok se, na taj način, njihova srca ne ispune korisnim znanjem, kojim kada se naoružaju, bit će osposobljeni praviti razliku između onoga što je dobro i onoga što je nevaljalo, odnosno između onoga što je korisno i onoga što je štetno, kao što će biti u stanju oduprijeti se sumnjama i dilemama s kojima se suočavaju. A nakon reforme navedenih programa neophodno je posvetiti pažnju izboru sposobnih i čestitih učitelja i profesora koji će sadržinu tih programa i spomenutih korisnih nauka vjerno pretočiti u srca omladine i zainteresovati ih za istu.

Druga stvar:

Neophodnost susreta između omladine i uleme, odnosno učenjaka, i to putem organizovanih skupova i savjetovanja po džamijama, školama i drugim mjestima. Ti skupovi i savjetovanja trebaju biti otvoreni za odgovor na aktuelne probleme s kojima se omladina susreće i za pojašnjenje i osvjetljenje puta kojim treba da se uputi i krene. U tom je smislu odgovornost uleme naspram muslimanske omladine veoma velika i značajna, međutim, moram ovom prilikom kazati, i to sa velikom gorčinom, da je raspon između omladine i uleme u današnjem vremenu jako izražen i velik. Ulema je, ili većina njih, na jednoj strani a omladina na drugoj, i to je nesumnjivo jedan od razloga izgubljenosti stradanja mladih generacija. U prilog tome jasno govori činjenica da je omladina, onda kada se družila i susretala sa svojom ulemom, bila dobro upućena i obaviještena i potpuno svjesna svog položaja i uloge. Međutim, kada su se mlade generacije odvojile od svojih učitelja (alima), došlo je do ovog današnjeg ogromnog preokreta i dekadence.

Treća stvar:

I na kraju, jedna od stvari kojom se liječi naglašena zastranjenost i devijantnost kod omladine i kojom se uspješno odupire tim rušilačkim strujanjima, tokovima i pokretima usmjerenim i uperenim protiv njih jeste i sprečavanje mladih generacija da

odlaze i putuju u inostranstvo (nemuslimanske zemlje), izuzev u slučaju nužne potrebe i uz stroga pravila i sigurnosne mjere koje će ih udaljiti i zaštititi od opasnosti putovanja u nevjerničke sredine. U suprotnom, ako im se, takvim kakvi jesu, prepusti da slobodno putuju gdje hoće i kako hoće, onda je stvar, uistinu, veoma kritična i opasna.

Stoga, bojte se uzvišenog Allaha, o vi koji Njemu robujete, i znajte da je najbolji govor Allahova, dž.š., Knjiga,... itd.

NEKE KARAKTERISTIKE (ODLIKE) VJEROVANJA

PRVA HUTBA

Neka je hvala Uzvišenom Allahu, Sveopćem Dobročinitelju, Milostivom, Koji kome On hoće uputu daje i iman daruje. Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga, svjedočenjem koje onom ko ga izgovori, svjestan njegovog značenja i držeći se u praksi njegovih zahtjeva, garantuje ulazak u Džennet, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik. Njemu je On Kur'an objavio, kao putokaz svim ljudima i jasan dokaz Pravog puta i razlikovanja dobra od zla, pa neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih u dobru slijedili budu...

O ljudi (poštovana braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i držite se onoga što vam je, jezikom Poslanika Svoga, zapovijedio: da jezik svoj čuvate, da komšije i susjede ne uznemiravate i da gosta lijepo dočekate i počastite. Ebu-Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka govori ono što je dobro ili neka šuti; ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka plemenito postupi sa svojim susjedom; i ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka lijepo počasti svoga gosta." (Prenose Buharija i Muslim)

U hadisu se spominju tri stvari koje spadaju u svojstva vjerovanja i koje su vjerniku stavljene u dužnost i obavezu:

Prva stvar ili prvo svojstvo jeste:

jezik treba koristiti za pričanje i izgovaranje onoga što je dobro i korisno, a čuvati

ga i obuzdavati od izgovaranja onoga što je ružno i beskorisno.

Izgovaranje onoga što je dobro obuhvata: zikr, spominjanje Uzvišenog Allaha, učenje Kur'ana, izgovaranje "tehlila" (la ilahe illellah), "tekbira" (Allahu Ekber) i "tesbiha" (subhanellah), zatim naređivanje dobra i odvrćanje od zla, savjetovanje i upućivanje muslimana, poučavanje neukih i neznalica, izmirivanje protivnika i zavađenih, širenje selama (islamskog pozdrava), obraćanje ljudima lijepim i pristojnim riječima, a osobito muslimanima, kako to Uzvišeni Allah nalaže u riječima: "...a ljudima lijepe riječi govorite...", to jest: obraćajte im se lijepim govorom ...itd.

A čuvanje i obuzdavanje jezika podrazumijeva šutnju od ružnog i nepristojnog govora, u što prije svega spadaju riječi koje vode u širk, višeboštvo i kufr, nevjerstvo, zatim riječi koje sadrže psovku i vrijeđanje, kao i laž, lažno svjedočenje, ogovaranje, klevetanje... itd. Pod tim se, nadalje, podrazumijeva i šutnja od suvišnog i beskorisnog govora, odnosno od govora za kojim nema nikakve potrebe i od govora koji se ne tiče samog govornika...

Timzija prenosi od Ibn-Omera, r.a., a on od Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: "Nemojte mnogo pričati, izuzev da se to odnosi na zikr, spominjanje Allaha, jer učestali govor, mimo zikrullah, čini srce okrutnim, a najudaljeniji čovjek od Allaha jeste čovjek okrutnog srca."

Robovi Allahovi (draga braćo)!

Čuvajte se vaših jezika, jer u dvjema vjerodostojnim hadiskim zbirkama, Buharijinoj i Muslimovoj, u hadisu Ebu-Hurejrea, r.a., stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: "Zaista čovjek izgovori jednu riječ, ne obraćajući pažnju na nju (i ne vodeći računa o njoj), pa se zbog nje poklizne (strovali) u džehenemsku vatru dalje nego što je razmak između istoka i zapada."

A Ahmed i Tirmizija, isto tako, prenose od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Uistinu čovjek izgovori jednu riječ, ne vidjevši u njoj ništa ružno ili loše, pa se strovali zbog nje u (džehenemsku) vatru čitavih sedamdeset godina."

Zatim, poštovana braćo, sve što mi kažemo ili izgovorimo registruje se i bilježi na naš račun. Uzvišeni Allah kaže:

"On ne izusti nijednu riječ, a da pored njega nije prisutan onaj koji bdi"
(Kaf: 18),

to jest dva meleka koja su zadužena da se brinu o čovjeku i da bilježe njegova djela: onaj koji je na desnoj strani bilježi dobra djela, a onaj koji je na lijevoj, loša. Zbog toga nam je Vjerovjesnik, s.a.v.s., naredio da se čuvamo, pa je rekao: "Neka govori

ono što je dobro ili neka šuti." Zapovijedio je da se priča ono u čemu je hajr, dobro, a da se od svega ostalog šuti, jer moguće je da samo jedna izgovorena riječ odvede njenog vlasnika u džehenemsku vatru, kao što je moguće da jedna jedina riječ izazove smrt onoga ko je izgovori. Zatim, moguće je da jedna izgovorena riječ rastavi dvije voljene osobe i moguće je da samo jedna izgovorena riječ izazove nered i smutnju i raspiri džahilijetski bijes i fanatizam.

Druga stvar ili drugo svojstvo:

naredna vrlina koju Vjerovjesnik, s.a.v.s., zapovijeda jeste plemenit odnos prema komšiji ili susjedu, dobročinstvo prema njemu i sustezanje od njegovog uznemirivanja, a lijep i ljubazan odnos prema susjedu preporučuje Uzvišeni Allah u Svojoj savršenoj Knjizi, Kur'anu.

Ko se smatra susjedom?

Susjedom ili komšijom smatra se onaj ko stanuje u tvojoj blizini (susjedstvu), bez obzira da li njegova kuća bila neposredno uz tvoju ili u njenoj užoj blizini, a jedan broj naših dobrih prethodnika (selefi-salih) kazao je da granice susjedstva sežu do četrdeset kuća sa svake strane.

Plemenit odnos prema susjedu ogleda se u sljedećem: da mu se čini dobročinstvo, da mu se pruži pomoć kada je potreban, da mu se, s vremena na vrijeme, uruči hedija ili poklon, da se s njim ljubazno razgovara, da se posavjetuje kada učini nešto što ne dolikuje, bilo u odnosu na Allaha ili u odnosu na ljude... itd.

U jednom hadiskom predanju kaže se: "Znaš li ti koja su prava susjeda? Da mu pružiš pomoć kada je od tebe zatraži, da mu pozajmiš kada te za zajam zamoli, da ga ne napustiš kada u oskudicu padne ili osiromaši (da ga ne ostaviš kada mu potreban budeš), da ga obiđeš kada se razboli, da mu čestitaš kada ga dobro — hajr zadesi, da ga utješiš kada ga zlo ili nevolja pogodi, da mu dženazu ispratiš kada umre ili preseli, i da ga — izuzev sa njegovim izunom i dozvolom, kakvom zgradom (ili građevinom) ne nadvisuješ pa time vjetar od njega zakloniš."

A što se tiče uznemiravanja i vrijeđanja komšije, ono je zabranjeno, i to veoma strogo, jer je neosnovano i bespravno vrijeđanje bilo koga zabranjeno, haram, a kada je u pitanju susjed ili komšija, onda je zabrana još žešća i strožija. Tako se od Ibn-Mes'uda, r.a., u dvjema vjerodostojnim hadiskim zbirkama (Buharijinoj i Muslimovoj) prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., jednom prilikom upitan: "Koji je grijeh najveći?", pa je odgovorio: "Da Allahu pripišeš druga, a On te je stvorio." "Zatim koji?", bi tada rečeno, a on kaza: "Da ubiješ svoje dijete iz straha da s tobom jede (ili nafaku dijeli)."

“A potom koji?”, opet bi rečeno, a on dodade: “Da učiniš zinaluk (nemoral) sa ženom svoga komšije.”

Buharija u svom “Sahihu” navodi, prenoseći od Ebu-Šurejha, r.a., da je Vjerovjesnik s.a.v.s. rekao: “Tako mi Allaha, nije vjernik! Tako mi Allaha, nije vjernik!” “Ko, Allahov Poslaniče?”, upita neko, a on odgovori: “Onaj čiji susjed nije siguran od njegovog zla i nepravde.” A Muslim u svome “Sahihu” bilježi, prenoseći od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Neće ući u Džennet onaj čiji komšija nije siguran od njegovog zlostavljanja i nepravde.”

A pod zlostavljanjem i nepravdom podrazumijeva se svako djelo koje u sebi nosi zlo i uvredu, kao što je naprimjer gledanje i posmatranje onoga što susjedi skrivaju u njihovim kućama i ne žele da iko ima u to uvida, u što prije svega spadaju njihovi avreti (sramotni dijelovi tijela, mahane, nedostaci, tajne itd.), bilo da se to čini sa krovova i balkona, ili kroz otvore na kapijama i u zidovima, ili, pak, posredstvom dogleda kojima se otkrivaju zabranjeni i zaštićeni prizori u kućama i avlijama komšija, odnosno putem prisluškivanja susjedskih razgovora i otkrivanjem njihovih tajni.

Nadalje, u zlostavljanje komšija spada i njihovo uznemiravanje povišenim glasovima koji izazivaju njihovu nelagodnost i ne dopuštaju im da bezbrižno spavaju ili se odmaraju, a osobito ako se radi o zabranjenim glasovima kao što su glasovi pjesama i muzičkih instrumenata koje emituju sredstva informisanja ili se emituju putem magnetofona i sl.

Zatim, u njihovo uznemiravanje spada i bacanje smeća i otpadaka po njihovim sokacima i ispred njihovih kuća, kao i puštanje da voda iza pranja i kupanja teče putevima kojima oni prolaze, što ih izlaže opasnosti da se okliznu ili ih, u najmanju ruku, ezijeti njen neprijatni i neugodni zadah.

Treća stvar ili treće svojstvo:

konačno, treća stvar koju je vjerovjesnik, s.a.v.s., u citiranom hadisu zapovijedio jeste gostoljublje (lijep prijem i doček gosta).

Gostoprimstvo spada u norme lijepog islamskog ponašanja i u svojstva vjerovjesnika i čestitih ljudi, a primiti i dočekati gosta, kada su u pitanju mjesta u kojima nema hotela i restorana, obavezna je dužnost u islamu. To obavezno gostoprimstvo (ili primanje gosta) traje od jednog pa do tri dana, jer Buharija i Muslim bilježe hadis Ebu-Šurejha, r.a., koji kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka počasti gosta onoliko koliko ga sljeduje.” “Koliko ga to sljeduje?”, upitali su (ashabi). “Dan i noć”, odgovorio je on a potom dodao: “Gostoprimstvo traje tri dana, a ono što slijedi nakon toga spada u sadaku.”

Dakle, potvrđena obaveza gostoprimstva traje jedan dan i jednu noć, a naredna dva dana i dvije noći predstavljaju njegovo upotpunjenje oko čije obaveznosti ima neslaganja i razilaženja.

Nadalje, prenosi se da je gostu zabranjeno duljiti sa boravkom kod gostoprimca (ugostitelja), pa se tako navodi da je Alejhisselam, s.a.v.s., rekao: "Nije dopušteno da oстане kod njega sve dotle dok ga u škripac (kirtično stanje) ne dovede", a u drugom predanju: "sve dotle dok ga na grijeh ne navede." Stoga je dužnost i obaveza gosta da za odsijedanje potraži i izabere onoga ko je u mogućnosti da ga primi i ugosti, a da izbjegava onoga ko to, zbog oskudice i siromaštva, nije u stanju jer to mu pričinjava poteškoću i dovodi ga u nezgodnu poziciju...

Onaj, pak, ko odbije da pruži obavezno gostoprimstvo (a u mogućnosti je da to učini), čini tim postupkom grijeh i zlodjelo, jer izbjegava izvršiti obavezu kojom je zadužen..., i gostu je u takvoj situaciji dopušteno da svoje pravo na gostoprimstvo traži i zahtijeva, dok je onaj od muslimana koji za njegov slučaj dočuje dužan da ga pomogne sve dok to pravo i ne ostvari. Buharija i Muslim prenose od Ukbea b. Amira da su (ashabi, r.a.) rekli: "Allahov Poslaniče, ti nas šalješ (na zadatke) i mi odsijedamo kod naroda koji nam ne pruža gostoprimstvo, pa šta veliš na to?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., im je, veli Ukbe, na to kazao: "Kada odsjednete kod nekog naroda pa zapovijede da vam se pruži ono što goste sljeduje, vi to prihvatite, a ako odbiju da to učine, vi svoje pravo gostoprimstva od njih (silom) uzmite."

Abdullah b. Omer, r.a., rekao je: "Ko odbije primiti i počastiti gosta on ne pripada Muhammedu, s.a.v.s., a isto tako ni Ibrahimu, alejhis selam."

A Ebu Hurejre, r.a., jednom je prilikom odsjeo kod nekog naroda i za gostoprimstvo ih zamolio pa su ga odbili, nakon čega se on udaljio i sjahao, a potom ih na hranu pozvao pa mu se nisu odazvali, pa im je rekao: "Niti prihvatate gosta niti se odazivate pozivu, kod vas nema ništa od islama."

Robovi Allahovi (draga braćo)!

Islamska vjera nalaže i zapovijeda da se dobročinstvo čini, a vrijeđanje izbjegava, naročito kada su u pitanju gosti i susjedi, i to samo zato što se radi o vjeri samilosti, vjeri jednakosti i vjeri uzajamnog potpomaganja u dobru i bogobožnosti. A dobrosusjedstvo i gostoprimstvo dvije su moralne odlike kojima su se Arapi isticali još u doba džahilijeta, pa ih je islam samo ratificirao i još više potvrdio, jer islam je vjera koja razvija etičke vrline i plemenite osobine, pa neka je hvala Svevišnjem Allahu na ovoj uzvišenoj vjeri koja, nesumnjivo, predstavlja najveći dar i blagodat čovječanstvu.

Eu'zu billahi mineš-šejtanir-radžim (Utječem se Allahu od prokletog šejtana):

“Ovaj Kur'an vodi jedinom ispravnom putu, i vjernicima koji čine dobra djela donosi radosnu vijest da ih čeka nagrada velika, a da smo za one koji u onaj svijet ne vjeruju bolnu patnju pripremili.” (El-Isra : 9-10)

Neka nas uzvišeni Allah obaspe blagoslovom Kur'ana veličanstvenog...

NEKE ODLIKE VJEROVANJA

DRUGA HUTBA

Neka je hvala Svevišnjem Allahu, Koji nam je podario blagodat dini-islama, pomoću koje ćemo, uz Njegovu pomoć, stići do Kuće spasa, odnosno “Daris-selama.” Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga, svjedočenjem onoga koji kaže: “Moj Gospodar je Allah”, a zatim svoj život s time uskladi, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik, neka mu je od njegovog Gospodara najljepši salavat i selam, kao i njegovoj časnoj porodici i njegovim čestitim ashabima...

O ljudi (braćo) u islamu!

Bojte se vašeg Gospodara i lijepo postupajte prema onima prema kojima vam je to Allah zapovijedio. Kaže Allah uzvišeni:

“I Allahu se klanjajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte! A roditeljima dobročinstvo činite, i rođacima, i siročadi, i siromasima, i komšijama, i drugovima, i putnicima namjernicima, i onima koji su u vašem posjedu. Allah, zaista, ne voli one koji se ohole i hvališu.” (En-Nisa : 36)

Uzvišeni Allah u ovom ajetu sabrao je deset prava ili deset obaveza. Počeo ih je sa Svojim, Uzvišen neka je On, pravom (odnosno s obavezom prema Njemu), a zatim na njega nadovezao pravo roditelja, potom pravo bližnjih ili rođaka, pa pravo slabih i potrebnih, poput jetima (siročadi) i siromaha, onda pravo susjeda i onih sa kojima se čovjek druži, zatim pravo putnika namjernika, u što spadaju i gosti, i na kraju pravo ljudi koji su u tuđem vlasništvu (robova), gdje neki prethodnici ubrajaju i stoku koja je

u čovječijem posjedu. U Bezzarovom "Musnedu" zabilježen je hadis Džabira, r.a., u kojem on prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da se komšije ili susjedi dijele u tri kategorije, a to su: komšija koji ima jedno pravo, komšija koji ima dva prava i komšija koji ima tri prava... Što se tiče komšije koji ima jedno pravo to je komšija nemusliman koji nije rođak, njemu pripada samo pravo susjedstva. Komšija koji ima dva prava jeste komšija musliman koji, također, nije rođak, njemu pripada pravo islama i pravo susjedstva i komšija koji ima tri prava jeste komšija musliman koji je ujedno i rođak: njemu pripada pravo islama, pravo susjedstva i pravo rodbinstva.

Neki su pak rekli da se "el-džaru zul-kurba" odnosi na bližeg susjeda, a "el-džarul-džunubu" na daljeg. A što se tiče konstrukcije "es-sahibu bil-dženbi", ona je protumačena sa ženom, zatim sa saputnikom i sa nerazdvojn timer kućnim drugom.

I na kraju, bojte se Uzvišenog Allaha i svakom pravo njegovo dadnite, odnosno obavezu prema njemu izvršite, jer uistinu ćete o tim pravima i obavezama pitani biti. Zatim znajte da je najbolji govor Allahova, dž.š., Knjiga, najbolja uputa uputa Muhammedova, s.a.v.s., a najgore stvari novotarije... itd.

O STIDU I NJEGOVIM KORISTIMA

PRVA HUTBA

Neka je hvala Uzvišenom Allahu, Sveopćem dobročinitelju, Milostivom, koji je stid učinio jednim od ogranaka imana, odnosno vjerovanja. Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga,

“Njemu se mole oni koji su na nebesima i na Zemlji; svakog časa On se zanima nečim” (Er-Rahman : 29)

I svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik, koji je poslan svim ljudima i džinima, neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu i njegove ashabe, koji su din njegov proširili na sve strane...

O ljudi!

Bojte se Uzvišenog Allaha i istinski stid pred Njim ispoljavajte. Znajte da vas On, ma gdje da se nalazili, prati i nadgleda, odnosno da sve čuje i da sve vidi. Stoga, nemojte Mu se suprotstavljati neposlušnošću i griješenjem, misleći da ćete Mu neotkriveni ostati, jer On, uistinu, čuje svaku skrivenu misao i svako potajno došaptavanje.

Robovi Allahovi (draga braćo)!

Stid je plemenita vrlina koja odvraća njenog vlasnika od svega onoga što mu ne priliči i ne dolikuje. Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao je: “Stid donosi samo dobro”, i izvijestio je da je on jedan od ogranaka vjerovanja ili imana. Tako Ebu-Hurejre, r.a., prenosi od njega da je rekao: “Iman se sastoji od sedamdeset i nekoliko ili od šesdeset i nekoliko, ogranaka. Najviši (najbolji) od njih jeste izgovaranje kelimei-šehadeta (la ilahe illellah), a najteži uklanjanje sa puta onoga što smeta (ljudima), a i stid je jedan od ogranaka

imana." Jednom prilikom je Vjerovjesnik, s.a.v.s., naišao pored nekog čovjeka čuvši ga kako kritikuje svoga brata zbog stida, pa mu je rekao: "Ostavi ga, jer stid je, uistinu, sastavni dio vjerovanja." Iz navedenih hadisa vidi se jasno da je stid jedna od moralnih vrlina i plemenitih svojstava.

Kaže Ibnul-Kajjim, Allah mu se smilovao: "Riječ haja' (stid) uzeta je od riječi hajat (život), a otuda se i za kišu kaže: "el-haja". Tako će se u skladu sa stupnjem života (životnosti) srca u njemu odražavati snaga osobine stida, dok će njegovo pomanjkanje biti rezultat umrtvljenosti srca i učmalosti duše. Dakle, sve što srce bude životnije, osobina stida u njemu će biti potpunija, a stid u suštini predstavlja vrlinu koja podstiče na izbjegavanje svega što je ružno i sprečava nemarnost prema izvršavanju dužnosti i obaveza."

Stid se ispoljava između roba (čovjeka) i njegovog Uzvišenog i Svemogućeg Gospodara, pa se tako rob stidi da ga gospodar njegov vidi u stanju neposlušnosti i suprotstavljanja Njemu, kao što se, s druge strane, ispoljava i između čovjeka i ostalih ljudi. Što se tiče stida između čovjeka i njegovog Gospodara, Vjerovjesnik, s.a.v.s., pojasnio ga je u hadisu kojeg prenosi Timzija, a u kojem on kaže: "Istinski ispoljavajte stid prema Allahu." "Mi se stidimo, o Allahov poslaniče", odgovoriše (ashabi), a on reče: "Nisam mislio na to, nego, ko se istinski Allaha stidi neka čuva glavu i ono što (u njoj) pamti, neka pazi na stomak i ono što se u njemu nalazi, neka se prisjeća smrti i kušnje (ili nevolje) i ko za ahiretom teži neka ukrase dunjalučke ostavi. Onaj ko sve ovo ispuni istinski se Allaha, dž.š., stidi." U ovom hadisu Alejhisselam, s.a.v.s., ističe obilježja stida od Uzvišenog Allaha i pojašnjava da se ona ogledaju u čuvanju tjelesnih organa od neposlušnosti prema Allahu, podsjećanju na smrt i skraćivanju nade u dunjaluk, te nezapostavljanju ahireta prepuštanjem strastvenim požudama i odanošću dunjaluku. A u drugom hadisu stoji: "Ko se stidi od Allaha i Allah se stidi od njega."

Stid Gospodara od Njegovog roba jeste, ustvari, stid počasti, dobročinstva, velikodušnosti i uzvišenosti, jer Uzvišeni i Svemogući Allah stidljiv je i darežljiv, stidi se da ruke Svoga roba vrati praznim kada ih on usmjeri i upravi prema Njemu i stidi se da na muke stavi vlasnika bijelih vlasi, onoga koji je osijedio u islamu.

A što se tiče stida između čovjeka i ostalih ljudi, to je stid koji sprečava roba da radi i čini ono što mu ne dolikuje, jer on ne voli da ljudi otkriju kod njega kakvu mahanu ili nedostatak, zbog čega ga stid njegov sprečava od činjenja ružnih djela i nemoralnih postupaka. Stoga se onaj ko se stidi Allaha kloni onoga što mu je On zabranio u svim svojim stanjima i situacijama: kada je prisutan među ljudima i kada je odsutan od njih,

tj. kada je nasamo. To je, ustvari, stid iz pokornosti, straha i strahopoštovanja prema Uzvišenom Allahu, a stječe se istinskom spoznajom Allaha, dž.š., spoznajom Njegove veličine, bliskosti sa Njegovim robovima i upućenosti u njihova stanja, te čvrstim uvjerenjem da On zna poglede koji kriomice u ono što je zabranjeno gledaju, a i ono što grudi kriju. Ovakav stid predstavlja jedno od najuzvišenijih svojstava imana (vjerovanja), zapravo to je jedna od najuzvišenijih deredža ihsana (dobročinstva), kako je zabilježeno u hadisu: "Ihsan (dobročinstvo) jeste da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš, jer iako ti Njega ne vidiš, On tebe, uistinu, vidi."

Onaj ko se stidi ljudi neophodno je da se drži daleko od ružnih i pokuđenih svojstava, kao i od hrđavih djela i lošeg govora. Takav nije od onih koji grde i psuju ili koji ogovaraju i potvaraju, kao ni od onih koji su nepristojni i bestidni ili koji se javno grijesima odaju, a ni od onih koji nešto što je ružno otvoreno ispoljavaju. Njegov stid od Allaha sprečava ga da u duši pokvaren bude, dok mu stid od ljudi ne dopušta da pokvarenost javno iskazuje, pa je tako dobar i u duši i na djelima, odnosno i u tajnim i u javnim (postupcima). Zbog svega je ovoga stid postao jednim od sastavnih dijelova imana, odnosno vjerovanja, jer kod onoga ko je lišen stida ne postoji ništa što bi ga spriječilo od upuštanja u hrđava djela i pokuđene navike i on postaje sličan onome ko iman nikako i ne posjeduje, baš kako to Vjerovjesnik, s.a.v.s., u hadisu kaže: "Od izreke prvog poslanstva ljudi su zapamtili: 'Ako se ne stidiš, čini što hoćeš.'" (Prenosi Buharija) A to znači: onaj ko se ne stidi radi sve što želi od poroka i nepristojnih djela, jer ono što ga od svega toga sprečava jeste stid, koji je kod njega odsutan, a onaj ko ne posjeduje stid upušta se u sve vrste bestidnih čina i pokuđenih radnji.

Od Selmana el-Farisije, r.a., prenosi se da je rekao: "Kada Allah, dž.š., želi Svome robu propast, oduzme mu stid, a kada mu se stid oduzme, vidiš ga (nalaziš ga) isključivo odvratnim i omraženim. Tako, ako je nevjeran i predmet vjerolomstva, bude lišen samilosti pa ga vidiš (susrećeš) isključivo grubim i osornim, a ako je grub i osoran, oduzme mu se iman (bude lišen imana — vjerovanja) pa ga ne vidiš nikako drugačije nego kao prokletog šejtana, odnosno kao predmet svake vrste prokletstva."

A od Ibn-Abbasa, r.a., prenosi se da je kazao: "Stid i iman (vjerovanje) jesu uzajamno povezani (srodni i bliski), pa kada se izgubi stid, izgubi se i vjerovanje (iman)."

Citirani hadis i izreke spomenutih ashaba jasno ukazuju da kod onoga ko je lišen stida nije ostalo ništa što bi ga odvrćalo od ružnih i pokuđenih djela. Zato se on nimalo ne ustručava činiti ono što je zabranjeno, haram, niti prezati ili strahovati od grijeha i prijestupa, niti, pak, sustezati svoj jezik od ružnog i nepristojnog govora. Stoga, pošto je stid u današnjem vremenu osjetno opao, a kod pojedinih ljudi i u

potpunosti iščezao, namnožili su se grijesi i zlodjela i na vidjelo su izašli avreti — ono čega se, inače, treba stidjeti i od drugih skrivati. Sramote i sramotna djela postali su javni prizori, ljudi su ono što je ružno i odvratno počeli smatrati lijepim i privlačnim i vidno je opala ljubomora za čašću i svetinjama ili se kod mnogih ljudi totalno izgubila. Pa čak i više od toga, poroci i ružna djela su kod pojedinih ljudi prerasli u vrline i odlike s kojima se javno diče i ponose. Neke od njih predstavljaju muzičari, kompozitori i raskalašeni pjevači (i pjevačice), zatim mukotrpni sportisti koji iscrpljuju svoja tijela i troše dragocjeno vrijeme upražnjujući raznovrsne igre i bezvrijedne sportske vještine, pored izlaganja i otkrivanja sramotnih dijelova tijela pred ljudima, izuzev malo krpice kojom pokrivaju strogu golotinju: spolne organe i stražnjicu. Međutim, još bestidniji, gluplji i banalniji od spomenutih pjevača i sportista jesu oni koji slušaju njihovo isprazno zavijanje ili prate njihove sportske igre, gubeći u tome veliki dio svog dragocjenog vremena.

Nadalje, na odsustvo stida među današnjim ženama ukazuje i činjenica da se veliki broj njih pojavljuje bez pokrivača ili hidžaba (odnosno bez Šerijatom propisane odjeće), kao i činjenica da mnoge od njih izlaze na sajmove i u čaršije nakon što se prethodno dobro dotjeraju, ukrase i namirišu, ne obraćajući nimalo pažnju na ljudske poglede koji ih gutaju, a nije daleko ni tvrdnja da im to izaziva ponos i zadovoljstvo.

Zatim, na odsustvo stida kod pojedinih ljudi ili žena upućuje i njihova strastvena zaljubljenost u slušanje muzike i melodija koje se emituju putem radiovalova ili posredstvom audiokazeta, i to do te mjere da zahtijevaju od pojedinih radiostanica da neke od tih pjesama ili melodija iznova emituju, poklanjajući ih tom prilikom svojim rođacima ili prijateljima.

I konačno, gdje je stid kod onih koji nabavljaju porodične i bestidne filmove i prikazuju ih (posredstvom videoaparata) u svojim kućama, uz prisustvo njihovih žena i djece i bez osjećaja ikakvog stida pred razvratnim prizorima koji uništavaju moral, raspiruju strast i pozivaju u grijeh i prostituciju?

Gdje je stid kod onih koji su svoju djecu prepustili ulicama, da se susreću s kim žele i da se druže sa svakim koga sretnu i na koga naiđu, bez obzira kako niskog i lošeg morala bio, ili da uznemiravaju ljude po putevima, zaustavljajući svoja auta u njihovom središtu kako bi spriječili prolaznike da se nesmetano kreću, ili da, neodgovorno se poigravajući sa vozilima, izlažu njihove živote opasnostima?

Gdje je stid kod pušača koji ispuštaju iz svojih usta dimove usred lica svojih sagovornika i onih koji su u njihovoj blizini, otežavajući na taj način njihovo disanje, izazivajući njihovu odvratnost i puneći njihove noseve svojim smradom i odvratnim

zadahom?

Gdje je stid kod službenika koji se nemarno odnosi prema svojoj odgovornosti i koji bespotrebno zamara one koji mu se obraćaju (odugovlačeći sa okončavanjem njihovih poslova)?

I na kraju, gdje je stid kod trgovca koji obmanjuje mušterije, koji vara prilikom prodaje robe i koji laže ljudima?

Ono što je naprijed pomenuto navelo da se spuste na ovako nizak nivo i stupanj jeste odsustvo stida, kako je to Allahov Poslanik, s.a.v.s., lijepo kazao: "Ako se ne stidiš, radi šta hoćeš." Stoga, bojte se Allaha, o robovi Allahovi, i neka ste uvijek svjesni da Allah, dž.š., nadgleda i prati vaša djela i vaše postupke.

Euzu billahi mineš-šejtanir-radžim (Utječem se Allahu od prokletog šejtana):

"Onima koji se Gospodara svoga boje i kad ih neko ne vidi — oprost i nagrada velika! Govorili vi tiho ili glasno govorili — pa, On sigurno zna svačije misli! A kako i ne bi znao Onaj Koji stvara, Onaj Koji sve potanko zna, Koji je o svemu obaviješten." (El-Mulk : 12-14)

Neka nas Uzvišeni Allah obaspe blagoslovom Kur'ana veličanstvenog...

O STIDU I NJEGOVIM KORISTIMA

DRUGA HUTBA

Hvala Allahu, Koji kojem hoće od robova Svojih izobilje neizmjereno daruje. Svjedočim da je samo Allah Bog, Blagi i Plemeniti, Koji nema druga, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik, kojeg je On sa vječnom vjerom poslao, neka je salavat i selam Allahov neizmjerni na njega, njegovu porodicu i sve njegove ashabe...

O ljudi (poštovana i cijenjena braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i znajte da se pohvalnim stidom smatra onaj stid koji njegovog vlasnika odvraća od ružnih i pokuđenih svojstava (djela) i potječe ga na

činjenje onoga što će ga okriti, uljepšati i ukrasti. Što se, pak, tiče stida koji posjednika njegovog sprečava da se angažuje na planu onoga što će mu koristiti, kako na dunjaluku tako i na ahiretu, to je pokuđeni stid, odnosno to je slabost, klonulost, nemoć i poniženje. Pitate se zašto? Zato što se vjernik ne stidi da kaže riječ istine i da zapovijeda ono što je dobro a odvraća od onoga što je zlo, kao što se ne stidi da postavlja pitanja i da se interesuje o stvarima vezanim za njegovu vjeru. Stid koji sprečava da se čini hajr, dobro, ili da se kaže hak, istina, nije ništa drugo do puko šejtansko obeshrabrivanje, pa, stoga, bojte se Allaha, o vi koji samo Njemu robujete, i znajte da je najbolji govor Allahova, dž.š., Knjiga... itd.

TROŠENJE IMETKA NA ALLAHOVOM PUTU I ISKRENOST NAMJERE U TOME

PRVA HUTBA

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, na darovima i na dobročinstvu Njegovom. On nas je stvorio i nafakom opskrbio a zatim nas zadužio da od onoga što nam je darovao udjeljujemo, kako bi nam nagradu za to kod Sebe pohranio i sačuvao. Svjedočim da je samo Allah Bog i da nema druga, svjedočenjem koje i tajno i javno izričemo i u njega vjerujemo, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik. Nije ostavio dobra, a da nam ga nije pojasnio, preporučio i naredio niti je ostavio zla, a da nam ga nije zabranio i na njega upozorio. Neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu i njegove ashabe, koji su imetke svoje na Allahovom putu trošili i drugima više nego sebi voljeli, makar su i sami bili potrebni...

O ljudi (poštovana braćo vjernici)!

Bojte se Uzvišenog Allaha, zahvalni Mu budite na onome čime vas je opskrbio i udjeljujte od onoga što vam je darovao. Potom znajte, Allah vam se smilovao, da je vaše od imetaka vaših samo ono što za vaš budući, ahiretski, život proslijedite. Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom je prilikom upitao ashabe: "Kome je od vas imetak njegovog nasljednika draži od njegovog imetka?" "Allahov Poslaniče", odgovorili su oni, "nema nikoga među nama, a da mu njegov imetak nije draži!" "Njegov imetak je ono što proslijedi (udijeli, potroši na Allahovom putu), a imetak njegovog nasljednika je ono što ostavi (zadrži kod sebe)", kazao je Poslanik, s.a.v.s. (Prenosi Buharija).

To znači da ono što čovjek, dok je živ, potroši i udijeli od svoga imetka na putu dobročinstva i raznovrsnih pobožnih i hairli-djela, kao što su: sadaka, dobrotvorni projekti, korisno uvakufljenje, zbrinjavanje jetima, nahranjivanje gladnih, izlaženje u susret potrebnim, pomaganje siromašnih...itd., sve to on, ustvari, prosljeđuje na svoj račun, u svoju korist, za što će višestruko povećanu i umnoženu nagradu naći sačuvanu i pohranjenu kod Uzvišenog Allaha. To je njegov istinski imetak koji će mu ostati i biti sačuvan, čiju će korist on vidjeti i koja će do njega, Allahovom voljom, dospjeti. Sve što je izvan toga njegova vlast nad njim je ograničena, uvjetovana njegovim zdravljem i mentalnom podobnošću, jer kada ga ophrva bolest i padne na smrtnu postelju, uskraćuje mu se raspolaganje njegovim imetkom, makar se radilo o sadaki ili poklonu, i to čak dotle da se, u navedenom stanju, njegovo priznavanje materijalnih obaveza prema bilo kome ne smatra punovažnim.

Ebu-Hurejre, r.a., pripovijeda: "Neki je čovjek došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: 'Allahov Poslaniče, koja sadaka zavređuje najveću nagradu?' 'Da udjeljuješ kada si zdrav i lahkom, strahuješ od siromaštva i priželjkuješ bogatstvo, i nemoj odlagati (odugovlačiti) pa da onda, kada ti duša do grla dopre, (tj. smrt se prikuči), rekneš: 'Tome i tome pripada toliko, tome i tome toliko, a toga i toga je toliko (misli se na oporuku i na miraz)'", kazao je Poslanik, s.a.v.s." (Prenose Buharija, Muslim i drugi).

U opisanom stanju čovjeku se zabranjuje raspolaganje njegovim imetkom na putu do čijeg stjecanja je iznurivao svoje tijelo i razum i trošio svoj životni vijek. Zbog čega? Zbog toga što se prikučio kraj njegovog raspolaganja istim i približio se čas njegovog prelaska u vlasništvo drugoga i zbog toga što se, dok je bio zdrav i snažan a njegova vlast nad imetkom potpuna i raspolaganje istim punovažno i dok je bio u prilici da proslijedi nešto od njega za svoju dušu, nešto što će mu ostati i u čemu će na ahiretu vječno uživati, nemarno i nehajno prema tome odnosio.

Da, istina je da mu je Allah, dž.š., dopustio da pred smrt, oporuči da se, nakon što preseli, nešto od njegovog imetka potroši u dobrotvorne svrhe, ali samo u granicama trećine i izvan kruga njegovih nasljednika. Ebu-Derda', r.a., prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: "Allah vam je, pred smrt vašu, poklonio (darovao) trećinu vaših imetaka kako bi se povećalo vaše dobročinstvo i kako bi porasla vaša dobra djela..." Stoga, musliman treba iskoristiti ovaj poklon (sadaku) kojim ga je Allah darovao za ono u čemu leži korist i dobrobit, oporučujući trećinu svoga imetka, ili manje od toga, u razne dobrotvorne svrhe i hairli-djela i ne upropaštavajući ovu izuzetnu priliku tamo gdje to nije dopušteno, kao da, naprimjer, oporuči da se tim imetkom podrži ili potpomogne grijeh (ono što u islamu nije dopušteno) ili oživi neki bid'at, odnosno

novotariju, ili da ga, pak, oporuči nekome iz pristrasnosti i naklonjenosti.

Ebu-Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Uistinu, čovjek ili žena (punih) šezdeset godina iskazuju pokornost (Uzvišenom) Allahu, a zatim im se prikuči smrt, pa pri oporuci pričine (nekome) štetu i vatra im postane obaveza." Potom je Ebu-Hurejre poručio:

"...pošto se izvrši, ne oštećujući nikoga, oporuka koja je ostavljena ili podmiri dug; to je Allahova zapovijed! — A Allah sve zna i blag je. To su Allahovi propisi. Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu — On će uvesti u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki." (En-Nisa' : 12)

Hadis prenose Ebu-Davud i Tirmizija...

Zato, o vi kojima je Uzvišeni Allah podario blago i imetke, izdvojite nešto iz njih za sebe — nešto čime ćete kupiti (i osigurati) sebi dvore ili boravišta u Džennetu! Uzvišeni kaže:

"Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za Džennet koji će im dati..." (Et-Tevba : 111)

Pojedini ljudi, nažalost, gomilaju imetak i govore: "Želimo da osiguramo budućnost", misleći na dunjalučku budućnost, a ne znaju jadnici da li će u toj budućnosti uopće biti živi i uživati u sabranom i nagomilanom imetku ili će, pak, prije toga umrijeti i ostaviti ga nekom drugom. Oni ne razmišljaju o osiguranju budućnosti koja će neumitno nastupiti, a to je drugi svijet, ahiret, tako što će dio svog imetka izdvojiti i uložiti tamo gdje će ga naći sačuvanog i višestruko umnoženog, i to baš onda kada im on najpotrebniji bude bio...

Zatim razmislite, o robovi Allahovi, o plemenitosti i dobroti Allahovoj prema vama! Kupuje od vas ono što vam je Sam poklonio i darovao, zapovijeda vam da udjeljujete od onoga što vam je On dao i pozajmljuje od vas ono što vam je lično dodijelio. Kaže, Uzvišen neka je On:

"I od onoga čime vas Mi opskrbljujemo udjeljujte..." (El-Munafikun : 10)

I kaže:

"...i koji drage volje Allahu zajam budu davali..." (El-Hadid : 18)

"Ko je taj koji će Allahu drage volje zajam dati, pa da mu ga On mnogostruko vrati?" (El-Bekara : 245)

Robovi Allahovi (poštovana braćo)!

Zahtjev da se (na Allahovom putu) udjeljuje nije ograničen samo na imućne i bogate. Čak i od siromašnih traži se da udjeljuju, u skladu s njihovim mogućnostima,

pa makar se radilo i o nečemu neznatnom. Kaže Alejhisselam, s.a.v.s.: "Bojte se (odnosno zaštitite se) od vatre pa makar i sa polovicom hurme", i kaže: "Ko učini sadaku (podijeli na Allahovom putu) u vrijednosti jedne hurme od halal-zarade, a Allah prima samo ono što je halal, Allah je prihvati Svojom desnicom a zatim je odgaja (razvija) njenom vlasniku kao što neko od vas odgaja (odbijeno) ždrijebe, sve dok ne postane poput (velikog) brda." A Uzvišeni i Svemogući je Allah, kao što je poznato, pohvalio one koji daju prednost drugima nad sobom, pa makar i sami potrebni bili...

Nadalje, dijeljenje na Allahovom putu (sadaka) jeste jedan od povoda stjecanja nafake i nadoknade od Uzvišenog Allaha. Uzvišeni kaže:

"...Što god vi udijelite, On će to nadoknaditi, On najbolje opskrbljuje"
(Sebe' : 39),

to jest daje zamjenu za to i bolje od toga, kako na dunjaluku tako i na ahiretu i nadoknađuje mnogo više od onoga što se udijeli...

Dakle, sadaka ne umanjuje imetak, nego ga povećava. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Sadaka ne umanjuje imetak (sadaka nikada nije umanjila imetak)" i kaže: "Zaklinjem se za tri stvari i obraćam vam se hadisom da ga zapamtite: imetak roba (čovjeka) nije se umanjio zbog sadake niti je robu učinjena nepravda pa ju je strpljivo podnio, a da mu Allah nije ugled podigao, niti je rob otvorio vrata prošnje (iskanja od svijeta), a da mu Allah nije otvorio vrata siromaštva (neimaštine)." (Hadis prenosi Tirmizija i kaže: hadisun hasenun, sahih).

Stoga, neka niko od nas nikada ne pomisli da imetak kojeg udjeljuje propada i nestaje. Naprotiv, treba vjerovati i da je čvrsto uvjeren da mu on ostaje i da se udvostručava (umnožava) a da ono što je u ruci (vlasništvu svom) zadržava nestaje i propada.

Majka pravovjernih, Aiša, r.a., pripovijeda kako su jednom prilikom zaklali ovcu (i podijelili njeno meso) pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitao: "Šta je ostalo od nje?" "Nije ostalo ništa izuzev njene plećke", odgovorila je Aiša, a on je dodao: "Sva je ostala izuzev njene plećke." (Prenosi Tirmizija i kaže: hadisun sahih).

Značenje hadisa bilo bi sljedeće: nakon što su podijelili cijelu ovcu, izuzev njene plećke, Vjerovjesnik, s.a.v.s., izvijestio je da je sva ostala njima, tj. za ahiret, izuzev plećke koju nisu podijelili, pa im tako nije ni ostala. Ovim on, s.a.v.s., pojašnjava svome ummetu da ono što se od imetka udijeli (potroši na Allahovom putu) ostaje njegovom vlasniku, a da ono što se ne podijeli od njega odlazi i iščezava iz posjeda njegovog vlasnika.

S druge strane, sprečavanje sadake (trošenja na Allahovom putu) vodi propadanju

imetka, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Nema dana u kome ljudi (robovi) ostanu, a da se u njemu ne spuste dva meleka, od kojih jedan kaže: 'Gospodaru naš, nadoknadi onome koji troši i udjeljuje', a drugi veli: 'Gospodaru naš, upropasti (imetak) onoga koji škrtari (tj. ne troši na Allahovom putu i ne udjeljuje).'" (Muttefekun'alejhi)

Robovi Allahovi (draga braćo)!

Znajte da ste dužni udjeljivati i trošiti na Allahovom putu od vašeg dobrog (vrijednog) a ne lošeg (bezvrijednog) imetka, jer Uzvišeni Allah kaže:

***"O vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stječete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo, ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili — kad ni vi sami to ne biste primili, osim zatvorenih očiju. I znajte da Allah nije ni o kome ovisan i da je hvale dostojan."* (El-Bekara : 267).**

U ovom ajetu Uzvišeni Allah zapovijeda da se udjeljuje od vrijednog i valjanog imetka, a zabranjuje da se to čini od lošeg i bezvrijednog, i kaže:

"Kao što vi ne biste bili zadovoljni da vam neko dadne i udijeli iz bezvrijednog imetka tako ga isto i vi ne udjeljujte drugom, jer ni on neće biti zadovoljan. Kako da budete zadovoljni drugim ljudima onim čime niste zadovoljni samima sebi?"

Nakon toga Uzvišeni izvještava da je On neovisan od vaše sadake ili vašeg udjeljivanja, nego vam to zapovijeda radi vas samih (da udjeljujete sami sebi), pa ne servirajte sami sebi ono što je loše i bezvrijedno pošto vam neće koristiti, kako to Uzvišeni pojašnjava u ajetu:

***"Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je najdraže."* (Al-'Imran : 92)**

To jest: nećete biti upisani u dobročinitelje i bogobojazne niti u one koji zavređuju visoke položaje u Džennetu, izuzev ako budete udjeljivali (i trošili na Allahovom putu) od vama najdražeg i najmilijeg imetka.

Kada je ovaj ajet objavljen, ashabi, neka je Allah s njima zadovoljan, požurili su sa izdvajanjem najplemenitijih i najdražih im imetaka, kako bi se što više približili Uzvišenom Allahu. Tako je Ebu Talha el-Ensari, r.a., u svrhu sadake izdvojio svoju bačšu (vrt), koja mu je predstavljala najdraži dio imetka, dok u posjedu Omera, r.a., bijaše robinja (džarija) koja mu se puno dopadala, te ju on oslobodi rekavši: "Uzvišeni i Svemogući Allah kaže:

***'Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je najdraže.'*" (Ali-'Imran : 92)**

Isto tako njegov sin Abdullah, r.a., kada bi mu se dopalo nešto od njegovog imetka,

učinio bi ga sadakom u ime Allaha, u namjeri da stekne Njegovu nagradu i Njegovo zadovoljstvo... A Allah je, dž.š., dobročinitelje opisao sljedećim riječima:

“I hranu su davali, mada su je i sami željeli — siromahu i siročetu i sužnju (zatočeniku). Mi vas samo za Allahovu ljubav hranimo, od vas ni priznanja ni zahvalnosti ne tražimo!” (El-Insan : 8-9)

Mnogi ljudi, međutim, danas udjeljuju od onoga prema čemu sami odvratnost osjećaju ili, pak, namjeravaju da ga u smeće (otpad) bace, nakon što je beskorisno postalo i želja za njim se osjetno umanjila. Takvo udjeljivanje im neće donijeti nikakvu korist, kako se to jasno navodi u riječima Uzvišenog:

“Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je najdraže.” (Ali-Imran : 92)

Stoga, na vama je, o vi koji Allahu robujete, da od onoga što je lijepo udjeljujete, jer Allah Svevišnji i Svemogući lijep je i prima samo ono što je lijepo (tj. nagrađuje samo za ono što je lijepo). A pod lijepim se podrazumijeva ono što je halal i što je korisno.

A čuvajte se, o robovi Allahovi, onoga što sprečava primanje i uslišavanje sadake (tj. stjecanje nagrade za ono što udjeljujete), u što, između ostalog, spada i to da čovjek troši i udjeljuje (na Allahovom putu) mrzovoljno, protiv svoje volje. Uzvišeni kaže:

“A prilozi njihovi neće biti primljeni i zato što u Allaha i u Njegova Poslanika ne vjeruju, što s predanošću molitvu ne obavljaju i što samo preko volje udjeljuju.” (Et-Tevba : 54)

To jest udjeljuju bez radosti, vedrine i duševnog zadovoljstva, i bez želje za stjecanjem i postizanjem nagrade koja za to slijedi. A onaj ko se tako ponaša smatra udjeljivanje kaznom ili gubitkom a ne nagradom ili dobitkom.

Jedna od prepreka kabula ili prihvatanja sadake (milostinje) jeste i njeno popraćanje prigovorom ili isticanjem (natucanjem na nos), jer Uzvišeni Allah kaže: ***“Lijepa riječ i izvinjenje vredniji su od milostinje koju prati vrijeđanje. — A Allah nije ni o kome ovisan i blag je. O vjernici, ne kvarite svoju milostinju prigovaranjem i uvredama...” (El-Bekara : 263-264)***

Ovdje Svevišnji izvještava da prigovaranje i uvrede poništavaju milostinju ili sadaku (odnosno nagradu koja iz nje proističe), a pod tim se podrazumijeva da se sa onim kome se milostinja udijeli postupi na način koji mu se ne dopada ili da mu se tom prilikom izgovore nepristojne i uvredljive riječi. Navedeni postupak uništava stečenu nagradu za tu milostinju, jer nagrada stečena za nju ne pokriva grijeh počinjen

spomenutim prigovorom i uvredom. Prenosi se više hadisa u kojima se zabranjuje popraćanje milostinje ili sadake prigovorom i stjecanjem, od kojih je i hadis kojeg bilježi Muslim u svom "Sahihu", prenoseći od Ebu-Zerra, r.a., a on od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: "Trojici se Allah na Sudnjem danu neće obraćati, niti će u njih gledati, niti će ih (od grijeha) očistiti i njih čeka bolna patnja: onoga koji prigovara za ono što dadne (ili udijeli)..., onoga koji pusti da mu se odjeća po zemlji vuče (koji donju odjeću ispod članaka prepusti)... i onoga koji robu prodaje krivo se zaklinjući..."

"...kao što to čine oni koji troše imetak svoj da bi se ljudima pokazali, a ne vjeruju ni u Allaha ni u onaj svijet; oni su slični litici sa oskudnom zemljom kad se na nju sruči pljusak pa je ogoli..." (El-Bekara : 264)

Da bi se ljudima pokazali znači: da bi im se licemjerno dodvorili.

A licemjer, dvoličnjak ili onaj ko se pretvara pred svijetom jeste osoba kojoj je drago da ljudi vide njegovo djelo i žudi da ga oni uzdignu i pohvale, a ne teži za Allahovom nagradom, jer u njegovom srcu nije prisutan iman ili vjerovanje. Njegovo srce Uzvišeni Allah poredi sa glatkim kamenom koga je prekrila prašina, pa onaj ko ga ugleda pomisli da će na njemu, nakon što padne kiša, izbiti rastinje kao što izbija iz plodne zemlje... Međutim, kiša samo spere sa njega prašinu i razotkrije njegovu stvarnost kao da se radi o kamenu na kojem ništa ne može iznići. Isti je slučaj i sa srcem dvoličnjaka ili licemjera u kojem nema imana ili vjerovanja, pa su, stoga, njegova djela i njegove milostinje (sadake) ništavne, odnosno nedostaje im temelj ili osnova na kojoj bi počivale.

Robovi Allahovi (uvaženi vjernici)!

Škrtost i tvrdičluk jesu dvije duševne bolesti koje sprečavaju udjeljivanje milostinje i trošenje na Allahovom putu. Uzvišeni Allah kaže:

"Neka oni koji škrtare u onom što im Allah iz izobilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih; ne, to je zlo za njih. Na Sudnjem danu bit će im o vratu obješeno ono čime su škrtarili..." (Ali-'Imran : 180).

Džabir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Čuvajte se zuluma, nepravde, jer nepravda će predstavljati tmine na Sudnjem danu, i čuvajte se škrtosti, jer škrtost je upropastila one prije vas, nakon što ih je navela na prolijevanje njihove krvi (međusobno ubijanje) i na skrnavljenje njihovih svetinja." (Prenosi Muslim)

A Ebu-Hurejre, r.a. pripovijeda da je čuo Allahovog poslanika, s.a.v.s., gdje kaže: "Primjer škrtice (tvrdice) i onoga koji udjeljuje jeste kao primjer dvojice ljudi na kojima se nalaze dva gvozdena oklopa, od njihovih grudi pa sve do njihovih nogu. Što se tiče

onoga koji udjeljuje, on to nikada ne učini, a da se njegov oklop ne poveća ili proširi po njegovoj koži (tijelu), sve dok ga ne zastre i ne poklopi cijelog. A što se tiče škrtice (tvrdice), on ne nakani da bilo šta udijeli, a da se svaka halka na oklopu još više ne priljubi za svoje mjesto, i on pokušava da ih proširi, ali u tome ne uspijeva." (Muttefekun 'alejhi)

Značenje hadisa bilo bi da onaj koji udjeljuje, kad god to učini, njegov oklop proširi se i produži sve dok ga cijelog ne prekrije. U prenesenom smislu to bi značilo da onaj ko je darežljiv kad god nakani da milostinju udijeli, obraduje se tom činu, pojavi se zadovoljstvo u njegovoj duši, poveća želja za trošenjem (na Allahovom putu). S druge strane, škrtac kad god počne nagovarati dušu da milostinju udijeli (sadaku podijeli), ona to odbije (odnosno škrtost ispolji), pa on tjeskobu u grudima osjeti i ruke se njegove stisnu.

Stoga, Allaha se bojte, o vi koji samo Njemu robujete, i pokuđenih svojstava se klonite a pohvalnim i plemenitim se okitite. Euzu billahi mineš-šejtanir-radžim (Utječem se Allahu od prokletog šejtana):

"O vjernici, neka vas imanja vaša i djeca vaša ne zabave od sjećanja na Allaha. A oni koji to učine bit će izgubljeni. I od onoga čime vas Mi opskrbljujemo udjeljujte prije nego nekom od vas smrt dođe, pa da onda rekne: 'Gospodaru moj, da me još samo kratko vrijeme zadržiš pa da milostinju udjeljujem i da dobar budem!' Allah sigurno neće ostaviti u životu nikoga kome smrtni čas njegov dođe; a Allah zna ono što vi radite." (El-Munafikun: 9-11)

Neka nas Uzvišeni Allah obaspe blagoslovom Kur'ana veličanstvenog...

O INFAKU – TROŠENJU NA ALLAHOVOM PUTU

DRUGA HUTBA

Hala Allahu, Gospodaru svih svjetova. On bogatstvo i moć sticanja daje; On onome koji udjeljuje, grijeha se kloni i ono najljepše (vjeru) istinitim drži obećaje da će dobra djela (koja u Džennet vode) olakšati, dok onome koji tvrdi, neovisnim se osjeća i ono najljepše (vjeru) smatra lažnim, prijeti da će mu loša djela (koja u Džehennem vode) omogućiti. Svjedočim da je samo Allah bog, Koji nema druga, Njemu pripada vlast i na ovom i na budućem svijetu, i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i Njegov poslanik, koga je On između svih ostalih vjerovjesnika "velikim šefaatom", zauzimanjem na Sudnjem danu odlikovao i počastio. Neka je salavat Allahov i selam neizmjerni na njega, njegovu porodicu i njegove ashabe, koji su se imecima i životima svojim zalagali da riječ Allahova bude gornja — pobijedi...

O ljudi (poštovana i cijenjena braćo)!

Bojte se Uzvišenog Allaha i nešto od vaših imetaka za svoje duše proslijedite (udijelite), prije nego vas smrtni čas i čas preseljenja u drugi život ne zatekne. Vodite računa da vaše sadake i milostinje stignu na ispravno mjesto tako što ćete ih uručiti onima koji ih zavređuju i koji su uistinu potrebni: siromasima, jetimima (siročadi), bijednicima, nemoćnim dužnicima...itd. Zatim znajte da je tajno dijeljenje sadake (milostinje) bolje od javnog, s obzirom da se na taj način udaljava (zaštićuje) od licemjerstva i prikriva siromah koji se stidi da sadaku uzme. Međutim, ukoliko se u javnom davanju sadake krije Šerijatom opravdan interes, kao da, naprimjer, taj čin postane uzor drugima ili radi o ulaganju u neki javni dobrotvorni projekat, onda nema prepreke da se to javno učini. Uzvišeni Allah kaže:

"Lijepo je kad javno dajete milostinju, ali je za vas bolje ako je dajete

siromasima kad niko ne vidi, i On će preći preko nekih vaših hrdavih postupaka. — A Allah dobro zna ono što radite. ” (El-Bekara : 271)

Trudite se i nastojte, o vi koji Allahu robujete, da vaše milostinje dopru do onih koji su potrebni, a koji se sustežu (stide) prositi i iskati jer to je najbolja kategorija kojoj se milostinja može uručiti. Uzvišeni kaže:

“(Milostinja pripada) siromasima koji, zauzeti na Allahovom putu, nemaju vremena da zarađuju pa onaj koji u to nije upućen misli da su, zbog skromnosti, imućni; poznat ćeš ih po izgledu njihovu, oni proseći ne dodijavaju ljudima. ” (El-Bekara : 273)

Oni nisu u stanju stjecati i zarađivati, a opet, iz stida i skromnosti, ne traže od ljudi, pa ko nije upućen u ovo njihovo stanje smatra da su bogati i imućni. U tom je smislu Alejhisselam, s.a.v.s., rekao: “Nije bijednik onaj koji obilazi svijet (tj. traži i prosi od ljudi) i koga zadovolji zalogaj-dva ili hurma ili dvije nego je bijednik onaj koji ne nalazi ono čime će se zadovoljiti (potrebu svoju podmiriti i imućnim postati), a nije primjetljiv i zapažen pa da mu se milostinja da niti se obraća ljudima da od njih traži”. (Muttefekun 'alejhi)

Onaj ko traži (ili prosi) ima hakk, pravo kod onoga od koga traži (ili prosi), pa ako je iskren u tvrdnji da je potreban, nije griješan (zato što traži), a ako laže, onda je griješan i ono što uzme haram mu je nedopušteno i (predstavlja) komad džehenemske vatre. Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: “Ko traži od ljudi kako bi zaimao i obogatio se, tj.: bez potrebe da to čini već iz namjere da povećava svoj imetak on traži žeravicu, pa neka to uzme za nešto sitno i beznačajno (neka se toga okani) ili neka ga uzme za nešto krupno (opasno) i značajno (neka nastavi sa njegovim gomilanjem).” (Prenosi Muslim)

Allejhisselam, s.a.v.s., također je rekao: “Prošnja (iskanje od ljudi) jeste ogrebotina kojom čovjek para (unakažava) svoje lice, izuzev kada se (čovjek) pitanjem obraća sultanu (vladaru) ili kada traži nešto što je neophodno.” (Prenosi Timizija i kaže: hadisun hasenun, sahih).

Ibn-Omer, r.a., prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., kazao: “Jedan (neko) od vas ne prestaje prositi (iskati od ljudi) sve dok ne susretne Uzvišenog Allaha (na Sudnjem danu) bez ijednog parčeta mesa na svom licu.” (Muttefekun 'alejhi)

A Ebu-Abdullah, Zubejr b. Avvam, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., izjavio: “Da neko od vas uzme svoje uže, zatim ode na brdo i donese na svojim leđima naramak drva i proda ga, pa Allah time sačuva njegovu čast (i ugled, zaštititi njegovo lice od iskanja), bolje mu je nego da traži od ljudi, udovoljili oni njegovom

iskanju ili ne udovoljili (dali mu oni ili ga odbili).” (Prenosi Buharija)

Allaha Uzvišenog molimo da nas halalom Svojim učini neovisnim od Svoga harama i da nas iz neizmjerne dobrote Svoje učini nepotrebnim za bilo kim drugim mimo Njega... Zatim znajte da je najbolji govor Allahova, dž.š., Knjiga... itd.

SADRŽAJ

HUTBE - II DIO

PREDGOVOR	5
O ZABRANI POISTOVJEĆIVANJA SA NEVJERNICIMA	7
SUŠTINA VJEROVANJA I NJEGOVA OBILJEŽJA	14
TEVBA, POKAJANJE, I NJENI UVJETI	19
LOŠI PREDZNACI GRIJEHA ILI GRIJEŠENJA	27
UPUĆIVANJE NA DOBRO I ODVRAĆANJE OD ZLA	33
DOVA I NJENE KORISTI	39
ČIŠĆENJE ZA NAMAZ, TAHARET	47
ŠTA JE DOPUŠTENOST, A ŠTA NIJE ČINITI U NAMAZU	52
PODSTICANJE NA PROUČAVANJE, UČENJE I PRAKTIKOVANJE KUR'ANA	60
PODSTICANJE NA INTENZIVNIJE ČINJENJE DOBRA U ZADNJIH DESET DANA RAMAZANA	66
ODLIKE MJESeca ZUL-HIDŽDŽETA	73
VJERA JE SAVRŠENSTVO I ODANOST	79
VLAST PRIPADA JEDINO ALLAHU	85
ISLAM PODSTIČE NA OLAKŠAVANJE STUPANJA U BRAČNU ZAJEDNICU	91
PAŽNJA ISLAMA PREMA PORODICI	97
KAKVA TREBA BITI MUSLIMANSKA KUĆA	104
OPASNOST OD OPOJNIH PIĆA I DROGE	113
ULOGA OMLADINE U ISLAMU I OBAVEZA NJIHOVOG ZBRINJAVANJA	119
NEKE KARAKTERISTIKE (ODLIKE) VJEROVANJA	127
O STIDU I NJEGOVIM KORISTIMA	134
TROŠENJE IMETKA NA ALLAHOVOM PUTU I ISKRENOST NAMJERE U TOME	140

